

18
12
19

46.

302
18
19

2-8

La Filosofia Naturata
Poema eroico intito
del D. N. Galeo indico Delga
D. Attilio Gio. viti
Venezia Salomonino

tom. II. n. 6. int. sup. 1753
nella Stamperia di Paolo Scipio.

B
17
3
23

D. ANTONII
MAZZA
HISTORIARVM
EPITOME.

S Alernum Vrbs Vetustissima
A Sale Noe Pronepote extructa,

Olim

In libertate, & Ducum Imperio.

Nonnunquam

Sub Regum, & Principum Dominio.

Vario agitata euentu.

Nunc

Sub Diui Matthæi Apost. & Euang. Patrocinio,

Ac

Sub Inuictissimo Monarcha CAROLO II.

Faultè florescit.

Patriæ suæ Ciuis optimè meritis

A. M. P.

5

Ex libris Horatii Cavajlicae
 una et Franciscus Solimenus ex dono
 P. Bonaventurae de Altavilla Mro. L. S. P.

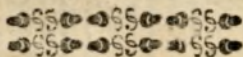
HISTORIARVM
EPITOME
DE

REBVS SALERNITANIS
IN QVIBVS

Origo, Situs, Vbertas; Respublica,
Primatus, Nobilitas, Principes,
Ecclesiæ, Episcopi, Archiepisco-
pi, Illustres Ciues, Studium,
Hippocraticum Collegium, ac
Aliæ res ad Salernitanam Urbem
spectantes dilucidantur

A DOCTORE **D.**

ANTONIO MAZZA.

NEAPOLI, Ex Typographia Io: Francisci Paci 1681.

Superiorum permissu.

ILLVSTRISSIMÆ PATRIÆ
SALERNITANÆ VRBI.

ANTONIVS MAZZA D.

HISTORIARVM Epitomē (Il-
lustrissima Ciuitas) tuo Patroci-
nio munitam in lucem edere, et
eius veritatis lumen tenebris pe-
nè obductum, Orbi effulgeat, il-
lamque tibi offerre decerno; nam si unicuique
quod suum est, reddi debet, quod tuum igitur
erat, tribuere ipse debebam. Non ad tuas Il-
lustrissima Ciuitatis explicandas laudes con-
scripsi; hoc namque magna opus esset Eloquen-
tia; sed, ut dumtaxat aliquid tibi persoluerem,
Et tam inclyta Vrbs memorias, quamquam
ab atate, longèque à temporum serie remotas,
sub tuis auspicijs recensere ausus sum. Cum
enim Illustrissimorū Decurionum tui celebra-
rissimi Studij benignitate inter publicos Philoso-
phicos Interpretes, licet Iuuenis adscriptus
fuerim, in mei gratissimi animi argumentum,
ac in peculiarem Patriæ amorem, exiguos hos
meos labores, tibi donare, dicare, ac sacrare,
ut par est, non recusō. a 3 Lecto-

Lectori Candido.

VM ex Eloquentiæ Romanæ Patris definitione Historia sit Testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, ac vetustatis nuncia; Iure meritò ad Patriæ laudem, decus, & splendorem, huius Salernitanæ Historiæ Epitomen temporis antiquitate penè obscuram, & à veritate amotam, indagine qua potui diligentiori veritatis luci exponere curavi. Porrò si in dilucidanda eiusdem breuioris Historiæ serie aliqua in parte aberravi, non mirum videtur, dum huius oneris labori non laudis historicæ acquirendæ, sed erga Patriam amoris ostendendi desiderio me subicci. Interea, donec aliquid de Salernitana Historia ab eminentiori Ingenio perfectius elaboratum in lucem, prodeat, nostris hinc laboribus fruire. Vnde quidquid Historiographo minus consentaneum in hac Epitome proposui, in me vt excusationi dignum pro tua Prudentia existimare ne dedigneris. Vale.

ELOGIVM

In huius operis laudem Authoris.

P Atavium

Simulacrum deinceps non erigat Liuius
digito ori in apposito,
quasi loquendo

Cæteris facundiæ Heroibus silentium posituro .

Quoniam

Nouus, imò, & melior

Historicus renatus est Liuius

Factis, licet non nomine, equalis, vel illustrior

Suæ Patriæ illustrator

Studio, doctrina, & labore .

Heros hic

Si nescis mortalis

ANTONIVS extat MAZZA

Virtutis, morumq; baculus

Sapientiæ si experitur Alcides,

Salernitaniq; Atlas Decoris.

Gratissimum re vera extimabis

Ciuem

Suæ quia inclytæ Patriæ

Olim sibi lac exhibenti

suos modo dat sudores ,

Salerno scilicet

Huic elargienti ortum

Nouum præbet splendorem :

Gloriosiore quippe Phœnice

Dixeris.

Ab obliuionis si cineribus

Nouis glorijs onustum

renasci facit

Veluti ciuitat um Regina

Salernum

Salernitanumq; Decus

Pugna-

Pugnauit iste ceterè pro Patria,
Quia
Patriam exaltauit calamo
Obluione destructa
Tempus licet in alia,
In hoc autem aureum non poterit opus,
Immortale quippè est,
Quotq;
In eo leges carmina,
Tot
Tibi prodigia occurrent,
Huic
Debetur Schola Salerni
Enim
Huius renouat Doctor iste elogia,
Magis
Nobilium decoratur honos
Suorum si procerum
Illustriora enarrat encomia :
O' Virum vndequaq; laudabilem :
Ante omnes ne dum
Nomine
Verum perspicacia, inuentione gestis
Maiorem omnibus vocandum ?
Adbùc dubitas lector ?
Veni, lege, & vide,
Ab hoc tantum opere
Velut ab vnque
disces leonem.
Ideò
Tanto dignissimo Heroi
Virtuti præstanti vitam,
Vitalisque censendus in æuum,
Vitalis alius Cognomine
Nomine, ac Ioannes Antonius
Vt
Conciuis Amicus, & Seruus
In gratitudinis suæ signum
Suo pro Salerno sic illustrato,
Dedicat, Sacrat, Donat, Offert
Parum hoc licet encomium.

I

HISTORIARVM EPITOME

De Rebus Salernitanis .

De Salernitanæ Urbis Origine.

C A P. I.

N amplissimarum Urbium Historia ad pleniorē antiquitatis notitiā perquirendum arbitror . Quis nām Urbis , de qua agitur fundamenta iecerit ? nomenque illi dederit ? Qua propt̄r ab eius nomine sumentes exordium , dicimus , quòd Salernitana Vrbs propter mare contiguū Salum dictū , & ob riuum , quod Lirnus appellatur , ex duobus corruptis vocabulis , Salernum , ex Erchemperti historijs nuncupata fuit . Vel dicimus Salernum appellari à Silare Amne Lucaniæ Salerni Ciuitati proximo , quæ & ab eo cre ditur denominata , vt Ioannes Boccatus , (a) Blondus Flauius Forliuic̄sis , (b) Ioannes & Nicolaus Dogliomi (c) scripsere . Aut è Sale , & Erno luminibus prop̄ Ciuitatem sistentibus , denomi-

A

mi-

(a)
*In tract. de
flumin*

(b)
*In Ital. illu-
strat.*

(c)
In Amphitheatr. Europæ

Histor. Epitome

(a)
In lib. fistor.

minationem trahens. Vel à Regina Elerna, filia Noe, Crana, & Carna secundum Ouid. (a) dicta:

Est lucis Elerna.

Et apud Berosum Caldeum vxor Crani, nam Salernitana Ciuitas, Flumen, ac Mons ab ipsa nomen accipere, Patriarchæ Noe decreto, vt sua, filiorum, nepotum, & consanguineorum perennaret memoria. In Galitia namque Ciuitatem Noelæ fundauit, à Noela sua vxore dicta. Satubal Ciuitas in Iberia à Tubal eius nepote ædificata. Ità etiam Iobel condidit Iobelos, qui Iberes nunc, & Hispani appellantur, à quibus Celtiberi nuncupati sunt. Iaphet adhuc filius Noe, habuit filios septem, & incoluerunt Europam. Noe bis in Italiam profectus est, in qua triginta tres annos permansit, vsquè ad Gomeris Galli primogeniti Iaphet aduentum cum suis Colonijs, vt varij Authores ex Beroso (b) desumpserunt. Gomer autè instituit Gomeritas, vt Flauius Ioseph (c) exarauit. Henoc enim filius Cain ædificauit ciuitatè, eamque vocauit ex nomine filij sui, vt libro Genesis (d) legitur. Sem verò filius Noe genuit Arphaxad, natum post annos diluuij, qui genuit Sale. (e)

Probabilitèr igitur opinor Salernum à Sale Noe pronepote extructum, ac amplificatum fuisse, cum quo maximam nominis congruitatem habet. Noe autè in Italiam proficiscens anno M. DCC. LXV. post diluuium CIX. in Latio versatus est, vt Marcus de Frata, (f) ac Bernius (g) asserunt, nam Noe ante cētum diluuij annos genuit Sem, Cam, & Iaphet, (h) ex Flauio Ioseph. Ratione igitur ex eius ethymologia affirmari potest, Sale Salernum condidisse, & ab eo acceptum nomen adhuc retinere. Hinc peritissimus Gattula cecinit. (i)

(b)
De antiquit.
Ian.

(c)
Antiquit. iudaic.
lib. 1.
cap. 6.

(d)
Cap. 4.

(e)
Lib. cit. anti-
quit. iudai-
car. cap.
14.

(f)
Dialog. de
Nobilit.

(g)
Lib. 3. anti-
quit.

(h)
Lib. 3. anti-
quit. iudaic.

(i)
In. declinat.

Set

De Rebus Salernit. 3

*Salernum post diluuium à Sale Noe pronepote
conditum*

Exulta, cuius studio

*Arphaxad, Sale primogenitum tuo nomine
nuncupauit.*

Et Michael Zappullo, ait. (a) *En Salerno edificato da
Sem, come si legge nell'officio particolare di quella Chie-
sa, approvato da Sommi Pontefici, e nelle Croniche di
quella Città.*

(a)
*Nel Com-
pend. dell'
Histor. di
Napol. fol.
267.*

Uterius in festo Sanctorum Martyrum Fortuna-
ti, Cai, & Anthes in Salernitana Ecclesia apud Mis-
sæ sequentiam decantatur.

O Salernum Ciuitas nobilis, quam fundauit Sem.

Èòque magis, quòd Erchempertus Longobardus
Historicus, nunquam potuit Salerni originem adin-
uenire, quamquam multos Latinos, Caldeos, & Gre-
cos codices perlegisset: concludit tandem antiquis-
simam esse Ciuitatem: idè à Gulielmo Tyrij Ar-
chiepiscopo in Historia belli sacri (b) antè annos qua-
dringentos conscripta confirmatur, Salernum anti-
quissimam Urbem appellari. Et adhuc à P. Merula,
scribitur. (c) *Antiqua Ciuitas Salernum à veteribus ce-
lebratum Scriptoribus.* Hinc est, quòd Poeta inquit.

(b)
*Lib. 18. cap.
4.*

(c)
*Cosmograph.
part. 2. lib.
6.*

Urbs antiqua Salernum celebrata per Orbem.

Et alibi.

Gemina nunc iterum exulta Urbs cantibus.

Postre mò omittendum non est, quod in Chronica
Salernitani Lycei composita per Rabinum Helinum,
qui omnium primus hebraico idiomate Salerni Me-
dicinam legit, hæc leguntur verba.

*Hic significatur, qualiter quidam Sapiens inuenit Hi-
sriam, quando Ciuitas Salerni constructa fuit per Sem
filium*

4 Histor. Epitome

filium Noe, quandò idem Sem venit ad partes huius Re-
gni, & ipse vocauit Apuliam, quasi Vapuliam à vaporibus
terre, ideoquè fuit vocata Apulia. Et ipse Sem fecit
quinque Ciuitates nomine suo incipientes per literam.
S. Prima fuit Sipontum, secunda Samnina, quæ nuncupa-
tur Beneuentum, tertia Ciuitas Salernum fuit, quarta
Surrentum, quinta fuit Sena Vetus, quæ in partibus Tu-
scia est. Sic rescriptum legitur in M. S. manu quon-
dam Notarij Simeonis Marefciallo authenticato,
qui erat apud V. I. D. Ferdinandum à Iudice Ciui-
tatis Salerni, omnium actorum dicti Notarij con-
seruatorem.

Attamen probabilius ex prenarratis dicimus: Sa-
le filium Arphaxad Noe pronepote Salernum
condidisse, illique nomen dedisse. Nec contradictio-
nem implicat in festo dictorum Martyrum decantare:
Ciuitatem esse fundatã à Sem, cum multæ Ciuitates
principia habuerint à Maioribus, incrementa à ne-
potibus. Exordium foundationis deberi Auo Sem;
complementũ, ac nominis originem pronepoti Sale.

Salernitanæ Urbis Situs, ac Vbertas.

C A P. I I.

(2)
Lib. de vit. et
gest. B. Mar-
tini cap. 3.

(1)
Tom. 7. Ital.
Sac. de Epi-
sc. & Archie-
pisc. Salern.

VÆ de Poli longitudine, latitudinequè di-
ci possent, omittimus, sicuti alia, quæ abun-
dè, ac elegatè scripsere Marsilius Colum-
na Archiepiscopus Salernitanus, (a) necnon
Abbas Vghellus, (b) & demùm graphicè, omnique

Handwritten signature or mark, possibly 'L' or 'Lis', located at the bottom right of the page.

De Rebus Salernit. 5

literarū gloria, ac doctrina clarus Fabricius Pinto. (a) Situs namque Urbis, acrisque amœnitas magnopetè illam illustrat, atque nobilitat, sicuti salubrium aquarum copia. Prospiciendum enim commercijs, ac aeri salubritati in condendis Urbibus, vt Strabo (b) ac Vitruuius (c) monuere. Per commercia namque ditescunt incolæ, per aeris clementiam saluberrima, ac longæua ducitur vita. Iure Aerem Diuinitatis participem credidit Antiquitas, vndè Hippocrates Cœlum illum appellauit; & Diogenes Apolloniatas Deum vocari consueuit.

Perueterusta igitur Salerni Ciuitas à Sale denominata in Italiæ parte sita, vbi Picentini dicuntur; non solum ob commercium, & ob situm optimè constituta videtur, sed adhuc iuxta Hippocratis regulas, qui eas Ciuitates situ morbosissimo esse colligit, quæ ad Occidentem vergunt: Non sic Vrbs nostra, cuius maior pars est ad Orientē, ad Solem, & ad ventos exposita, vt laudatur à Philosopho, (d) & ab Hippocrate. (e) Meritò optimum esse Salernitanum aerem autumo, cum sit purus, nec stagnis, nec paludis halitu perturbatus, vt Galenus (f) statuit.

Vterius aeris salubritatem declarant loca ab infimis vallibus libera, nebularum noctibus absoluta, & habitatorum considerata corpuscula, si eis color sanus, capitis firma sinceritas, inoffensum lumen oculorum, purus auditus, & similia, sic per Palladium (g) aeris benignitas approbatur.

Statuimus propterea Salernitanam Ciuitatem saluberrimi esse aeris adhuc cum Aristotile (h) dicente: *Vrbis autem situs si formanda nobis illa est secundum vitium opportunè, & ad terram, & ad mare debeat*

(a)
Nel libro Salerno affe-
diato da
Frances.
(b)
Geogr. lib. 17
(c)
Proem. lib. 22

(d)
Lib. 7. poli-
tic. cap. 2.
(e)
De aer.
aquis, & loc.
tex. 3.

(f)
Lib. 12. met.
cap. 5. lib.
1. de sanit.
tuend. cap.
11.

(g)
Lib. 1. de re
rustic. tit. 3.
(h)
Lib. 7. polit.
cap. 5.

6 Histor. Epitome

(a)
Loc. cit. cap.
11.

(b)
Lib. 1. pre-
cept. cap. ult.

(c)
Lib. 2. me-
sur. cap. 2.

(d)
Nel Cepend.
dell' Histor.
di Nap.

(e)
Sect. 1. hy-
drag. olog.

(f)
Nell' Am-
phiteatr. d'
Europa.

(g)
Lib. 5. fin.

(h)
In Ital. an-
tiq. lib. 4. ca.
6.

iacere. Et addit: (a) *Vrbs terræ, marisq; particeps esse debet. Ad Orientem solem conuersa, & ad eos ventos, qui inde perflant.* Maritimus, namque locus est ad sanitatem commodus, ex Hippocratis doctrina. (b) *Saluberrimam etiam maritimam habitationem.* Auerroes (c) agnouit. Quæ singula cùm in nostra Vrbe conspiciantur: igitur prorsus de sui aeris salubritate, ac bonitate minimè verendum, vt ignarus *Vulgus opinatur.*

Michael Zappullo (d) de Salerno loquens, dixit. *V'è salubrità d'aere, fertilità de' campi, & abbondanza d'acque viuè.* Marcus Antonius Columna (e) salubritatem aeris Salernitani magnoperè commendat, vt etiam Leander Albertus (f) non solū aeris amœnitatem, sed aquæ copiam, & tractuum abundantiam laudauit: imò subdit, nil mirum si præstantissi-
mi ingenij suos Ciues producit.

Hæc Salernitana Ciuitas, quam ab Ortu Lucani, à Septentrione Samnites, ab Occasu Campani, à Meridie Tyrrhenum pelagus complectuntur; in montis virentis radicibus collocata conspicitur, qui bonæ diei mons nuncupatur, in quo Salernitani latrophyfici Salernitanam Scholam egregiè scripsere, vsq; ad præsens, locus ille dicitur. *Schola Salerni.* à Neapoli triginta millia passuum abest, à mari olim quatuor stadijs distans, in vertice Montis erecta, depressiori verò loco, in montis medio à Romanis pro eorum, Colonia, è loci amœnitate ductis reedificata, vt Strabo (g) inquit. *Et presidij aduersus eos loco munierunt non procul à mari Salernum Romani.* Philippus Cauerius (h) ait. *In ipso littore posita, cùm olim remota esset à mari in montibus, quæ hodiernæ Vrbi immi-*

Hand
K

De Rebus Salernit. 7

cent. Sic etiam Liuius, (a) Lucanus, (b) Alexander, (c) ac varij scriptum reliquerunt.

Vrbis ambitus vnâ cum Castro in vertice montis existente, est bis mille passuum, vndiquè circumseptus muris, meridiem reflectens. In hoc conspicuo Castro sublimi loco posito, Iunonis Argiuæ templum olim fuisse à Iasone constructum, testatur Plinius (d) dicens. *A Surrento ad Silarum amnem xxx. m. pass. Ager Picentinus fuit Tuscorum templo Iunonis Argiuæ, sub Iasone condito insignis. Intùs Oppidum Salerni Picentia.* In alio colle dicti Castri paulò eminentiori, stadio procul exigua (sed muris præmunita) Turris conspicitur, Castrum contra insultantes expellens, & dicitur *la Bastea*: turribusque quàm plurimis Ciuitas est circumdata.

Quæ assidue Populo Romano fuit fide constans, continuas subiiciendo molestias, propè namq; maris littus Vrbs, vt diximus, collocata conspicitur. Hostium inuasiones nunquam timuit: nullus Barbariæ gentis furor sæuitiam in eam adhibere potuit, nec metum ei inferre valuit: imò semper sui Ciues strenui, intrepidi, ac pugnaces fuere, vt Silius Italicus (e) narrat Scipionem Africanum commendasse non solum Salernitanorum Militum agmen, sed magno perè eorum iacula, his versibus.

*Ille, & pugnacis laudauit tela Salerni
Falcatos enses, & quæ Bisantia pubes
Aptabat dextris irrasa robore claua.*

Nec demùm formidauit cum Gallorum Classis ad maris littus appulit anno M. DC. XLVIII. die V. Augusti; Regni tumultis vix sedatis; Duce Thoma ex Allobrogum Principibus, ac Cardinale Grimaldo

(a)
Lib. 4. de
bello Ma-
ced. & Asiatic.

(b)
Lib. 2.

(c)
Lib. 1.

(d)
Lib. 3. cap. 5.

(e)
Lib. 8. de
secund. bell.
punic.

8 Histor. Epitome

do Collega, quo proscriptorum auxilio, Salernum oppugnaret, at frustra, nec absque iactura, & ludibrio die XV. eiusdem mensis discedere cogitur; ut abundè Pintus (a) scripsit.

(a)
Nel lib. Sa-
lern. affed.
da Francef.

Vndiquè pulcherrimis, ac eximijs domibus, Basilicis, ædibusque Religiosorum Ciuitas exornata videtur. Mediterraneique æquoris vastum habet ambitum, cum portu à Manfredo Rege incepto, quamquam minimè completo, cùm vitam, ac Regnum, amisisset, ut ex marmorea tabula, quæ in Metropolitana Ecclesia Salerni, propè Diui Gregorij VII, aram, ad præsens conspicitur, & legitur.

A. D. M. CC. LX. Dominus Manfredus Magnificus Rex Sicilie Domini Imper. Friderici filius cum interuentu Domini Ioannis de Procida magni Ciuis Salernitani Domini Insule Procida, Tramontis, Caiani, & Barenis Pistilionis, ac ipsius Domini Regis Sorij, & familiaris, hunc portum fieri fecit. Constus, Ioannes Antonius Summonte, (b) ac alij meminerunt.

(b)
Part. 2. del
lib. dell'
Hist. di Nap.

Montes, collesque amœnissimos non paucos opulentissimos, frugiferos, spatiososque agros Orientem versus, ad flumen Silarim vsquè possidet spatio vintiquatuor miliarium, ut Lucanus (c) dixit.

(c)
Lib. 2.

Vestinis impulsis aquis, radensque Salerni.

Culta Siler.

De Silari namquè aquis hoc peculiare traditur: planta si quæ in aquam eius conijciatur, eam in saxum mutari, manente colore, formaque eiusdem, ut Strabo, (d) & Plinius (e) referunt, nec non Silius Italicus dixit.

(d)
Loc. cit

(e)
Lib. 2. cap.
103.

Nunc Silarus, quos nutrit aquis, quo gurgite tra-
duat,

Du
J

De Rebus Salernit. 9

Duritiem lapidum mersis, inolescere ramis.

Ac Poeta cecinit.

La vè come si narra, e ramì, e fronde

Silaro impetra con mirabili onde.

Ulterius tanta est florum, rosarum, fructuum, pomorum ubertas, varietas, suauitas, ut non modò Bacchus, & Ceres, sed Flora, ac Pomona sedem, & domicilium in hac Vrbe habere existimatur. De Rosis notum est, quàm sint in Medicina efficaces, in odore suaves, cum Rhodon à Græcis dicatur Rosa, ob odoris suauitatem. Hinc Propertius.

Odorati virtus Rosaria Pesti

Et Tibullus scripsit (a) de his Rosis.

Floree odoratis terra benigna Rosis.

In colore purpurea, ac rubès, ex Baptista Pio dicente

Talia odorati rubicunda rosaria Pesti.

Et Marialis (b) inquit

Pestanis rubeant amula labra rosis.

Bis adhuc in anno propè Pestanas cum sint progignuntur, ut Mantuanus, ait,

Biferique rosaria Pesti.

Et alibi.

Quales ferre solent Pestana Rosaria.

Et adhuc Vidi testatur. Pestano gaudere rosaria cultu.

Nulli iurè nostra Ciuitas Orbi fertilitati, ac amœnitati cedit, apricas namque habet valles, vinea, oliueta multa, ac cuiuscumque generis arbores copiosis, optimisq; fructibus abundantes. Vndiq; viridaria florent, locus delitijs, ac voluptatibus referatus. Mitissimam namq; habet hyemem, ut Iulius Cæsar Scalger cecinit.

10 Histor. Epitome

*Qui Borea gelidas furias contemnit ouantes,
 Torua procellosi despicit arma notati.
 Medorum, & Sylui fecundas prouocat auras,
 Fundit, & à biferis Indica dona iugis:
 Protinus Autumnus Veris cum tempore certat
 Et Ver cum Autumnii tempore certat item:
 Huc accessit Hyems vernantibus vda capillis:
 Et peperit mirans, & sibi poma legit.
 Tutam mari fruitur: terra dominatur amata:
 Et cæli mutat iura: quid ergo? Dea.*

Situs totus vitalis, perennis salubritatis, cœliq;
 temperie fruens, ita vt Leander Albertus (a) dixit.
 Sono certamente questi luoghi tanto nella Città, quanto
 fuori, così delitiosi, & ameni, che sono d'annouerare frà
 i più vaghi, e delectuoli d'Italia. Et Marcus Antonius
 Sabellicus (b) *Salernum Vrbs in amœnissima Italia
 parte sita, ait. Gaudet namq; saluberrimo aere, cœ-
 liq; serenitate; nil mirum si incolarum vita longæua,
 ac salubritèr conseruatur.* Hinc Horatius (c) cecinit.

Qua sit hyems Velia, quod cælum Vala Salerni.

Cœterum egregij scaturiunt fontes non solum in
 vijs omnibus, sed etiam in sacris, priuatisq; ædibus,
 in quibus Eliconæ riuuli perlucidi fluunt multi mur-
 mure perennis aquæ: meritò hinc, vt diximus Saler-
 nitani Iatrophysici, De Conseruanda Valetudine,
 Opus Anglicano Regi metrico carmine scripsere, à
 loci amœnitate studiosorum animi ducti: Illustrem,
 ergò delectabilem, situq; iucundo, atq; hilari Salerni-
 tanam Ciuitatem cernes; quæ omnium denique
 rerum ad vitæ vsum vbertate, & copia abundat. Me-
 ritò à Paulo Diacono (d) inter opulentissimas Vr-
 bes reponitur. Eiusq; effigiem in Vaticanis Ædibus

(a)
*Nella De-
 scritta d'Ita-
 lia.*

(b)
Orat. 6.

(c)
*Lib. 1. epist.
 15. ad Val-
 lam.*

(d)
*Lib. 2. de
 Longobard.
 sig. & ge-
 sit cap. 11.*

De Rebus Salernit. I I

Summus Pontifex Gregorius XIII. his celebrari verbis mandauit.

Salernum hic uides à Silare amne dictum, in Picentino agro positum: Urbem tùm uetustate insignem, tùm Romanorum Colonia nobilem: hodiernis temporibus totius caput Principatus, & sedem appellatam.

De Antiqua Republica, ac Primatu Ciuitatis Salerni.

C A P. III.

VM de Situ, ac Agro Salernitano satis superq; actum sit, consentaneum censetur aliqua de Antiqua eius Republica, quamquam difficile ob temporum diuturnitatem referre: nec non de eius Primatu agere.

Romanorum Coloniam anno Romæ fuisse Salernitanam Ciuitatem, planèq; cum Panuino (a) affirmandum, qui Salernum posuit in Colonia 56. Ciuium Romanorum, ut etiam Linius, (b) Paterculus, (c) Strabo, (d) & Appianus (e) scripsere P. Cornelio Scipione Africano 2. Ti. Sempron. Longo Cos. Anno 560. Philippus Clucrius (f) ait. *Coloniam Romanorum huc deductam fuisse.* Authores sunt Linius (g) Velleius (h) asserentes, quòd Cn. Mancio Volsone, & M. Fuluius nobiliore Consulibus, Bononia interiectoq; triennio Aquileia, & Grauisca, & post quadriennium Lucca eodem tempore tractu, quamquam

(a)
In Imper.

Roman.

(b)
Lib. 34.

(c)
Lib. 1.

(d)
Lib. 5.

(e)
Lib. 1. bell. ciuil.

(f)
In Ital. antiq. lib. 4. cap. 6.

(g)
Lib. 4. de bello Asiatic. & Asiatic.

(h)
Lib. 1.

12 Histor. Epitome

apud quosdam ambigitur Puteolos, Salernum, & Buxentum missi Coloni.

Longè aliter Liuius, qui ante omnes istas Colonias Salernum, Buxentum; deductas Colonias tradit anno septimo post bellum Annibalicum. Intùs verò Salernum, quod Romani munierunt in Picentes, & Lucanos ob initam cum Annibale societatem, vt Volateranus notauit. In consulatu P. Cornelij Scipionis Africani, altero, & Ti. Sempronij Longi, verba eius loco citato in rebus dicti Consulatus hæc sunt. *Colonia Romanorum Ciuium deducta eo anno sunt Puteolos, Vulturnum, Linternum treceni homines in singulas, item Salernum, Buxentumque Colonia Romana deducta sunt.*

(a)
Lib. cit.

(b)
In Histor.
Puteolan.

Extitisse similiter hanc Coloniam temporibus bellorum ciuilium, refert Appianus (a) dicens: *Papius Stabias cepit, & Linternum, & Salernum, qua Romanorum erat Colonia: nec non Capacius (b) confirmauit: nam C. Acilius Tribunus Plebis legem tulit, vt quinq; Coloniae in oram maritimam deducerentur, duæ ad ostium Fluminis Vulturni, vna Puteolos, vna ad Castrum Salerni: his Buxentū quoq; adiectum: tricena familiae in singulas Colonias iubebantur mitti; quæ Coloniae priuata aliqua Ciuitatis iura, vt coeteræ Coloniae habebant non publica, & ostenditur, nam Coloni, qui Puteolos Salernū, & Buxentū adscripti erant, ob id Ciues habebantur, at tamèn nō esse Ciues Romanos, licèt nomine, re vera Colonos Salernitanos Senatus adiudicauit.*

Nec Colonia Reipublicæ libertati contradicit, nam Colonia patria Agrippinae Neronis Marris, erat Respublica, & ob illius augmentum, & de-

De Rebus Salernit. I 3

cus (a) ait Tacitus. *Agrippina, ut gloriam suam ostendat in Vbiorum Metropolim, ubi genita erat, Coloniam deduci iussit: & ex inde fuit dicta Colonia Agrippina: Paulus Manutius (b) dixit. Colonia Romanis legibus viuunt, minime tamen à Romanis Magistratibus, sed à suis reguntur. Et sic Colonia Reipublicæ foederata, ac Imperij socia dici potest.*

(a)
Lib. 11.

(b)
Nell' antichità di Roma fol. 32.

Antiquitus Salernum diu Rempublicam fuisse, Longobardorum sedem, Nortmandorum, ac Apulix Ducum, omniumq; ordinum Ciues suo ordine Magistratus gerebant, Lucaniae caput, ac Picentiae Emporiū, Volateranus scripsit (c). Ex nobilibus namq; & populo Dux eligebatur, qui tanquam Monarcha legem imponebat, nummos quoq; aureos, argenteos, ac æneos cudēdo in quibus Duces exculpti in maiestate sedentes aspiciebantur, ex altera verò parte Ciuitas exculpta cum hoc versu videbatur.

(c)
Lib. Histor. 22.

Opulenta Salernum.

Puiscis olim temporibus Salernitana Respublica fuit nuncupata, suosque semper habuit Duces, illam moderantes, vt ex varijs priuilegijs clarè apparet: nec non Municipiorum Magistratus obtinebat, Municipales enim, vt ait Gellius (d) suis moribus, legibusq; viuēbant, nulla Populi Romani lege adscripti; Municipales cuiuscunque Ciuitatis Ciues appellatur, vt (e) constat.

(d)
Lib. 15. cap. 13.

(e)
L. 1. ff. ad municipales.

Primus autem Dux ponitur Otho, quamquam, nulla ob temporis vetustatem continuata series inuegiatur. At quia non solum obseruatio nummorum, sed lapidum, aliorumq; veterum monumentorum, ad clariorem antiquitatis notitiam magnopere valet: idēd omittendum non videtur, quod mar-

14 Histor. Epitome

moreus olim, ac vetustissimus in dicta Vrbe reperiebatur Arcus, vbi ad præsens Portærotensis Sedile conspicitur, cùm nonnullis marmoreis Statuis super suas bases fundatis: in vna quarum in subterranea ferè parte hæc legebantur verba.

*Annio Vittorino V. C. Corr. Lucania,
Et Brutiorum ob insignem benevolentiam eius
Ordo, Populusque Salernitanus.*

Nec non aliud Epitaphium Ædilitium in Pomona olim dictæ Ciuitatis templo, nunc in Archiepiscopali Palatio, sic inscriptum cernitur.

*I. Tet Tienus felix Augustus
Scriba librar. Ædil. curralis
Viator Ædil. Plebis Accensus
Consuli H. S. T. M. N. legauit
Ad exornandam Ædem Pomonis
Ex qua summa factum est fastigium
Inauratum Podium Paviment. manufactorū.*

Tempore Imperatoris Valentiniani, non ne constitutio data fuit ad Artemium tunc Correctorem, Lucaniæ, & Brutiorum? acceptata Salerni anno 364. 15. Kal. Nouembris. Diuo Iouiano, & Varroniano Conss. vt refert (a) Iacobus Gotofredus.

Tandem C. Iulius Solinus (b) scripsit, *Quod Senatui adeo placuit odorum delitia, vt ea etiam in penetralibus tenebris uteretur, sicut L. Plotium fratrem L. Plotij bis Consulem proscriptum à Trium viris in Salernitana latebra unguenti odor prodidit: sicut Plinius (c) cum Valerio Maximo confirmauit.*

At quia nil semper suo statu manet Cicero (d) inquit. Abeunt namq; omnia Cato Maior dixit. Perpetuumq; nihil, omnemque Rempublicam mutari, co-

gno-

(1)
In C. Iustinian. l. 1. C. de priuilegijs apparitorum magistrat. sub lib. 8. tit. 3.

(b)
Polyhistor. cap. 43.

(c)
Lib. 13. cap. 3.

(d)
1. de Nat. Deor.

De Rebus Salernit. 15

gnouit Plato. (a) Nil mirū si à Ducibus ad Principes fuit commutatio: prius namq; vt diximus, Duces Salernitani nuncupabantur, totam Lucaniæ Regionem, & Campaniæ partem possidentes, Salerni sedem locantes, vt in Marino Freccia (b) legitur, ac in Cassinensi Chronica. Cuncta verò ob antiquitatem describi minimè possunt, dùm *Omnia ista longa varietas, & sursum deorsum fortuna versauit*, vt Seneca (c) scripsit.

Inter primas Regni Ciuitates ab omnibus nostra Ciuitas connumeratur, ac existimatur: præcedit nāq; Capuæ Ciuitati in publicis parlamētis, vt per doctrinam Afflicti (d) probatum est, & Tassonus, (e) ac Freccia (f) illis verbis statuere. *Hodie vertitur controuersia inter Ciuitatem Capuanam, & Salernitanam, quia Ciuitas Salernitana præcedit in parlamentis Capuam precedere, licèt inter isto termino fuerit sub Baronis dominio, ac hodie demanialis est. Capua autem multa deducit de eius origine, & dignitate, de quibus Veteres latè scripserunt, licèt Sedes antiqua Urbis sæpè mutata. Salernitana etiam magnam antiquitatem habet secundum graues Authores, & inter Romanorum Colonias, quæ postea suffragium promeruit. Agri Picentini inter Oppidos nobilissima Ciuitas legum, philosophia, & artium Mater, & Alumna, Regia Vrbs, & Sedes excelsa, tunc monetam cudebat argenteam, leges Regni ex ordine literæ primæ eam nominant. Quod similiter à Spectabili Rege Tappia (g) confirmatur.*

Primatus priuilegio etiam Archiepiscopus potitur, & constat tum ex Bulla Urbani II. de primatu Ecclesiæ Salernitanæ adducta ab Abb. Vghello (h) sed etiam patet per attestationem Freccia dicen-

(a)
Lib. 8. de
Re public.

(b)
In lib. de
subfeud. nu.
73. p. 71.
sed in continet v

(c)
Epi. 44.
(d)
Super con-
stit. in loc.
deman. n. 3.

(e)
De antefar.
vers. 14. ob-
ser. 1. n. 72.

(f)
De subfeud.
lib. 3. in ul-
tima quest. n.
62.

(g)
Super ius
Regn. lib. 2.
super constit.
in loc. de-
man. tit. de
off. Notar. &
Iudic.

(h)
Tom. 7. Ital.
Sac. de Epi-
sc. & Ar-
chiep. Saler-
nit.

16 Histor. Epitome

(a)
De subfeud.
lib. 1. tit. de
Prou. & Ci-
uit. Regn. n.
33.

tis. (a) *Salernum olim Picentia Emporium, Romano-
ram Colonia, citra suffragium, Primaria Vrbs Metro-
polis, & nobilissima Ciuitas, Principibus decorata titulis,
artium, & disciplinarum alumna, & Mater, Regia nunc
Vrbs, & omni eno digna veneratione Regum Regia, &
Caesarum Sedes. Se sub Normandis, & Carolo I. qui filio
Carolo concessit titulum Principatus, &c. Ergò sta-
tuendum Salernitanam Urbem inter cunctas Regni
Ciuitates Primatu insigniri, ac inter præcipuas Or-
bis Vrbes reponi.*

De Nobilitate Salernitana.

C A P. IV.

 NOBILISSIMAM, illustrem, ac antiquissimam
ex omnibus Italiae locis esse Salernitanam
Nobilitatem haud verendum. Maior enim
pars à Gothis, Sueuis, Longobardis origi-
nem traxit. Cernitur etiam exornata Titulis, decora-
ta Trabeis, multisq; ditata Feudis: coniugia, & affini-
tates semper cum Salernitanis Principibus contra-
xit. Ex hac nobilissima Ciuitate plures in diuersa
Italiae loca Nobilium Coloniae deductæ sunt.

Nobilitas ista, quæ à principio suæ fûdationis fuerit
à Plebe distincta, negari nõ potest; imo clarè ex mar-
moreo Epitaphio in superiori Capite descripto con-
spicitur: cum quo Salernitanus Populus maximè An-
nium Victorinum Correctorè Lucaniae, & Bruziorum
honorat; Statuas, Trophæa, ac Marmoreos lapides, &

De Rebus Salernit. 17

perænes memorias ei erigendo, vt Atheniensis, & Romana Respublica suis egregijs Ciuibus faciebant.

Perpetuò, ac assiduè nobilissimo splendore eius Ciues potiti sunt, vt testatur Raphael Volateranus (a) *Salernam*, inquit, *olim Picentia Emporium, Romanorum Colonia, Primaria Vrbs Metropolis, & Nobilissima Ciuitas.* Marinus Freccia (b) *subdens ait, Regia nunc Vrbs, & omni euo digna veneratione, Regum Regia, & Cesarum Sedes: Clarissimi igitur in Nobilitate sunt.*

(a)
Lib. 22. Hist.
flor.

(b)
Lib. 1. de
subfeud.

Nobilitas quidem apud omnes maximo in honore habetur, vt Aristotiles (c) scripsit: Nobilis enim ex Quintiliano notum denotat: cum Nobilitas sit noscibilitas, quæ non ob fomentum superbix, vt dixit (d) Diuus Fulgentius: nec ob sanguinis fastum, veniens laus de meritis Parentum, vt notauit (e) Boetus.

(c)
Lib. 3. polit.
cap. 8.

(d)
Epist. 2.
(e)
Lib. 3. de
consolat.

*Nam genus, & proauos, & qua non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco.*

Cicero (f) ob militiam, & literas, Nobilitatem agnoit, dicens. *Dua sunt Artes, quæ possunt locare hominem in amplissimo dignitatis gradu, Militia, & Sophia: ex Militia enim Monarchix, Imperia, ac Regna originem habuere; sicut ex Literis: Nobilis namq; ille censei debet, qui virtutis radijs splendescit, vt inquit (g) Philosophus, nulla equidem Nobilitas est, quam virtus, nulla nobilitat ex Diuo Bernardo: & Iuuenalis (h) iusurgens in eos, qui peruetustam generis nobilitatem iactant, ait,*

(f)
Pro Mur.

(g)
Lib. 4. polit.
cap. 6.

(h)
Satyr. 8.

Tota licet Veteres exornent, undique Cere

Atria, Nobilitas sola est, atq; unica Virtus.

Nobilissimus verò dicitur, qui sanguinis, ac vir-

C

tutis

18 Histor. Epitome

(a)
Super Codic.

(b)
In 2. Clement.

(c)
In lib. 2. C. de commerc. & mercat.

(d)
Loc. cit.

(e)
Dialog. ad Iustin

(f)
3. de Consolat.

utis gloria simul illustratur: ideoque tres Nobilitatis differentiae à Felino (a) statuantur, vna sanguinis, quae est dignitas à sanguinis splendore proveniens, ab Auis demisso, & continuata successione in legitimos liberos manante, vt Landulfus (b) ait. Altera virtutis, de qua Baldus (c) inquit; *Quemcunque virtute pradtum esse Nobilem*. Tertia demùm Nobilitas est virtutis, & sanguinis, simulq; certè numeris omnibus absoluta extitit, vt scripsit Baptista Mantuanus dicens. *Magnum est virtutis adiuumentum, claris ortum esse Parentibus*: nam, *Ex melioribus ortos esse meliores*, Aristotiles (d) notauit. Quamquam eadem sit in singulis hominibus originis antiquitas: limum cuncti habent generis authorem sui, ex Agapito: (e) & Boetius (f) æquè quo ad genus omnes homines nobiles posuit, inquiring.

*Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu:*

& subdens, ait:

*Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen,
Quid genus, & proavos strepitis?
Si primordia vestra
Authoremque Deum spectes,
Nullus degener extat,
Ni vitij peiora fouens
Proprium deserat ortum.*

(g)
Epist. 44.

Et Seneca (g) ait. *A primo mundi ortu usq; in hoc tempus perduxit nos ex splendidis, sordidisq; alternata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus; neq; in nostram gloriam vixit: nec quod ante nos fuit, nostrum est, Animus facit nobilem.*

Qua-

De Rebus Salernit. 19

Quapropter nobilissimæ huius Ciuitatis hominum coetus in tres distribuemus Classes . Quarum prima erit Nobilium de Sedili , vetustate , & magnificentia nemini secunda : cùm namq; Nobilium familiæ creuissent , sæpèq; de generis nobilitate dissensissent, graui odio, ac diutina similitate conflictabantur; ideòq; in vnum coacto Concilio, in tria distincta Sedilia pari voluntate coniuncti , complexiq; sunt: & ex tunc concorditèr, amicissimè, ac fidelitèr vixerunt. Tria propterea Salernitana in Vrbe Sedilia numerantur : vnum dicitur Porta Noua : aliud Portæ Rotensis : alterum verò del Campo. Secundæ Classis est more Nobilium Ciuium viuentium . Tertia Mercatorum, Artificum, ac aliorum de Plebe : & si Aristotiles (a) dixit, quòd optimus Populus ex agricolis constat , nam fortissimi , si essent instructi, in disciplina militari euaderent; at quia intra Ciuitatis moenia haud habitant, illos omitimus.

(a)
Lib. 6 poli-
tic. cap. 4.

Primæ Classis Viri Nobiles , seu Patritij de Sedili appellantur, præclara stirpe orti; de quorum laude eloqui non libet: eloquentissimi namq; Scriptores de ipsorum propagine luculenter dixerunt: admirari fatius est, quàm peruetustam eorum Nobilitatem describere.

Secundæ Classis sunt Ciues Nobiles, more Nobilium viuentes : sicut plurimi adhuc Maiorum stemmatibus orti ob arma, literas, dignitates, feuda, ac per multa præclara gesta conspicui : ab alijs similitèr Ciuitatibus ortum ducentes, à quibus prisca eorum Nobilitas originem trahit.

In tertia verò Classe ponuntur Artifices , & alij, qui numerosi sunt in Ciuitate, sicuti, & cæteri de

20 Histor. Epitome

Vulgo, seu de Plebe, de quibus magna numeratur copia: at cum nostrum de his omnibus loqui non sit, idèò dicendum

De Salernitanis Regulis.

C A P. V.

PROPRIOS Regulos per sæcula multa Salernitana Ciuitas habuit, quando fortuna, Romaniq; Imperij maiestas in eius fide, constanter fuit: qua collabente Longobardi, Nortmandi, Sueui, Galli, ac Hispani nunc felicissimè regnantes, æterneq; sub Catholico, ac Inuictissimo nostro Rege Carolo II. quattimundi Monarcha, perennè regnabunt.

Salernitani namq; Principes inter totius Regni Principes nobilissimi, ac potentissimi fuere: initio enim Reges erant, minimèq; ex alterius nutu pendebant, in quorum ordine numeratur

1 Primus Salernitanus Princeps Arichis è Longobardorum genere, Dux primò Beneuenti, quem vnanimiter Ciues omnes Principem acclamauerunt, ac honorificè ad Principalem dignitatem ascuerunt, vt Romualdus II. Archiepiscopus Salernitanus scriptum (a) reliquit: vxorem duxit Adelpergam, filiam Desiderij Longobardorum Regis, ex qua filios Romoaldum, Egisifum, Theoraldam, & Adelcisam suscepit: relicto namq; Ducis titulo, inter Principes primus fuit nuncupatus: à Comprovincialibus

(a)
In Chronic.

De Rebus Salernit. 21

bus eius sedis Metropolis Coepiscopis, more Regio ipsum vngi mandauerit, ac ipsimet Regiam Coronam imponi: in Sacratissimo Palatio subscriptiones dari iussit: Erchempertus (a) Leo Ostiensis (b) Capacius, (c) ac Freccia (d) notauere. Tunc Prouincia Principatus anno 762. fuit appellata: amplificauit, ac ope mirifico communiuit, nouaque fabrica, Salernitanam Ciuitatem reparauit, vt perpetuò esset Principibus præsidium, sicut apud Ostiensem (e) legitur: in quodam eius tumulo adhuc videtur.

Nec minus excelsis nuper circumdate muris

Structorem orbe tuum, clare Salerne gemis.

Ecclesiam Sancti Petri ad Curtim extruxit, in qua Idòlum ingens Arichis ex auro fabrefactum inuenit: in hac sacra Æde ad præsens Regius Abbas à Catholica Maiestate ponitur: argiuos Arichis superauit, ac in fugam compulit: ætate 53. annorum placida morte quieuit 7. mensis Septembris 787. in sede ipsius humatus; annos 29. & menses 6. regnauit, vt Abb. Vghellus (f) notauit.

2 Grimoaldus secundus genitus, ob Romualdi primogeniti mortem Luceriæ à Pipino Caroli Magni filio Papiæ in carcerem fuit ductus, libertati deindè anno 788. donatus; dummodò in singulos annos persolueret viginti quinque mille aureos, & Salernitanam, ac Acheruntinam Ciuitatem destrueret, alijsq; conditionibus: venit deindè Salernum: Grimoaldus Apuliam versus discessit, Acheruntinam destraxit Ciuitatem: denuò Salernum rediens, ad Ciuium preces, dumtaxat parietes ad Fagustinæ riuum desolauit, aliamq; muri partem ad Occidentem versus, vbi dicitur *Buffanola*, necnon propè ma-

(a)

*In Histor.
Longobard.*

(b)

Lib. 1. cap. 9.

(c)

*Lib. 1. Neapol. Histor.
cap. 12.*

(d)

*Lib. de sub.
feud.*

(e)

*Lib. cit. cap.
12.*

(f)

*Tom. 7. Ital.
Sac. de Epi.
sc. & Ar.
chiep. Salernit.*

22 Histor. Epitome

ris littus Meridiem versus: mortuo Carolo, muros ampliori forma reedificauit, anno 806. Salerni occubuit: & in maiori Ecclesia Sanctę Marię Angelorum prius dicta sepultus.

3 Grimoaldus Princeps tertius creditur dicti Grimoaldi filius fuisse, duos regnauit annos, & à Radelchise Capuę Comite, anno 817. interemptus fuit.

4 Sico Spoletinus anno 818. strenuus fuit miles, Neapolim expugnauit, vnde corpus gloriosissimi Martyris Ianuarij extraxit, ductumq; Beneuentum, vt legitur apud Capacium, (a) & apud Leonem Ostiensem, (b) anno verò 1497. in Neapolitanam Basilicam translatum, & nouam Capuam ædificauit: regnauitq; annos 15. obiit anno 833. Sicardum eius filium hæredem Principatus effecit.

5 Sicardus Patri successit, immanis, ac crudelis erga subditos: Liparis insulam subiugauit, è qua corpus Sanctissimi Apostoli Bartholomęi anno 837. abstulit: Beneuentum translatum secundum Platinam, Sabellicum (c), Frecciam (d), & Chronicam Cassinensem: (e) Amalphitanos etiam sub suo dominio posuit, ab eis Sacratissimę Virginis, ac Martyris Trophomenę corpus transferendo: anno verò 839. post dominium annorum sex, tamquàm Tyrannus trucidatus fuit.

6 Radelchis, Thesaurerius Sicardi, illi in Principatu successit, quamquàm de iure ad Siconulfum, supradicti Sicardi germanum successio spectaret, imò illum in carcerem constituit. Ad Nuceriam Dauferus relegatus fuit; eò quia Salernitanos ad Siconulfum liberandum è Tarentinis carceribus induxit, illumq; pro illorum Principe acclamantes: ab

aue

(a)
In Puteolan.
Histor.
(b)
Lib. 1. Hist.
Cassin. cap.
22.

(c)
1. Enead. 9.
lib.
(d)
Lib. 1. de
subfeud.
(e)
lib. 1. Chron.
Cassin. cap.
23.

De Rebus Salernit. 23

arce igitur sub mentita forma mulieris græcæ suæ amatae fuit liberatus : in portu à Salernitanis, vt alij mercatores, ibi existentes susceptus.

7 Siconulfus Salernum ductus, Princeps acclamatus, cum Radelchide gessit bellum, illumq; superando cum exunijs, & captiuis Salernum se contulit ; deindè Radelchis cum Saracenis foedus iniit, licèt ob pecuniæ inopiam, ac pessimos Africanos mores illos dimisit : ope verò Guidonis, eiusq; affinis Ducis Hetruriæ; inuicem cõuenerunt, Beneuenti Ducatum Radelchisio, Siconulfo Salerni Principatum diuidendo, anno 840. ex Romualdo II. (a) Amalphitani similiter spontè dicto Principi se submisere, quem iustum, ac strenuum mors anno 848. eripuit.

(a)
In Chronic.

8 Sico pupillus, Siconulfi, filius successit, sub Petri eius Compatriis tutelâ anno 851. qui vnanimiter cum Beneuentanis contra Saracenos arma gerens, ex hoc mundo migravit. Pupillus verò, (Siconis industria) acerbæ morti succubuit.

9 Siconus, post vltima fata pueri, ad Principatum conscendit, regnavitq; annos 5. & tandem ab hac luce subtractus est.

10 Ademarius, post Siconis funera, à Salernitano Populo anno 856. Princeps fuit designatus, at quia ingentia cupiebat lucra, à Salernitanis odio habitus, oculos, ac Principatum (b) abstulerunt.

(b)
*Ex Histor.
Ignot. Cassin.
n. 23.*

11 Guaiferius, cognomento Balbus, Maionis filius, anno 861. fuit Princeps acclamatus, attamen ob eius rapacitatem odijs infensus à Guaiferio eius affine, cõnuocato Populo, Principatu priuatus fuit, ac vinculis traditus, obiit anno 866. vt ex Iulio Cæsare Capacio (c).

(c)
*Lib 1 Histor.
Neapol. cap.
20.*

12 Guai-

24 Histor. Epitome

12 Guaiferius Patrus Dauserij ad Principatum fuit electus : cum Redelchide Beneuentanorum Duce coniunctus : à Basilio Macedone auxilium quoque petierunt : Saracenos simulq; iuncti ab Italia exterminauere , quæ à ferocissimorum hostium immanitate fuit liberata , vt dictus Capacius (a) dixit . Abila verò Saracenorum Dux cum sexaginta duobus millibus militum circumfidere Salernum : attamen Princeps Beneuentani Ducis auxilio extra muros pugnans in loco , vbi nunc dicitur *la Carnale* quindecies mille Saracenos trucidauit, ideòq; adhuc ad præsens locus ille dicitur *la Carnale* : Abila verò reperiebatur intùs Ecclesiam , in qua venerabantur corpora SS. Martyrum Fortunati, Cai, & Anthes, quæ Ecclesia extra Ciuitatis muros reperitur, ibiq; à trabe lapso ob crimina obscena cum quadã puella foedissima super eiusdẽ Ecclesiæ altari publicè patrata repètè occubuit. Electus deindè Abimalec in Ducem fuit, diùq; Ciuitatem vexauit, tandem cuncti Saraceni ab Vrbe Salernitana in Siciliam expulsi fuere , à quo Regno denuò egressi Citarium, nec non Fontem Salerni portum petierunt: demùm anno 880. à Salernitanis fugati : Princeps verò languore correptus, principatu deposito, in Diui Benedicti familiam se reposuit, summis votis expectens ad Cassinense Cœnobium deferri , sed cum ob Saracenorum incursionem id fieri non posset, Teanum delatus est , vbi vitam finiens, tumulatus fuit, vt Vuion (b) scripsit : Ecclesiam Sancti Maximi , quæ per Monasterium Cauense Sanctissimę Trinitatis olim possidebatur ; ædificauit , vt in tabulis dicti Sacri Monasterij habetur descriptum.

(a)
Loc. cit.

(b)
In lign. vit.
lib. 4 cap. 37
& lib. 1.
Chron. Cas-
sin. cap. 41.

De Rebus Salernit. 25

In nomine Domini Dei Saluatoris nostri Iesu Christi. Regnante Dom. Ludouico Imperatore Augusto, anno Deo propitio, vigesimo mensis Nouembris 2. Ind. Ego Gauferius Diuina gratia Princeps filius quondam Dauferij Principis, diuino auxilio me adiuuante, intus hanc Salernitanam Ciuitatem super ipsa fistula propinqua casa mea, à fundamine usq; ad culmen Ecclesiam Dei edificauit in honorem, & uocabulum Sancti Maximi Confessors Domini nostri Iesu Christi, &c.

13 Guaimarius filius dictus Malamemoriae, successit anno 894. ut Romualdus II. (a) asserit, è non paucis locis Moros extruxit: Ducatum Beneuenti obtinuit, Adinolfum expellendo, apud Salernitanos odie habitus: priuatè tandem uiuendo in palatio dictæ Ecclesiæ Sancti Maximi, post quadraginta annos dominij, vitam cum morte commutauit.

(a)
In Chronic.

14 Guaimarius II. iuuenis dictus Caluus, adhuc suo genitore uiuente regnauit: Græciæ Imperatoris auxilio Saraceni omnes trucidati fuerunt, ut habetur (b) apud Marinum Freccia. Ope equitum quinquaginta Normādorū, qui nauī à Terra Sancta deuenere: à quibus deindè Normandi Principes, ac Neapolitani Reges originem duxere, annos 37. regnauit: tandem à Lybitinæ falce, anno 945. fuit raptus, in Cathedrali Ecclesia sepultus.

(b)
*Lib. 1. de
subfeud.*

15 Gisulphus Guaimari filius, etiam paruulus parenti succedendo regnauit, Beati Apostoli, Euangelistæ, ac Martyris Matthæi corpus Lucaniæ finibus inuentum, ut notatur per Baronium (c) & ex Erchemperti Historijs, è Pestana Ciuitate, anno 954. tempore Præfulatus Bernardi II. summa cum ueneratione in Urbem Salernitanam transtulit, cuius ad-

(c)
*Tom. 11. ad
ann. 954.*

26 Histor. Epitome

uentum Sanctus Gramatius II. Salernitanus Episcopus, vltimis eius vitæ horis his prædixit verbis. *Non post multa tempora Ecclesia Salernitana cælesti thesauro decorabitur, atq; ad supremum honoris apicem deducetur*: Festum verò dictæ Translationis singulis quibusq; annis pridie Nonas Maij solemniter per octo dies hymnis, rosis, & floribus, maximo Populi concursu celebratur: vniuersusq; Clerus, Abbates, ac Comprouinciales cuncti Episcopi primis Vesperis, nec non Missæ solemniter interesse compelluntur: ob illius aduentum, qui omnium primus hæbraicis litteris Euangelium scripsit, vt notat Diuus Hieronymus octauo post Saluatoris Ascensum anno: ex Marco Antonio Marsilio Columna (a) nam trium ordinum Coronam reportauit, simulq; Apostolus, Euangelista, ac Martyr extitit, vt dixit Vrbanus II. (b) & habetur apud Romualdum II. Gifulphus verò Deo animam, anno 981. efflauit.

(a)
*Lib. de vit.
 & gestis B.
 Matthæi ca.*

2.
 (b)
*In bull. ann.
 1099.*

16 Landulfus à Sancta Agata, Capuæ Principis filius, cum Gifulphi proles non adesset, anno millesimo ad Principatus fastigium fuit electus: sub Ioanne Abbate in Diui Benedicti Religionem ingreditur: omnia hæreditario iure ad se pertinentia, se, suaq; Sancto Benedicto obtulit, & in humilitatis suæ proposito perdurans, quieuit in pace, & in Casino sepultus, (c) inquit Vuion.

(c)
Loc. cit.

17 Ioannes de Lamberto Longobardi filius ad Principatus culmen euectus, optima fama, anno 1030. obiit.

18 Guaimarus Balbus filius successit, eiusq; ope Pandolfus Capuæ Princeps, qui apud Germanos carceri detinebatur, libertati donatur, vt narrat Iulius

De Rebus Salernit. 27

Ilius Cæsar Capacius: (a) tandem immanis, ac crudelis factus, diris vulneribus, anno 1052. à Salernitanis triginta sex plagis perfoffus, magno cum ludibrio in eius cadauer insecuerunt, vt in Cassinensi Chronica (b) legitur, ac in dicto Chronicon Romualdi II. ac apud Anonimum Cassinense.

(a)
Lib. Histor.
Neapol. cap.
12.

(b)
Lib. 2. cap.
86.

19 Gisulphus II. Longobardorū nouissimus, occiso eius Patre Guaimario, in Salernitanos Parentia cæde animaduertit, ac quadraginta reos trucidauit: qui etiā Alexandri II. Concilio Salerni habito anno 1069. interfuit, sic etiam illo celebrato Romæ à Gregorio VII. anno 1079. in quo Robertus Guiscardus Nortmandorum Dux, eius affinis, Ecclesiæ bonorum occupator, excommunicatus fuit: per menses septem Salernum obsedit: tandem die 17. Septembris 1076. fugam arripuit, Gisulphus verò Romam, ac Cisalpinam Galliam petijt, & è Longobardorum linea postremus Princeps Gisulphus fuit.

20 Robertus Guiscardus Normannus Astutus, seu Ingeniosus dictus, Tancredi filius Dux Apuliæ Calabriæ, ac Siciliæ, primus ex Nortmannorum genere Salerni Princeps: Cines beneficijs multis cumulauit, magnificum ingentisque molis Templum construxit, in quo anno 1076. Euangelistæ Matthæi corpus collocauit, vt ex Suro monte (c) habetur: Pontificis iussu Beneuentum vexare desinit, Græcos classe vicit, à Gregorio VII. vocatus in mole Adriani, magno exercitus apparatu Romam profectus est: ob cuius aduentum territus Henricus III. Imperator, Senam se contulit: Robertus autem strenuè pugnans Capitolium, aliaq; proximiora Castra igni dedit: tandem die 13. Februarij 1084. Pontificem in

(c)
Nella 1. parte
dell' Histor.
di Neapol.
cap. 13.

28 Histor. Epitome

(a)
Histor. a^o Ital. tom. 1. fol. 7.

(b)
In Vita Gregor. VII.

(c)
In sua Chronica.

(d)
Lib. 1. Neapol. Histor. cap. 20.

(e)
Nel Compend. dell' Histor. di Rom. fol. 230

(f)
De Episc. & Archiep. Sa- bernit.

(g)
In sua Chron.

(h)
In Ital. Sa- berit.

propria Sede collocavit, vt Historici cuncti testan-
 tur, præsertim Brianus. (a) Romanorumq; incon-
 stantiam videns, Salernum tamquam in locum tu-
 tum, & fortem secum Pontificem duxit, vbi anno
 1085. die Dominico 25. Maij ad beatiore sedes
 euolauit: eiusq; vltima verba fuere. *Dilexi iustitiam,
 & odiui iniquitatem.* Sic scripserunt Paulus Bernie-
 densis, (b) Anonimus Cassinentis (c), Capacius.
 (d) Et Zappullus (e) testatur in successorem San-
 ctissimi Pontificis Gregorij, Salerni in Summum Pon-
 tificem Victorem III. à Cardinalibus, ac Episcopis,
 ibidem existentibus electum fuisse, vt Musca (f) no-
 tauit, prius namque dicebatur Desiderius Abbas
 Montis Cassinensis. Robertus Ciuitates multas
 Campaniæ, Apuliæ, ac Greciæ summa cum laude
 depressit: duos habuit filios, Boemundum, & Roge-
 rium: Primus in Syriam cura exercitu profectus est:
 Secundus Apuliæ, & Calabriae Ducatum obtinuit:
 demùm anno 1079. vt ait (g) Romualdus II. apud
 Insulam Coropoli in Grecia Deo animam dedit, an-
 no Ducatus eius 26. ætatis 72. vt narrat (h) Vghel-
 lus, eiusq; iussu in Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis,
 quam ipse in Ciuitate Venusiæ construxerat, fuit se-
 pultus, vbi legitur.

*Hic terror mundi Guiscardus, hic expulit Urbem
 Quem Ligures Regem, Roma, Alemanus habet
 Parthus, Arabs, Macedonq; platanx nõ texit Alexim,
 At fuga, sed Venetum, nec fuga, nec peragus:*
 ita Baronius.

21 Rogerius patri Roberto anno 1086. in Prin-
 cipatum successit quamquam maiori parte status ab
 eius germano Boemundo priuatus fuisset ob diffi-
 dium

De Rebus Salernit. 29

dium inter eos : multa à Parente omiffa concessit, seumq; gerendo bellum, Tarentinam Ciuitatem adeptus fuit, ad non pauca Romanorum loca, se contulit, cum à fide Pontificis defecissent: post 26. sui Ducatus annum, ætatis suæ maior 30. annis, mense *Februarij*, anni 1111. diem clausit extremum, vt Falco Beneuentanus (a) scripsit: in Diui Matthæi Ecclesia, quam genitor construxerat, vniuersali lectu sepultus, ex Romualdo II. (b) habetur.

22 Guilielmus filius Rogerij principatum accepit: à Gelasio Apuliæ, & Calabria Ducatus habuit inuestituram: à Paschale Pontifice vexillum obtinuit: à Gregorio anno 1098. confirmatum, Constantino-
polim adiit ob filijæ Alexij Imperatoris matrimonium, sed tempus inaniter duxit: loca multa à Rogerio Comite Sicilia derenta, redeundo inuenit: hilariteri Salernitanis fuit acceptus: die verò 5. Septembris anni 1121. Calixtus Pontifex Salernum, venit ob pacem confirmandam cum Guilermo, & Rogerio, vt Falco Beneuentanus notauit, ac (c) Vghelus scripsit: eodemq; tempore Romualdum, Diaconum Cardinalem Salerni Archiepiscopum consecrauit. Honorius Papa cuncta priuilegia ei confirmauit: filiam Ducis Apuliæ vxorem duxit: postremò in Messana Ciuitate, anno 1126. Rogerium hæredem instituit: sequenti verò anno VII. Kal. Augusti occubuit, sic Falco Beneuentanus, (d) & Girardus (e) scripsere. Regnauit annos 17. & menses 10. in Salernitana Basilica humatus, quam Robertus Dux auus à fundamentis ædificauerat, ex Romualdo II.

23 Rogerius Sicilia Comes Neapolis Rex Sa-
ler-

(a)
In Chronico

(b)
*In sua
Chronico*

(c)
*Tom. 9. Ital.
Sacr.*

(d)
*Chronico. Ri-
nald. anno
Ecclesiast.
ann. 1121.
n. 1.*

(e)
*Nella 3. par.
del suo Diar.*

30 Histor. Epitome

lernum venit, honorificè à Salernitanis receptus, Princeps à Caputaquensi Episcopò vnctus. Titulus, ac Principatus Salerni ad Reges peruenit anno 1130. cuncta Salernitanorum priuilegia confirmauit, illorumq; fidelitatem magnoperè commendauit, vt habetur ex priuilegio, (a) Datum Salerni, anno 1137. in quo præcipuè legitur. *Sola Italia Salerni Ciuitas fidelitatem intemeratam conseruauit.* In Siciliam redijt anno 1128. Honorius Apuliæ Ducatum ei concessit: Concilio habito Romæ anno 1130. primus Siciliae Rex fuit coronatus. Kal. Martij Anacletus Pontifex Salernum venit, & denuò anno 1132. Vxoribus quatuor habuit, Airoidam filiam Comitis Caferri: Albiram filiam Regis Hispaniarum: Sybillam sororem Ducis Burgundiæ: & Beatricem filiam, vel vt alij aiunt Comitissæ Restæ sororem: plures habuit filios: varia gessit bella, certum cum Innocentio II. Pontifice, anno 1134. Siciliam & Apuliæ Ducatum obtinuit, Ecclesiæq; feudatarius remansit, & Salerni Principatus ad Siciliae Reges fuit trās latus: febre postremò oppressus, anno 1149. obiit: Panormi sepultus: regnauit annos 18. & menses 5. eius vitæ 59. vt (b) scripsit Mazzella.

(a)
Ex Archiuiuo
Ciuicatis Sa-
lerni.

Ant. Bulizon in Com:
vitarum Reg. Neap.
revert invita Reg. A. Neap.
Sibilla gli partori Amul
to che si Principo di Ca.
ma e di Salerno mori
n vita del Po. Re.
questo è detto stupido
Vergio p. 397.

(b)
Nelle vite
de i Re di
Napoli.

24 Carolus Andegaviæ Rex, Ludouici VIII. Regis Gallia germanus, qui Fogiæ occubuit 1288. Principis Salerni titulum, anno 1269. suo filio Carolo contulit: Mariam vnicam filiam Regis Vngariæ vxorem ei dedit, & Carolus II. Rex Neapolis circa annum 1284. fuit appellatus: tandem die 5. Maij 1309. ex hac vita discessit: ætatis 62. Regni 40. & dies 7. Neapoli in æde Diui Dominici Maioris, quam ipse fundauerat humatus, licèt ad Prouentiam deinde

De Rebus Salernit. 31

dē transatus: Cor verò in marmorea vrna in dicta Ecclesia seruari iussit, vbi legitur.

*Cōditoriū hoc est Cordis Caroli II. Illustrissimi Regis
Fundatoris Conuentus, anno Domini M. CCC. IX.*

27 Carolus III. Rex dicti Caroli II. Vngariæ Regis primogenitus, Salernitanus Princeps, Margaritam Mariæ sororis Reginae Ioannæ I. filiam vxorem duxit, quæ Ecclesiam Sanctæ Mariæ Incoronatæ Neapolis, vbi coronata fuit, extruxit: Carolus verò die 2. mensis Iunij 1386. in Ciuitate Vigie obiit, ætatis 43. mensium 6. & dierum 10. vt Mazzella (a) notauit.

(a)
Loc. cit.

Et postea ad inferiores Dynastias Salerni principatus est translatus.

26 Iordanus Columna Martini V. germanus à Ioanna I. anno 1419. Princeps fuit creatus.

27 Antonius Columna filius successit anno 1423. vsq; ad annum 1437.

28 Raymundus Vrsinus Nolæ Comes, Salerni principatum à Rege Alphonso obtinuit cum potestate naturalibus eius filijs Statum diuidendi, scilicet Felici Principatum Salerni: Nolæ, & Sarni Comitatum Danieli: & Atripaldæ Iordano: Serenissimi titulo Raymundus fuit decoratus, vt in Archiuio Sanctæ Annæ de Nuceria extat memoria: ex hac vita denum anno 1458. migravit.

29 Felix Vrsinus Andagauensibus, non Regi Ferdinando Aragonensi adhærendo, quamquam illi anno 1460. pepercisset, denuò de eius fide dubius, quia Renato Andagauensium Regi adhæsit, dicto anno Principatu priuatus fuit.

30 Robertus Sanseuerinus Marsici Comes, Magnus

32 Histor. Epitome

gnus Regni Admiratus mense Ianuarij, anno 1463: Principatus possessionem obtinuit, Regio Fisco successi, defecit, vt diximus à Ferdinando Rege dictus Felix: potestatem adeptus fuit pecunias cudendi, lesæ Maiestatis offensas condonandi, multisq; alijs fruebatur priuilegijs: Serenissimi titulo fuit insignitus, vt ex Regio Archiuio (a): eximiam Neapoli ædificauit ædem, in qua ad præsens est conspicua, & celebris Ecclesia sub titulo, auspicijs, ac protectione Immaculatæ Conceptionis Deiparæ, domus professa Societatis Iesu: multa equidem Robertus fecit: ac tandem communi gemitu anno 1475. Deo animam efflauit: Salerni in sacra Diui Matthæi æde sepultus.

(a)
fol. 78. 1461.
62. 63.

31 Antonellus Roberti filius ex Catharina Sfortia natus, anno 1478. successit, Regem ob non confirmationem officij Magni Admiratus odio habuit, assidue Salerni morabatur; mandata Regis paruifaciens, Constantiam Montisfeltriæ filiam Fiderici Ducis Urbini vxorem duxit: cum Regni Baronibus contra Regem conspirauit: filiumq; Fidericum Salernum veniens, vinculis alligauit: sedato Rege contra Barones, & foedere inito cum Antonello, conditione, vt è Regno exiret, ac in Sinigaliam proficisceretur, in qua postmodum ex hac vita migravit, & in Principatum eius filius successit.

32 Robertus II. vxorem habuit D. Mariam de Aragonia filiam D. Alphonfi Ducis Villahermosæ Regis Ferdinandi fratris, quæ mense Ianuarij in lucem dedit D. Ferdinandum Sanseuerinum vltimum Salernitanorum Principem, Caroli V. Imperatoris Patruelem, vt Franciscus de Pietri (b) narrat. Robertus

(b)
Nel lib. 1.
dell' Histor.
Neapolet.
cap. 7.

De Rebus Salernit. 33

bertus verò Agropoli die 2. Nouembris 1508. perijt: *Salernum* deindè ductus, ac humatus.

33 Ferdinandus infans D. Berardino Villamarina Capacij Comiti, ac Regni Admirato fuit à Rege datus: nec non sub Berardini Ogeda Magni Aulici, ac D. Antonij Mari Ibeii sanguinis Regij custodia: illumq; latinam, ac græcam linguam Pomponius Gauricus docuit. Vxorem duxit D. Isabellam Villamarinam vnicam filiam dicti D. Bernardi: Princeps digna multa egit, è Regno hostes eiecit, pacemque restituit: Bononiæ Caroli V. coronationi interfuit, contentionemq; ob præcedentiam cum Marchione Astorghæ iniijt anno 1530. & anno 1535. magno honore contra Turcas adhæsit Cæsari: sic etiam in Flandria, ac in Germania: die 24. Nouembris eiusdem anni *Salernum* Imperator venit, vbi splendidissimè, ac lautè per quatuor dies à Principe hospitatus est: cui anno 1541. in bello Iuliæ Cæsareæ, licet tenui sorte adhæsit. Postmodùm anno 1548. cum Placido de Sangro ad Cæsarem à Neapolitana Ciuitate ob causam Sanctæ Inquisitionis ponendæ missus: illinc tamen rediens à D. Petro de Toletto tunc Vicerege fuit perperam receptus: anno 1551. 3. Idus Iunij (copli ietu à Perseo de Rogerijs propè Cauensem Ciuitatem è Neapoli veniens in femore percussus: Perseus ab innumeris hominibus fugatus, in Cauensibus montibus captus, per annum in carcerem detentus: tandem Neapoli caput ei fuit obstruncatum. Ferdinandus non parum (vt fama erat) à dicto D. Petro vexabatur: indignatione propterea succensus è Regno Paduam migravit, deindè Venetias profectus est, vbi per plures menses incoluit: &

34 Histor. Epitome

licèt gratas à Carolo V. quæreret, aures, nunquam ei concessum fuit: demùm coram Hispaniæ Oratore Venetijs residente, ac Senatu, cuncta, quæ in Regno possidebat, renuit, fidelitate eius Regis Caroli destituta, ad Christianissimum Regem Henricum II. profectus est, anno 1552. vt Sanfouinus (a) refert: demùm Bizantium cum Gallorum classe transfetauit Turcas pro Regni debellatione aduocando: in Insula Chio Princeps remansit, deindè à Solimano vocatus, honorificè cum eius familia fuit receptus: at vanitate, & viribus amoris ductus, breui suam existimationem amisit, ludibrioq; factus, ad Galliam absq; Turcarum classe redijt: Castri verò morabatur Princeps, quando quidam suus semper, & vbique familiaris Romam ab eodem Principe missus, à nummorum copia corruptus, si Principem morti daret, de quo Alcanij Columnæ ope, admonitus Princeps, iussit dictum familiarem è Castro eijci, at cum denuò intromitti insteterisset, palàm tunc Princeps manifestauit patrandam, illumq; iustitiæ tradidit, qui cuncta confitendo, turpiter fuit morti datus. Et quamquam Hispaniæ, ac Galliæ Reges tunc pacem iniijere: Henricus Rex gratiam pro dicto Principe assequi minime valuit: en tandem malè vltimum suum clausit diem.

At quia Vxor auxilium Principi ferebat, hìc diù fuit detenta: in Hispaniam deindè missa, vbi Imperatoris filia Lusitaniæ Princeps, ac Iberus Princeps multo eam dignati fuere honore, necnon Cæsarem allocuta, eiq; permiffum, vt in eius dominatu liceat permanere: vndè rediens ab apoplexia in itinere oppressa, extremo Salernitanorum, ac Neapolitanorum luctu occubuit.

Re-

(2)
Nella Chronolog. del
Mondo.

De Rebus Salernit. 35

Regia ex indè Salernitana Vrbs reperitur, imò Regum Regia, & Cæsarum Sedes, vt ex Marino Freccia (a) scriptum habetur.

(a)
Lib. 1. de
subfend.

De Ecclesijs Salernitanis.

C A P. VI.

NVMERATIS iam Salernitanis Dynastis, Sacras describemus ædes, præsertim maiorem Basilicam, in qua colitur corpus Matthæi Galilei ex Alpheo patre Tribu leui, Apostoli Euangelistæ, & Martyris, qui in altare, in quo Sacra confecerat, ecce clam ab Hirtaco Littor pessimus mititur, qui Beatissimum Apostolum adhuc orantem bis, teruè in viscera pugione transfuerberauit XI. Kal. Octobris à Christi Natalibus, anno 68; quod cum Populus malè accepisset, turmatim lignis, ac pice ad Regis palatium currunt omnes, viuum enim Regem cremare intendunt, at Popularis ira à Diaconis, & Sacerdotibus compescitur, vt narrat (b) Marcus Antonius Marsilius Columna: In Æthiopia Regiæ Ciuitatis Tarrij sepultum sacratissimum corpus remansit, vsq; ad annum 320. quæ à Barbaris destructa, Britanni Mercatores eò appulsi, Apostoli mōnitu, eius corpus in minorem Britanniam ad Promontorium hodie Diui Matthæi nuncupatum, ex Oliuare (c) ad Regiam Ciuitatem Leggiam dictam transuexerunt, ibi per annos 50. permanit. Leggiam verò anno 379. deuastata: nauì gloriosè Apostoli corpus

(b)
De Vit. &
gest. B. Mat-
thæi cap. 4.

(c)
In Scholijs
ad Melam
lib. 1. cap. 3.

36 Histor. Epitome

pus ad Lucaniæ parres transfertur ad paruam Ecclesiam propè Pestanam Ciuitatem, ad Cathedralem, deindè per annos 584. requieuit: anno verò 954. die 6. Maij è Pestana Ciuitate Salernum Apostoli corpus ad Cathedralem Ecclesiam deportatur, sub titulo olim Sanctæ Mariæ Angelorum, nunc Sancti Matthæi Apostoli, & Euangelistæ Ciuitatis Patroni, eximia, ac admirabili architectura constructam, pomposè, ac splendidè exornatam circa annum Dominicæ Incarnationis 1075. peculiari Ducis Roberti ære, vt ex marmoreis, ac triumphalibus ante templi parietes insculptis tabulis constat, in quibus legitur.

*A. M. & Euangelistæ Patrono Urbis,
Robertus Dux R. Imp. Max. de
arario peculiari.*

Diuinum enim numen omnimodè omni tempore colendum. Iure Deo Diuisq; ædificandæ sunt Sacræ ædes, sine quibus vix rectè Deo cultus exhiberi potest. Religio namque firmissimum iudicatur principatus firmamentum, quam si Princeps neglexerit, à Deo quoq; negligetur: hinc Horatius cecinit.

*Dij multa neglecti dederunt
Hesperia mala luctuosa.*

Ad cuius Ecclesiæ fauorem Alexander II. Salernum conuocat Episcopos, & Abbates anno 1068. Ex Abb. Vghello. (a)

Metropolitanae huius Basilicæ per marmoreos gra-

(2)
Tom. 9. Ital.
Sacr. de Hy-
drunt. Ar-
chiep.

De Rebus Salernit. 37

gradus patet ingressus: in summis verò scalis, vnica tantùm præclara ianua cum marmoreis figuris videtur, ad cuius latera duo adhuc marmorei conspiciuntur leones: in eius vertice legitur.

Dux, & Iordanus, & Princeps Capuanus regnent æternum cum gente colente Salernum.

Ad atrium quadrilaterum ingreditur cum porticis supra marmoreas columnas firmatis, necnon circumcirca cum monumentis, in quibus nobilissimorum cineres seruantur: in cuius medio perennis fons vnico marmoreo granito lapide fabrefacto cubitorum triginta latitudinis in gyrum emensæ conspicitur.

Cohæret statim atrio augustissima ipsa Basilica, amplitudinem omnem excedens, ornatu, magnitudine, & prospectu pulcherrima cum multis marmoreis, & porphyreticis lapidibus miro, ac singulari artificio compositis, vermiculato pavimento decorata: plurimis Prælatorum splendidissimis vris exornata: ità vt nec in hoc Regno æqualis, nec pulchrior in Italia conspici potest: omni ex parte à priuatorum ædificijs separata: cum quadrata turri campanili, altitudinis cubitorum biscentum, ex qua Campanæ miræ magnitudinis pendent iussu Antistitis Vilelmi constructa, vt legitur

*Temp̃r Magnifici
Reg. Rog. VV. Ep̃s
A. M. & Plebi Dei*

Necnon propè hanc Cāpanilim turrim est Coemeterium, quod terra Sancta dicitur: in altera dicti Coemeterij ianua insculptum videtur.

Hæc

38 Histor. Epitome

*Hanc septima sit tibi terra leuis
Quisquis huic tumulo posuit ardente lucerna
Millies cineres aurea terra tegat.*

In Occidentali dicti atrij parte in marmoreo tumulo circumcirca legitur.

*Hic iacet Rev. in Christo pater Dominus Antonius
Syraca Episcopus Acernensis, qui obiit anno Domini
M. CCCC. XXXVI. die VI. mensis Iulij XIV. Ind.*

In parte Septentrionali in nobili ysapichæ familiaria tumulo conspicitur.

Hoc sepulchrum est Fortunati ysapichæ de Salerno.

Orientem versus propè æneam ianuam in tumulo est scriptum.

*Hic iacet corpus sapientissimi Iudicis Benedicti Rotundi
de Salerno Iurisperiti, qui obiit anno M. CCCC. XXVII.
die VII. mensis Nouembris VI. ind. cuius anima re-
quiescat in pace. Amen.*

A templi fronte tres numerantur ianuæ, mediæ ænea egregiæ amplitudinis, quam plurimis exculptam figuris, pulcherrimamq; confluendam curauit Landulfus Butrimile, insculpta verò extant.

*Præmia culpa trahit omnes crimina multa,
Qua rogata pro me, semper Matthee Magistrum
Limina quærentes Sancti vos conspicientes
Hoc opus ò dona Saluator crimina plura
Discite Landulfo Butrimili Protosebasto,
Noscite me natum simul hic, & terra mandatum
Landulfus Sebaston, Sanctus Mattheus
Gisana Sebaston, & uxor eius.*

In cuius portæ epistolio hæc præstant verba legendis.

De Rebus Salernit. 39

*A Duce Roberto donaris Apostole templo
Pro meritis Regno donetur ipse superno.*

Intus dictam æneam ianuam Occidentem versus,
sic scriptum apparet.

*Hic iacet Dominus Philippus de Sanctomagno Deū
gratia venerabilis Caputaquensis Episcopus, qui obiit an-
no ab Incarnat. Domini M. CCC. XXXVI. mense Iu-
lij, III. Ind. cuius anima per misericordiam Dei requie-
scat in pace. Amen.*

Honorificè adhuc sepultus videtur Matthæus de
Porta cum hac inscriptione.

*Anno Domini M. CC. LXXII. Ind. II. Dom. Matthæus
de Porta Salernitanus Archiepiscopus, obiit die Nata-
lis Domini.*

Ante maiorem ianuam æneam humatus iacet Ni-
colaus Piscicellus Salernitanæ Ecclesiæ Præsul cum
hoc epitaphio ob prætereuntium pedes exeso, dum-
taxat legitur.

————— *Hic Piscicellus Præsul*
————— *Nicolaus in Vrba*

————— *Ossa dabit humus merita* —————
————— *in arca* —————

Marmorea clausit Præsul, & ipse ———
Nepos.

Aliud epitaphium conspicitur in sepulchrali la-
pide Nicolai Piscicelli dictæ Ecclesiæ Archipræsu-
lis II. sic insculptum.

*Pijssimi Patris Nicolai Piscicelli
Optimi Præsulis Salernitani
Ossa*

Anno Salutis M. CCCC. XXI.

40 Histor. Epitome

Ex parte altera dictæ portæ præclarus conspicitur tumulus, & circumcirca legitur.

Hic iacet corpus viri magnifici Domini Ioannis Grilli de Salerno militis, Iurisciuiilis professoris: Viceprothonotarij Regni Siciliae, qui obiit anno Domini M. CCC. XLIII. die XXIII. Aprilis XI. Ind. Auinione: cuius anima requiescat in pace.

Templum hoc duplici columnarum serie in longum diuisum videtur: necnon transuersus Andron, ad Crucis instar Ecclesiæ spatium redigit: vniuersa moles est longitudinis passuum nonaginta, latitudinis triginta, miræ, sed proportionatæ altitudinis.

Baptismalis fons vnico orbiculari lapide excisus, amplitudine cubitorum sexdecim, in medio Ecclesiæ est collocatus.

Suggestum, vbi diebus solemnibus Epistolæ, ac Sancta Euangelia cantantur, egregiè vermiculatum, super duodecim columnas positum conspicitur. Consimile, ac perpulchrum suggestum in alio latere quatuor porphyriacis columnis illud sustinentibus videtur, in quo legitur.

Romualdus II. Salernitanus Archiepiscopus præcepit fieri hoc opus.

Priusquam ad Chorum ingrediatur, effigies Nicolai Agello in sepulchrali lapide circum quem honorificè insculptum apparet.

Nicolao Agello Salernitano Archiepiscopo, Matthæi Vuil. Regis Cancell. filio Ric. Comitis Agelli frairi, qui Pontif. anno XL. salutis M. CC. XX. XI. Februarij piè decubuit.

Supra Chori ianuam in arcu musiuo opere fabricato legitur.

Anno

De Rebus Salernit. 41

Anno Dominica Incarnationis M. C. LXXV. Ind. XIV. tempore magnificentissimi Domini Vullielmi gloriosissimi Regis Sicilia Ducatus Apulia Principatus Capua. Matthæus Illustris Vicecancellarius eiusdem Domini Regis magnus ciuis Salerni fecit, hoc opus fieri ad honorem Dei, & Apostoli Matthæi.

Chorus magnificus perpulchrè ex tabulis fabricatus cum vermiculato pauimento, necnon à tergo musiuis lapidibus circumsectus conspicitur, cum organo ex primis huius Regni, tempore Præsulatus Ioannis de Aragonia filij Regis Ferdinandi anno M. CCCC. LXXXII. Maximè à Præsule Carafa ornato, sicuti etiam marmoreum suggestum mirificè elaboratum, cum hac inscriptione videtur.

Vt templo decus adderet Gregorius Carafa suggestum hunc è marmore erigi iussit, qui eundem, ut authorem, sic primùm habuisse gloriatur verbi præconem ipso Virgini Assumptæ in Cælum die; anno M. DC. LXIX.

Maius altare in dictæ Ecclesiæ androne est constructum, ac vermiculatum pauimentum, varijsq; lapidibus admirandum; strauit Romualdus II. ut ex sui nominis inscriptione porphyreticis literis conspicitur, dicente.

Hoc opus fieri fecit Dominus Præsul Romualdus II.

In quo altare est collocata statua Beatissimæ Virginis cum Sanctissimo suo filio, Sancta Maria Angelorum nuncupata, vbi etiam Sancti Felicis Mart. corpus requiescit, cuius festum die 30. Augusti celebratur.

A tergo dicti altaris in vermiculatis lapidibus insculptis vetustissimis characteribus perquam eleganter ista leguntur.

42 Histor. Epitome

*Ne Populus temerè sacram prorumpat ad Aram,
Sicq; saluiferis maior reuerentia sacris.*

*Sumptus, & arbitrium Vuillelmi Prasulis istis
Marmoreis titulis hanc cinxit, & extulit Aram.*

Marmorea pulchra nitent varijs distincta lapillis

O Matthæe tua pulchra corona domus.

Tu scis quanta fuit deuotio Prasulis in te,

Deuoti memorem te decet esse tui.

Non nisi Pontifici Sanctorum sancta patebunt,

Cum veteri Populo victima taurus erat.

Nec minus hæc sacra sunt, quamuis sint peruia cunctis

Namq; nouo Populo victima Christus adest.

Illius vituli species, quem panis obumbrat.

Digna sumpta caro, languores quoslibet aufert.

Exue te veterem quisquis vis sumere dignè

Has epulas, hominemq; nouū nouus indue Christum.

Magnifica, ac ampla Aspida vulgò Tribuna
musiuo opere depicta retrò dictum maius altare ap-
paret: vbi cubitalibus litteris hæc conspiciuntur car-
mina.

Da Matthæe Pater Patr. hoc det, & innuba Mater

Vt Pater Alphanus maneat sine fine beatus.

Ecce Dei natum, sine Matre Deum generatum

Prædicunt Vates nasci de Virgine Matre.

Sic Christus natus, nostros remouendo reatus

Viuat cum Patre in Cælo, & cum Virgine Matre.

Ex parte Septentrionis Regalis Cappella, & Tri-
buna apparent: in altari effigies Sanctissimæ Virg.
Pietatis, ac Præcursoris Ioannis adsunt, manu egre-
gij, ac non satis laudabilis viri Andree de Salerno:
cui Sacello Regina Margarita Regis Ladislauī ma-
ter donauit feudū, seu Casale Sarignani situm in ter-
rito-

De Rebus Salernit. 43

ritorio, ac pertinentijs Sancti Seuerini, quod fuit viri nobilis Francisci Sarignani de Salerno militis: datum in Castro nouo, anno 1412. die 4. Aprilis, vt Abb. Vghellus (a) scripsit. Maria de Aragonia eidem Cappellæ donauit annuos redditus super dohanam Salerni, datum die 1. Nouembris 1529. ex Vghello (b), & Salernitani Principes propriam Aram illam semper existimauerunt, in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum adseruatur, ac multæ Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt: prope dictum Sacellum aliud altare B. V. septem dolum nuper est dicatum.

(a)
Tom. 7. Ital.
Sac. de
Episc. & Ar-
chiep. Salerni.
(b)
Loc. cit.

In præclara alia Cappella adhuc cum simili Tribuna ex parte Meridiei dicta *la Crociata*, seu Sancti Michaelis Archangeli familiæ de Procida, etiam vermiculata musæi operis, & circa emisphærium legitur.

Hoc studijs magnis fecit pia cura Ioannis

De Procida dici, meruitq; gemma Salerni.

Aram hanc construxit, atq; dotauit Ioannes ille de Procida Salernitanus Patritius, Dominus Insulæ Procidæ, ac aliorum locorum, Manfredi Regis socius, familiaris, ac Medicus: vir memoriæ perennis, qui in vniuerso Siciliae Regno Gallos omnes trucidari fecit: innumeras namq; Siculis inferebant clades, vt (c) scripsit Sanctus Antoninus Archiep. Floren: habuit enim Ioannes cum Regni Magnatibus concilium, simulq; conuenere, vt statuta die Martis in albis 30. mensis Martij, anni 1282. hora vespertina insulani omnes arma sub mulierum clamidibus celata fumerent, & in Gallos irruerent: insanum vt fertur se simulauit, & cum buccineo clangore ad

(c)
3. part. hi.
flor.

44 Histor. Epitome

cuiuscumq; insulani aures coniuratione denunciauit: statuta verò die, campana vesperæ tēpore pulsata, armis à mulieribus in Ecclesia testis, tanto vnanimi impetu, Galli omnes per totam insulam degentes repente occisi fuere ad numerum sexaginta millium, adhuc foeminis, & prægnañtib; ex Gallorum femine trucidatis, vt perpetuò eorum memoria ab insula deleretur, & in hodiernum vsq; diem dicuntur, *le Vespere Siciliane di Gioanne di Procida*: cuius Petrarca (a) meminit dicens: *Sed vnde magnus quidam vir surrexit Ioannes ille de Procida, qui formidatum Caroli diadema non veritus, & granis memor iniuria, & maiora si licuisset ausurus, vltionis loco huic Regi Siciliam abstulisse: & quæ sequuntur: sic Rex Petrus de Aragonia Regni coronam diligentia, & opera dicti Ioannis adeptus est, vt apud Villanum, (b) Mazzellam, (c) Summontem, (d) Girardum, (e) ac Petrum Messiam (f) habetur.*

Plurimæ in dicto Sacello Sanctorum Reliquiæ reperiuntur: præcipuè marmorea statua cum candida arca, in qua Sancti Pontificis Gregorij VII. corpus veneratur, & insculptum sequens visitur epitaphium.

Gregorio VII. Soanen.

Pontif. Opt. Max.

*Eccles. libertati vindici acerrimo
Assertori constantissimo, qui dum Rom.
Pont. auctoritatem aduersus Henrici
Perfidiam strenuè tutor
Salerni Sanctè decubuit*

A. D. M. XXCV. VII. Kal. Iunij.

M. Ant. Columna Marsil. Bononien.

Archiep. Salern.

(a)
*In suo itine.
var.*

(b)
*Lib. 7. histor.
cap. 61.*

(c)
*Nelle Vit.
de i Re di
Nap. fol. 81.*

(d)
*Histor. Nap.
pol. part. 2.
lib. 3. cap. 1.*

(e)
*Nel suo Dia-
rio.*

(f)
*Nella 2. sel-
ua renouat.*

De Rebus Salernit. 45

Cum illius corpus post quingentos circiter annos

Sacris amictum, ac ferè integrum reperisset.

Ne tanti Pontificis sepulchrum memoria diutius careret.

M. P.

Gregorio XIII. Bononien.

Sedente

A. D. M. D. LXXVIII. Frid. Kal.

Quintil.

Cuius Sanctissimi Pontificis duorum miraculorum memoria prætereunda non est: profugo namq; Gregorio Salernum introeunte: rusticus quidam intra e dixit: en author præliorum, & seditionum, postquam totum commouit orbem, hanc tandem venit perturbare Urbem: his ità cogitatis obmutuit: ad Gregorij deindè pedes ductus, suum confitendo errorem: ab eodem sancto pristinæ saluti restituitur.

Defuncto, ac sepulto Sancto Pontifice nocturno silentio subintroierunt fures, propter induuias namq; pontificales sepulchrum aperire intendebant: at tantæ velementiæ ventus obuius eis fuit, vt cunctæ lampades, quæ in B. Matthæi crypta erant accensæ, extinctæ fuere: ipsi verò in amentiam cadentes, tamdiù fuere, quousq; Cleri, Populiq; spectaculum fierent, vt (a) Paulus Bernriedensis antiquus Scriptor narrat.

Pròè dictam Aram effigies, ac magnificum marmoreum Sepulchrum inspicitur Gregorij Carasæ Archiepiscopi cum his inscriptionibus.

D. O. M.

Gregorius Carasa Archiepiscopus Salernitanus,

Cui libertas Ecclesiastica

Cordi

(a)
In Vit. Gre-
gor. VII. Pö-
iff.

46 Histor. Epitome

Cordi fuit,

Hic

Mortuus iacere delegit uiuus

Gregorius VII. Pont. Max. libertatis eiusdem

Vigil assiduus,

Deque hoc Canonicorum Collegio.

Optimè meritus

Excubat adhuc, licet cubet

Ætatis sue Anno LXXX. Mens. VI.

salutis M. DC. LXVIII.

Inscribi voluit.

In sepulchrali verò lapide legitur.

Gregorio Carafa

Tum Cassanensi, tum Salernitana

Insula Claro

In æde Diui Gregorij VII.

Nominis congrua, & virtuti

Inter Clericos Regulares Generali

Inter Theologos scriptores eximio

Animi liberalitate omnibus charo

Dùm uiueret:

Omnium fletu digno

Dùm maritur:

Ex Gurrello Marefcallo,

Qui primus fuit Carafa sanguinis auctor,

Ex Gurrello Aurilia Regni Prothonotario

Ioseph Aurilia Nepos amantiſſimus

P.

Obijt Salerni die xxiii. Februarj anno Domini

M. DC. LXXV.

*Digniffimus hic Præful pia Pastore digna multa
egit, præfertim præclaras Atas, vnam Diuo Gaeta-*

no,

De Rebus Salernit. 47

no, alteram B. Andreae de Abellino in Androne Ecclesiae dicavit, cum inscriptionibus his.

D. O. M.

Gaetano Thianeo

Inter Divos nupèr relato-

Clericorum Regularium

Quam percelebri Instructori :

Optimo Parenti, & Patrono-

D. Gregorius Carafa

Tam inclytæ, ac piæ Religionis

Generalis iam Præpositus

Cassanensis post Episcopus

Nunc Salernitana Urbis Præsul

Sacellum hoc

Ob plurima accepta beneficia dicavit.

Anno Sal. D. M. DC. LXXI.

D. O. M.

Andrea Abellinensi

Aram hanc

Gregorius Carafa

Salernitanus Antistes extruxit,

Ne communi Patri Gaetano

Sanctus deficeret Collega,

Et cui vino obsequia præstitit,

Mortuo veneraretur memoria

Anno Domini M. DC. LXXI.

In marmorea tabula pro Archipræsule Ludouicò
de Torres hoc legentes aspiciunt cenotaphium.

D. O. M.

Ludouico de Torres Malacitano

Huius Sanctæ Ecclesiæ Archiepiscopo.

Insigni in Deum pietate,

In pauperes misericordia,

In amicos studio

Ob spectatam in publicis

Apostolica Sedis muneribus

Operam Summis Pontificibus

Sui temporis egregiè caro

Vixit annos LVIII. menses XI. dies XXV.

Obijt idibus Augusti M. D. LIII.

Ludovicus de Torres Vtr. Signat. Refer.

Patruo magno posuit.

Insculptum in marmoreo tumulo iuxtà Sacra-
rium legitur .

*In hoc tumulo iacet corpus Reu. in Christo Patris Do-
mini Bartholomai de Aprano de Neapoli decretalium
Doctoris, permissione diuina Archiepiscopi Salernitani,
qui obijt anno Domini M. CCCC. XIV. die IX. mensis
Septembris VIII. ind. cuius anima requiescat in pace.
Amen.*

Propè Diui Gaetani Sacellum adest sepulchrum,
& circumcircà legitur.

*Hic iacet corpus Reu. in Christo Patris, & Domini
Don. Thomasij de Sanctomagno Dei gratia, venerabilis
Caputaquensis Episcopi: qui obijt anno ab Incarn. D.
M. CCC. LIII. die X. mensis Iulij VI. Ind. cuius anima
per Dei misericordiam requiescat in pace. Amen.*

In eodem latere ad magnificum valdè commo-
dum, & illustre Archiepiscopale Palatium patet in-
gressus.

A parte Meridiei extra Chorum Thomas Carafa
Episcopus Caputaquensis cum infrascripto epita-
phio humatus iacet.

De Rebus Salernit. 49

Thoma Carafa Marcelli filio Neapolitano V. I. D.

In Romana aula utriusq; Signaturæ Referendario,

Intimo Gregorij XV. ac Urbani VIII. P. à cubiculo:

Viunturaliensis, deinde Caputaquensis Episcopo:

Ob publica Patriæ negotia ad Philippum IV. adlegato,

Tot dignitatum titulis claro,

Morum suauitate, prudentia, pietate præclariori:

Thomas, & Ioannes Baptista fratres

De Genitoris Patruo benemerenti:

Hic

Vbi Gregorius Carafa Archiepiscopus Salernitanus hospes

Diem supremum clauserat PP.

Anno Domini M. DC. LXVIII. ætatis suæ LXXVII.

In Ara familiæ de Calce præclarus Tribunus militum videtur, sub quo legitur.

Ioannes Antonius à Calce Neapolitanus sub Carolo V. Cas. multis viriliter gestis, Eques Auratus, & Potentissimi Regis Philippi II. Tribunus militum, Ciuitella à Gallorum oppugnatione fortiter defensa Præclarus sibi, posterisq; fecit. Anno c. 15. IC. LXXII.

In Cappella de Palearia ad parietes adscriptum adest.

Angela iacet hinc Palearia

Gentilitio splendore, an propria virtute clarior

Incertum:

Hinc peructusti generis amplitudo

Amorum gloria

Supremis Magni Cancellarij, ac Camerarij muneribus,

Castroꝝ, Oppidorumq; Dominatus

Apicij, Lucerie, Manupelli Comitatus

Percelebris,

Pudicitia, prudentia, fortitudine supra sexus vires

G

Ad-

50 Histor. Epitome

Admirabilis,

*Honorum ea fastigia Thomasia illa Palearia
Ad Vrſinos Romanos Principes connubio tranſtulit,
Angelicas haſce virtutes, Angela haec*

Caeſtes adepta thalamos, tranſtulit ad Caeſtes :

Vixit annos LIII. menſes IV. dies X. horas XVIII.

Obijt anno Sal. clv. l. CXI. VI. Kal. Decembris.

Sequitur Regij Conſiliarij Iacobi Caputgraſſi tumulus, circa quem legitur.

*Hic iacet Dominus Iacobus Caputgraſſus de Salerno
Iuris ciuiliſ Profefſor, Regius Conſiliarius, & familiaris,
ac Curia Vicaria Regni Iudex : obijt anno Domini
M. CCC. XL. Die Dominico penultimo Iulij VIII. ind.
cuius anima per miſericordiam Dei requieſcat in pace.
Amen.*

In Ara Maiorum de Granito iacet Mattheus Praeſul digniſſimus, à Cauenſi Epiſcopatu ad Amalphanam Eccleſiam poſitus : vbi ſuo Capitulo legata pecunia pactus fuit, vt ſingulis diebus, in fine Cõpletorij decantetur Antiphona Salue Regina : magno namq; amore erga Deiparam Virginem flagrabat: virtutum omnium ſapientia claruit, habetq; in marmoreo tumulo hoc epitaphium.

Matthæo Granito Cauenſi primùm, mox Amalphanano Antiſtiti, Io: Aloyſij filius, qui morum nobilitati, virtutibus, ac litteris ſuam addidit : ſublatus anno etatiſ LIX. die May XXX. anno M. DC. XXXVIII. Adiacet filio Orinthia de Afflitto Caſaris V. C. & Vittoria ex Fuſcis Ruello genita extineta, anno etatiſ LXXV. die XXV. Auguſti M. DC. XXXV. Matri, Fratriq; dulciſſimis. Franciſcus Antonius amoris, ac doloris haeres. P.

In al tera Sacelli parte legitur.

De Rebus Salernit. 51

*Ioanni Angelo Granito V. I. D. Patritio Salernitano
Matthæi Archiepiscopi Amalphitani ex fratre nepoti :
Huius Metropolis Canonico Cardinali Diacono,
Tum Presbytero: mox eiusdem Ecclesie Archidiacono,
Vitæ integerrima, morumq; candore præstabili,
Mortalitati iam defuncto,
Æternitati autem viuenti,
Canonici Cardinales ex asse heredes
Hoc grati amoris monumentum posuere:
Obiit anno Domini M. DC. LXIX. Kal. Decembris
Ætatis annorum LXIII.*

In ara Dominorum de Vicarijs marmoreis lapidibus fabrefacta, ad illius bases hæc insculpta leguntur.

Ioannes Cola Vicarius Patritius Salernitanus Vicariam supra XX. annum, publicè iura Ciuilia interpretando, familie proprium decus, dignitatem adeptus, Aram hanc D. O. M. Sacr. posuit.

In altera verò base habetur.

Perfectus, & purgatus hinc exiens habitabit cum Deo.
In Follerij Cappella legitur.

Petrus Follerius

E Sancto Seuerino Oppido Patritius

Et I. C. V. S. F. & suis D. M. F.

In Sacello Dominorum de Rogerijs legitur.

Ioannes Franciscus Rogerius humana varietatis exemplum, hic iacet If. duarum filiarum felix pater, dum earum uni demortuæ iuxta soluit, alteri viuæ sponsalia maturit: luctum ipse reposcit: at malè superstite iam filia, quàm uxore, suorum inter exequias, et nuptias eiulatu: quem ex obitu filie dolorem susceperat sui desiderio filie relinquit, & auctum ex gemino vulnere transmittit.

52 Histor. Epitome

ad Vxorem domestica calamitatis heredem

Hem humanarum rerum ludibrium? Nil in vita, nisi mori certum, & quotidie morientibus constat, præter inconstantiam nihil. Morit. Deipara P. anno cl. l. c. Natus anno XXXVII.

Circa sepulchralem lapidem conspicitur.

Vritella Curiali nobilitate, pudicitia, ac fortitudine Matronæ insignis

Loyfus de Rogerio perpetuò tristis Vxore concor. Anno M. D. XXV.

Septentrionem versus propè parvam ianuam, in quodam tumulo hæc insculpta videntur.

Hic iacet Magnifica mulier Domina Marquissa de Baucio Comitissa Mileti, & Terrenoue, quæ obiit anno Domini M. CCC. LXVII. die XX. mens. Septembris VI. Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

In Cappella Dominorum de Agello, nunc de Cioffi familia sub titulo gloriosissimi Diui Antonij de Padua supra pergrandem Vinam ad parietes legitur.

D. O. M.

Riccardo de Agello Matrb. M. Sicil. Cancell.

Fil. Nicol. Archiep. Salern. frater

Agelli Comiti Arendensium Domino Saler. Patrio Innoc. III. Honor. III. M. P. VV. II. Reg. Feder. II. Imper. & Constan. matris

Gratia potenti, à quo aucta familia subindè extulit.

Ricc. Agelli Comitem Ricc. M. Regni Senescal. Ricc. equitum Praefectum

Ricc. Hydruntinorum Ricc. principatus, Philip. Cabr. Proreges

Ricc. Matthæi Ricc. Regni Marefciallus Caroli III. Signiferum Bal-

De Rebus Salernit. 53

Baltheri insignitū militem Regni status Cōsiliarios VI.
Regie domus Magist. Iustit. M. Cābel. Magist. Ostiar. III.

Senescal. Prothon. Cambellanos V.

Oppidorum Dominos XVIII.

Franciscus Cauensis, mox Tudertinus Episcopus;

Antonius Barenf. Archiep.

In hic templo cuius Sacerdotium ab eo opibus auctum
eius merita

Quotidiano, & anniuersario sacro colit CCCC. post
annos

Herules nepos DD.L. M. anno salutis M. DC. XIV.

Ergo ne pro meritis natum tibi soluere tantis

Hoc prater marmor nil potuisse pater:

Marmoris ab saltem licuisset sumere formam,

Nam mea pro tumulo viscera sola forent.

Carolo Ayello Patr. Salernitano V. I. D.

Laluis jlius obseq; & huius Sacra edis Archidiaconus
multis cum lachrymis pos.

Anno Salutis clō. Io. LXXI. VIII. idus Aprilis.

Pergrande, ac ornatum Sacrarium ex parte Se-
ptentriōnis est constructum, in quo adseruantur:

Ampulla Chrystallina, in qua sunt Capilli B. M.
Virginis:

Tabernaculum Chrystallinum, in quo est Digitus
index S. Catharinæ Senensis:

Tabernaculum Argenteum cum Maxilla S. Ge-
minian.

In aio consimili Tabernaculo adest Manus S.
Anastasiæ.

In alio argento Tabernaculo conspicitur Bra-
chium dexterum Sanctissimi Apostoli, & Euangeliste
Matthæi.

In

54 Histor. Epitome

In quodam Calice aureo adest signum sanguinis consecrati, qui remansit, dum Sacerdos quidam celebrans de tanto Sacramento dubitauerit, non solum dum biberit, in fide fuit confirmatus, sed ad cunctorum tollendum dubium, Calix sanguine maculatus, vsq; ad hodiernum diem permanet, nec unquam ab ipso tolli potuit.

In argentea Cruce adest quædam pars Ligni Crucis Domini nostri Iesu Christi, ac Dens S. Matthæi Apostoli, & similiter Dens S. Iacobi Minoris: exhibita à Roberto Guiscardo, quam pugnando prius terre secum solebat.

In consimili Tabernaculo adest Lignum Sanctissimæ Crucis nostri Redemptoris, quæ multis fulget miraculis. Die namq; Parasceuen anni M. D. XXV. cum manè adorabatur, ac ex antiquo ritu Ecclesiæ Sanctissimum Lignum ostendebatur: Berardinus Naccarella Salernitanus dubitans, an ex vero Crucis Ligno esset? inquit Ehu quid si Christi Crux Mons ipse Veseuus fuisset: quibus expletis verbis, statim obmutuit, sicq; diù permansit: præcedente verò nocte Veneris Sancti, Senex quidam ei præcepit, vt summo mane ad Ecclesiam proficisceretur: vbi de Sanctissimo Crucis Ligno dubitauit: ibi suæ incredulitatis se pœnitere deberet, ac Deum Redemptorem, qui in ligno pependit, rogaret, vt ipsum liberaret, ac exaudiret: ad Ecclesiam se contulit, suiq; erroris se pœnituit, multis lacrymis humi prostratus: dicente Archiepiscopo, *Ecce lignum Crucis*: alta voce Berardinus protulit verba: *Ecce lignum Crucis*: & ob tam egregium miraculum, Organum, ac Campanæ omnes sonitum maximo cum gaudio edidere,

De Rebus Salernit. 55

vt (a) Marcus Antonius Marsilius Columna, ac (b) Girardus scripsere.

Ante altare vbi SS. Reliquiæ adseruantur Lucius Cardinalis Sansseuerinus cum hac inscriptione humatus iacet.

Lucio S. R. E. Cardinali Sansseuerino Salernitano Archiepiscopo, non minus virtutum omnium omnibus charo, quam familia splendore, claro viventi, humili loco, humile sepulchrum iubenti: D. Aloysius Sansseuerinus Bisiniani Princeps ex fratre nepos posuit XXV. Decembris M. DC. XXXIII.

Sub Androne ipso superiori ex vtroq; latere per marmoreas scalas graduum vigintiquinq; circiter descenditur in magnificam, & conspicuam Cryptam, varijs Euangelicis historicis pulchra colorum varietate depictam, ac deauratam, longitudine vlnarum quidraginta, latitudine viginti.

In maiori altare in medio collocatur Apostoli, & Euangelistæ Matthæi Patroni corpus integrum, excepto dente, ac brachio, quæ in superiori Sacrario seruantur: venerabili religione, humili reuerentia, maximq; cultu veneratur, à quo cœlestis liquor, scd vt dicitur Manna, emanat: antidotus tamquam cœlestis ad morbos omnes propellendos, qui Diuinus liquor perexiguus semper emanat, nam modica, aut nulla quantitas reperitur: illustrioribus tamen aduenientibus viris, ac deuotè illam petentibus, abundanter inuenitur, assiduèq; sic obseruatur, vt refert Marcus Antonius Marsilius Columna Archiep. Salern. (c) quo in loco, vbi Apostolus iacet, nepharius sacrilegus, non solum multas lampades, ac cancellos argenteos, (vndè Sacræ Reliquiæ spectabantur)

(a)
Loc. cit.
(b)
Nel suo Diario.

(c)
De vit. &
gest. B. Mar-
th. Apost. cap.
XD.

56 Histor. Epitome

tur) sed etiam craterem pensilem, vbi colligebatur manna, abstulit, necnon fistulæ partem, qua liquor ille pretiosus in superiorem locum ascendebat: nunc per dictam fistulam palmorum sex supra genu positam, vt creditur, sacer liquor exalans, ex se intrâ craterem colligitur: pretiosisq; alijs Reliquijs dictum altare est exornatum.

Catholicorum Regum munificentia hoc subcorpus miro artificio conditum, ac vndiq; venustè decoratum conspicitur. Septentrionem versus ex marmore hoc legitur epitaphium.

*Apostolo, & Euangelistæ Matthæo
Victori Idolorum Victori superstitionum,
Ossibusq; eius saluberrimum humorem manantibus
Aram bifrontem, Statuamq; aream,
Totumq; Cryptoporticum maculoso marmore splendidam
A Regib. Hisp. Phil. II. & III.*

*Largitione piÿssimam deuotam
Ferdinandus Ruix de Castro Lemensium Com. Prorex
Adnitente Catharina Zunica magne mentis femina
Pietate in Diuos, obsequio in Principes, amore in Coniugē
Protinus inchoat, euehitq;*

*Pariliq; studio Io: Alphōsus Pimentellus Beneu. Com. Pror.
Prosequitur*

*Donec D. Petrus Fernādex de Castro Lemens. Com. Pror.
Acri aggressus impetu Diuum Religionem inssu Princ.*

*Orta Parentum
Absoluit, ac Religiosissimè inuisam D. D.
Anno cl. lcc. XVI.*

Tria in dicta crypta numerantur altaria: vnum B. M. Virgini dicatum ex parte Septentrionis, in quo quamplurimæ adsunt SS. Martyrum, Confessorum, ac Virginum Reliquiæ. Altad

De Rebus Salernit. 57

Aliud altare in honorem SS. Martyrum Fortunati, Cai, & Anthes fuit constructum, in quo eorum contumulata corpora requiescunt: translata ab Episcopo Bernardo anno CMXL: non procul ab Vrbe, in loco vbi Priapi foedissimum, ac turpe Delubrum fuerat: vbi Leontius Proconsul illos capite plecti iussit, auibisque, ac bestijs deuoradis relinquuntur: at quia indignum videbatur, gemmas, pretiosasq; margaritas extra mœnia longè abesse, ideò vt promptiora, magisq; propitia pro Salernitanorum tutela essent, intrâ muros SS: corpora deducenda existimant: deducta à dicta propria Ecclesia iuxtâ flumen Lirnus appellatum, vbi diù requieuerant, sub Diocletiano Imperatore, ac prædicto Leontio, die 27. mensis Augusti martyrij coronam acceperunt, vt (a) scripsit Abb. Vghellus. In hoc altari multæ Sanctorum, ac Sanctarum Reliquiæ requiescunt, & non procul ab ipso marmorea, & decurtata columna, supra quam eorum capita obruncata fuere, conspicitur; in qua SS. Martyrum sanguinis ebullitio perferentur, ad quorum honorem tres æneas Statuas Alumnorum Salernitanum Collegium faciendas perquampulchrè curauit.

Alterrum verò altare positum est ad honorem SS. Confessorum ex parte meridiei, in quo venerantur corpora Confessorum B. Bonosij, B. Gramatij, B. Veri, B. Eusterij, B. Gaudiosi, B. Valentini (omnes Salernitani Episcopi) BB. Confessorum Elpidij, Cionis, & Elpicij, B. Valentiniani Confessoris, atq; Pontificis, BB. Confessorum Cyriaci, & Quingelij, innumeræq; ac prætiolæ Reliquiæ aliorum Sanctorum, quorum omnium Pontificia autoritate in-

(a)
Tom. 7. Ital.
Sac. de Episc.
sc. & Archiep.
Salernit.

58 Histor. Epitome

Ecclesia Salernitana officia celebrantur.

Ornatum vndiq; hoc subcorpus conspicitur non solum marmoreis, & porphyriacis lapillis, sed adhuc perpulchris picturis. Nec dictum Almu, & Hippocraticum Medicorum Collegium in dies deficit, nec in posterum decrit hanc Sacram exornare Cryptam. Nullum namq; fuit temporis spatium, in quo per Apostoli merita, immensa non fuerint illi collata, beneficia. Quapropter Prior, Promotor, & Doctores dicti Almi Collegij in perpetuum, & successiue intrantes in futurum ad honorem Dei, & Protectoris Apostoli singulis annis integrum depositum vnus Doctoris dare vouerunt sub die 30. Iunij, expendendum in ijs rebus, in quibus maior pars Collegij expediri iudicauerit pro cultu, & veneratione inferioris Ecclesie, aut altaris, vbi Sanctissimi Apostoli requiescit corpus. Sic ex publico instrumento stipulato manu Notarij Matthæi Francisci Gaeta de Salerno die 8. mensis Aprilis 1663.

Affidue quidem Euangelista Matthæus Salernitanæ Urbis est Defensor, anno 1544. die 27. Iunij, cum Ariadenus Barbarossa Dux Turcarum Classis Archipirata insignis, quem Maximus Imperator Carolus V. celebri victoria è Regno Tuneto, ac ab vniuersa Africa fugauerat: infinitum ferè Christianorum numerum liberando: Ariadenus autem ille infatiabili vindictæ rabie, ac barbara crudelitate accensus, Salerni vastationem aggreditur: ære namq; sereno, tranquilloq; æquore valida tēpesta orta est: ita vt agitata, prærupta, ac inter se penitus confracta classe (Apostoli custodia) Pirata perterritus aufugit: armati etenim Milites in maximo numero supra do-

De Rebus Salernit. 59

morum testa, ac Ciuitatis muros visi fuere: Barbari
verò a mentes, horrereq; pleni, ac perterriti classem,
totam statim dispersam, ac fugatam inspexerunt. Ob
cuius victoriæ memoriam Salernitana Ecclesia sin-
gulis: annis, vsq; ad hodiernum diem, ex Pontificia,
authoritate tam Missam, quàm Officium solemnè
Ritu celebrat, & processione totius Cleri, & Populi,
B. Matthæi, ac aliorum SS. Reliquiæ honorificè, &
reuerentèr circumferuntur per Ciuitatem, Apostoli
namq; peculiari patrocínio liberata fuit, vt Marcus
Antonius Marsilius Columna (a) Abb. Vghellus
(b) narrant: nec non in Salernitano Officio ha-
betur.

Percelebre, ac Reuerendissimum huius Metropo-
lis Capitulum constat ex tribus Dignitatibus. Pri-
ma quarum post Pontificalem Archidiaconus ap-
pellatur, qui prælatitio habitu cum rocchetto scili-
cèt, & mantelletta nigri coloris in Choro, & Eccle-
sia assistit: Secunda Dignitas Cantor nominatur.
Tertia verò Dignitas Primicerius dicitur: cum Ca-
nonicis quatuor Diaconis, & Presbyteris viginti-
quatuor omnes cum præbendis. Canonici Cardi-
nales ex antiqua eorum fundatione nuncupati, & in
bullæ eorum Canonicatus adhuc à Summo Pontifice
Canonici Cardinales appellantur: roccheris, ac
mozzettis iisdem vtuntur, quibus Eminentissimi Car-
dinales induuntur coloris vulgo *Cremesino*: tempo-
re verò Quadragesimæ, Aduentus, Vigiliarum, in
Anniuersarijs, Exequijs, ac in ferijs sextis violaceis
mozzettis vtuntur: habitu namq; rubei coloris, ac
Cardinalitio titulo ab immemorabili dictum Reue-
rendissimum Capitulum fuit insignitum, & à San-

(a)
*In vita B.
Matthæi.*
(b)
*In Ital. sacr.
de Episc. &
Archiep. Sa-
lernit.*

*De Presbyterijs
et Diaconibus
Cardinalibus ec-
clesiæ Salernitanæ,
legis huius
iurisdictione de Ca-
thedrali eccl. des-
ap: p. 257.
et de cerco
Dechal: cum
dem Majori*

60 Histor. Epitome

cto Pontifice Gregorio VII. confirmatum, dum Sa-
lerni commoraretur, plures hęc Pontificias functiones
exercuit: necnon multos S.R.E. Cardinales creauit.

Possident hæc Dignitates, ac Canonici vsum Mi-
træ ex serico vulgo *Damasco* in singulis Ecclesiasti-
cis functionibus, absq; loci, vel temporis limitatione.
Similiter in solemnibus processionibus, & præcipuè
die corporis Christi ferunt Mitras in capite, sicuti
eodem die antè Summum Pontificem Eminentissimi
Cardinales vtuntur: & hoc ex antiquissimis priuile-
gijs, & concessionibus, necnon cum bulla Lucij III.
anno M. C. LXXXIII. ac Pauli II. M. CCCC. LXIV.
confirmatum.

Canonicatus singulos vacantes per totum anni
circulum semper ab immemorabili dictum Reue-
rendissimum Capitulum providebat: at post regulam
oëstauram Apostolicæ Cancellariæ emanatam per fe-
licem memoriam Clementis Papæ VIII. quamuis
diù, & magno labore causa in Romana Curia agita-
ta fuisset: Capitulo fuit interdicta prædicta electio
per totum annum, tantùm ei facultate relicta, prou-
dendi, seù Canonicos dumtaxat in quatuor mensi-
bus ordinarijs eligendi, cæteris verò octo mensibus
prouidentur Canonicatus à Sancta Sede Apostolica,
sicuti etiam prima Dignitas.

Affiduè Choro, ac dictæ Cathedrali Ecclesiæ assi-
stunt Hebdomadarij decem cum mozzettis violacei
coloris, dum rubeis vtuntur Canonici, qui quando
violaceis induuntur, nigris tunc Hebdomadarij
vtuntur, & hi alternatim ab Archiepiscopo, ac à di-
cto Capitulo eliguntur, & pro eorum laboribus quo-
tidianis distributionibus ad certam summam fruuntur.

De Rebus Salernit. 61

Præclare Seminarium maiori Ecclesiæ adhæret, in quo wigintiquatuor Alumni Ciuitatis, ac Diœcesis instruuntur.

Clerrus in Ciuitate, & Diœcesi numerosus conspicitur.

Archiepiscopus verò, qui Summo Pontifici à Catholica Maiestate præsentatur, Primatû, vt diximus, in Regno tenet, vt (a) Freccia scripsit, & habetur in bulla Urbani II. de primatu Archiepiscopi Salernitan: sub anno M. XCIX. XIII. Kal. Augusti: datum Salerni, vt (b) Marcus Antonius Columna scripsit, qui non solum tali numero Clero præest, sed etiam suffraganeis Episcopis, nempe Acernensi, Campaniensi, Caputaquensi, Mariticensi, Nucerinò, Nuscano, Pollicastrensi, & Sarnensi: habet adhuc sub se sex Consistoriales Abbantias in Commendam conferri solitas scilicet Sanctæ Mariæ de Vetero, Sanctæ Mariæ de Tobenda, Sancti Petri de Ebulo, Sancti Benedicti, Sancti Petri de Cursina, Sanctæ Mariæ Matris Domini, & Prioratum Sancti Leonis.

Olim similiter Archiepiscopus feudum Olibani, Montis Corbini, Castellutij, Montis aurei, ac aliorum locorum possidebat: pro quibus in Regia Camera Summaariè cum Regio Fisco lis controuertitur: regales cedulae felicitis memoriæ Philippi II. III. & IV. plures adsunt ad Archiepiscoporum instantias, qui à plerisque huius Regni Regibus luculenter prerogatiuis, gratijs, ac priuilegijs cumulati fuere.

Quamplurimæ in Ciuitate numerantur Ecclesiæ, præsertim Templum Sanctissimæ Virgini Annuntiationi ddicatum, ac à Ciuitate erectum, eiusque Gubernatoress de expositis pueris curam habent, aliaque pia opera exercent.

(a)
Lib. de feud. feud.

(b)
In Const Synodal. aug. 1578.

M. Vinny Freccia de subfeud. l. i. p. 26. n. 29.

62 Histor. Epitome

Parochiales Ecclesiæ multæ in Ciuitatè computantur, nempe

Sancti Euphemij, cui est annexa parochialis Sancti Maximi.

Sanctæ Mariæ de Vlmis in plano montis constructæ anno 1185. à Romualdo II.

Sancti Bartholomæi de Coriarijs in eodem loco, Sancti Gramatij Episcopi Salernitani.

Sanctæ Mariæ de Lama à Canonico Ianuario Basile Parocho pulcherrimè exornatæ.

Sancti Andree de Lauina munificè instaurati à Canonico Ioanne Quagliarello eius Parocho.

Sanctæ Luciae, cui est vnita Parochialis Sancti Viti ad mare extructæ, satifq; exornatæ à Ioanne Farao ~~et~~ Cantore Cathedralis Ecclesiæ, cum hoc epitaphio humatus iacet.

Ioannes Faras Parochus

Mortis memor

Sepulchrum hoc viuens sibi parauit,

Quo ad vocem filij Dei audierit.

Anno Domini M. DC. XVII.

Sanctæ Mariæ de Barbutis, cui est annexa Parochialis Sanctæ Mariæ de Platea, supra maiorem verò ianuam hæc leguntur.

*Hoc opusegregium Sacra quod creauit in aulam
Coniugis auxilio Daferius condidit Heros.*

Sancti Matthæi Parui.

Sancti Gregorij, cui est vnita Sancta Maria de Portanoua, & ad murum extra Ecclesiam Meridiem, versus hoc est scriptum Epitaphium.

*Anno Dominicæ Incarnationis M.C.LXII. Regnante
Dom. Vuillelmo II. gloriosissimo Rege Siciliæ, Ducatus*

Apia

De Rebus Salernit. 63

Apuliae, ac Principatus Capuae, anno VII. Robertus Guarna Frater Romualdi II. Venerabilis Salernitani Archiepiscopi, fecit construì hanc Ecclesiam ad honorem B. Gregorij.

Sanctæ Mariæ de Dominabus sub Gisulpho, & Ioanne eius filio, anno CM.LVII. constructæ.

Sanctæ Triphomenæ, cui est annexa Parochialis Sancti Ioannis foeminarum.

Sancti Angeli de Marronibus.

Sanctorum Apostolorum templum non parum decoratum à Canonico Parocho Ioanne Carolo Bottiglierio, & à Hieronymo eius germano similiter Parochus, ambo integerrimæ, ac conspicuæ vitæ.

Sancti Ioannis de Cannabarijs, cui sunt unitæ Parochiales Sanctæ Mariæ Ortimaghi, ac Sancti Ioannis Caprarum.

Sanctorum Petri, & Pauli de Cammarellis extra muros, olim Cruciferorum Cœnobium.

Sanctimonialium verò septa quatuor sunt in Civitate constructa, scilicet Sancti Georgij Ordinis Sancti Benedicti, in cuius pulcherrimi templi sacello maxima cum veneratione requiescunt corpora Archelaiæ, Teclæ, ac Susannæ Sanctarum VV. & MM. in decima persecutione apud Diocletianum, & Massimianum à Leontio Proconsule circa annum 293. morti data, ut Paulus Regius (a) refert, necnon habetur ex proprio Officio dictarum Sanctarum, quarum vita laconicè in hoc epitaphio ab eruditissimo Fabricio Pinto describitur.

Archa lais, Tecla, & Susanna dum è mortis manibus evadere putant, Romam deserunt, inter Leontij ungues Christi ozes propè Nolam ei occurrunt: ubi post sanam

(a)
Nella Vita di S. Archelaa V. e M. nel cap. 2.

64 Histor. Epitome

quamplurima tormenta, aureis redimite fertis, ac Thy-
 reis precinte Palmatis Togis, suis decoloratis cruoribus,
 in Paradise Capitolium Martyres triumpharunt. Saler-
 num tandem mirifice pergunt, ut in Ciuitate Hippocra-
 tica, Archalais, quæ salus interpretatur omnes suis curet
 miraculis, & hic concluso in horto Benedicti candidis,
 illibatisq; lilijis, tam suauiter redolentibus purpurea com-
 mitarentur Virginea Rosa.

In eiusdem ordinis Sanctissimi Patris Benedicti
 Monasterio sub titulo Sanctæ Mariæ Magdalenæ,
 cuius Sacellum fundauit Iacobus Scillatus nobilis
 Salernitanus, hæc incisa leguntur.

*Nobilis hęc iuuenis pulcher recubat tumulatus
 Scillatus genere, Iacobus fuit ipse vocatus:
 Obtulit altare tibi Magdala Sancta dicatum,
 Rebus donatum, veniam parcendo suorum
 Moribus ornatus, & mundus crimine vixit:
 Pauperibus largus, oculos ad cælum fixit:
 Parce Dei ratum, sibi remittendo reatum
 Ut tibi dignetur, ignosce qui miseretur.*

A. D. M. CCC. X. die ultimo mensis Nouembris IX. Ind.

Beatæ Lucie Virginis de nobili stirpe progenitæ
 in partibus Calabriae in Ciuitate Calathagerone
 venerabili cultu in dicta Ecclesia corpus adserua-
 tur: cuius officium Pontificia autoritate in supradic-
 to Monasterio celebratur.

Alterum verò Cœnobium dicitur Sanctæ Mariæ
 Pietatis sub Seraphici Patris Francisci Ordinis Mi-
 norum Conuentualium regula.

Aliud deniq; est Monasterium Sancti Michaelis
 Archangeli similiter sub dicta Regula Patriarchæ
 Francisci Ordinis Minorum Conuentualium.

De Rebus Salernit. 65

Coeterum pro pauperibus Virginibus Conseruatorium extat sub titulo Sanctissimæ Virginis Catharinæ: Senensis Ordinis Prædicatorum.

Cœmobia Virorum diuersarum Religionum multa numerantur: Monasterium scilicet Sancti Benedicti Oliuetanorum: Gregorij Consulis Patritij Romani iussu anno 694. constructum, vt (a) constat, in quo Cœnobio miraculosa, ac deuotissima Sanctissimi Crucifixi Imago conspicitur: apud quã conuersio illa mirabilis accidit celebri Necromantiæ Professoris, ac nobilissimi viri Petri Bayalardi, siuè Barliarij, seù Baliabardi, vt in vetustis scripturis hæc familia legitur: eo enim absente, paruuli nepotes magicis adappertis libris characteres, ac diabolicas effigies delentes, & conspuentes, abiratis Dæmonibus suffocati fuere. Domum Petrus reuersus, hæc videns, Diuina excitante gratia, cum prioris vitæ pertæduisset, crematisq; nefandis, ac diabolicis libris, ad Diui Benedicti Ecclesiam se contulit pro delictorum venia impetranda: antè Sacratissimam Crucifixi imaginem prostratus, abundè lacrymas profundens, petusq; lapide incessanter tundens: Diuinam, vt sibi parceret, misericordiam implorabat: assiduè in hac poenitentia permanens, sæpèq; dicebat: *Domine hic non discedam, ni remissionis, & indulgentiæ tuæ signum accipiam*: quod post triduum misericors Dominus largitus est, annuit enim Crucifixi effigies, inclinato capite ex tabula defixo, in qua Sacrosanctum Caput depictum erat, sicq; remansit, & illæsa, ac intacta, conspicitur: reliqua verò corporis pars corrota apparet add hodiernum vsq; diem, ob incolarum deuotionem, hospitumq; stuporem perseuerat: Petrus ve-

(2)
Ex Arch. SS.
Trinit. Cœ-
uenf.

66 Histor. Epitome

rò in die Parasceuen 25. Martij, anni 1149. emisit spiritum : ibiq; humiliter humatus, & legitur.

Hoc est sepulchrum M. Magistri Petri Barliarij.

Conuentus Sanctæ Mariæ de Porta Ordinis Prædicatorum, per prius nuncupata Ecclesia de Sancto Paulo de Palearia cum domibus, hortis, alijsq; adiacentijs: donantur à Matthæo de Porta Archipræsule Salernitano ob amorem, quem gerebat Venerabili viro Fratri Thomæ de Aquino eius Magistro Ordinis Prædicatorum: ac Religioso viro Fratri Eufroni eiusdem ordinis carissimo Consobrino, sic ex in instrumento rogato, sub die 15. Martij 1272. vt refert (a) Abb. Vghellus.

(a)
Tom 7. Ital.
Sacr de Epi-
sc. & Archie-
pis Salernit.

Mirabilis Campanula illa à Sancto Angelico Doctore Thoma Aquinate in Cœnobij dormitorij parietibus collocata conspicitur, quæ nemine pulsante sonat: maximo verò cum terrore, quamquam non ab omnibus, sed modo ab vna, modo à pluribus personis sonus perferitur, vt Sancto Doctore placeat: præcedens, ac infallibile mortis signum, siuè Religiosi, siuè Laici intra Conuentus muros existentium.

In cuius Sacræ Ædis Sacrario dextera manus, quæ hanc Campanulam posuit, & quæ tam multa scripsit, cum membranaceo Codice adhuc ab eodem Sancto manuscripto cōseruantur: nec non dicti Sancti Doctoris Bibliotheca conspicua, ac Cellula adsunt.

A Seraphico Diuo Bonauentura, & à dicto Angelico Sancto, tunc in dicto Cœnobio, & Ciuitate Lectore, celeberrima inter Europæ vetustissimas, sub Concordum titulo fuit constructa Academia, quæ pro Stemmate in supradictorum duorum Sanctorum

me

vide se da hac

Accademia P. Broyle

Istoria del Reame

di Napoli, T. 10. P. 11.

p. 228.

De Rebus Salernit. 67

medio, Siringam effingit, eum Scommate; *Disparibus iunctis*: necnon alia insuper Academia, sub Rudium titulo, cum Stemmata frustuli marmorei effigiem, simulacchri habere incepti, malleum, & coelum sub pedibus habentis, cum Scommate: *His delicatior Menerua*: olim à D. Iuliano Bazichi nobili Pisano Primario Vespertino Interprete in Salernitano Gymnasio, erecta.

Supra maiorem Ecclesiae ianuam legitur.

Anno Domini M. CC. LXXV. Ind. III. *Domina Regalis filia Domini Eufranonis de Porta, & uxor quondam Domini Iacobi de Tricarico ad honorem Dei, & B. Mariae Virginis hanc Ecclesiam construi fecit.*

In Chori verò parietibus sic in lapide habetur.

Hic iacent ossa Regalis à Porta

Ecclesiae huius fundat. ac suffic.

Donationis tempore B. Thomae Aquinatis

Ad praesens ope, ac pietate R. P. Fr. P.

D. N. P. Lectoris, ac Prioris in hac eiq;

Familiae Cappella collecta

A. D. M. D. LXXXV.

In Sanctissimi Crucifixi Sacello inscriptum videtur,

Sanctissimo Nomini Dei

Struentem Sacellum

Marsici Comitem Rogerium

Tumulatos

Aquinantem Thomasinum

D. Thomae sorores Mariam Marani Dominam

Perdisantem Doct. Angelici dextera Conuentum

Praefati coniugem Rog. Theodoram

Prior, & Fratres An. Dom. M. DC. XLII.

Memorarunt.

68 Histor. Epitome

In Ara familiæ de Auoffa lapis hanc habet inscriptionem.

*Vespesano de Auoffa Salernitano Iurisprudentiæ,
Musices, Poetica, omnium artium studiosissimo,
Vitaq; honestate præclaro,
Qui florida iuuentute deceffit.*

*Inopinatè moritur,
Impulsu dulciss.*

Ioannes Camillus P. Ioannes Franciscus, & Cas. Patri.

Sibi suisq; tantum P.

Anno 1610. XCI.

Et alibi lapis ostendit.

*Carmeliæ Capp.¹⁰ Pat. Romane
Matri optima, singularisq; Sanctitatis
Laurentius Belus Ep̄s Caput.¹¹
Pompeius Belus Ep̄s Bisinian.
Cæteri q; filij mæstissimi posuerunt,
Vixit anno LXXVI.*

Obijt Salerni an. M. D. LXXIX. mense Decem. die 11.

Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Conuentus adest, vbi olim Ecclesia B. Angeli fuit: à Reuerendissimo Capitulo vacuus locus Patribus Augustinianis anno 1309. die 6. Aprilis donatur:

In cuius Cœnobij Claustro miraculosissimæ Virginis de Constantinopoli imago maxima deuotione veneratur, quæ anno 1453. primùm Salerni innotuit, postmodum in cæteras partes Sacræ Virginis de Constantinopoli deuotio propagata fuit: à Turcis namque capta Constantinopolitana Vrbe fideles mercatores Sacras Reliquias, ac Venerabiles Imagines Barbarorum ludibrio subtraxerunt, & præcipuè hanc supradictam Imaginem B. Virginis, nauiq;

De Rebus Salernit. 69

impositam, Neapolim versus proficiscebantur: factoque in sinu Pestano naufragio, ac naui ad littus Salerni elisa, cuncta deperdita sunt, paucis hominum numero superstitibus: obruitur Sacra Imago propè Ciuitatis moenia: sedata procella Coementarius quidam, (v. est Ciuitatis vsus) arenam in eodem littore fodiens, casu Iconem circa supercilium ligone percussit, eodemq; momento illi brachia attracta sunt, immobilis permanens, ad cuius eiulatus, & voces plurimi occurrentes, causamq; inquirendo, effossa arena Sacram eruere Imaginem, à nautis superuiuentibus cogniti, quam è Cōstantinopoli abstulerant: Augustiani Patres propè æquoris littus ad Ciuitatis muros incolentes, tanto miraculo stupidi occurrunt: ad propriam Ecclesiam Imaginem deferre cupientes, illic processionem disponunt (Coementarius ad fidelium preces à Sacratissima Virgine pristina restituitur saluti) cum psalmis, & hymnis progredientes: campanæ Ecclesiæ, nemine pulsante, festiuum edidere tonitum, & tunc in Sacello Sancti Spiritus de familia Mazza venerabiliter collocauerunt, vbi die sequenti reperta minimè fuit, sed in stabulo quodam, in quo Salernitani Principes eorum detinebant: quos, qui ante Sacram Iconem genuflexi reperti fuere: denuò ad Ecclesiam Imaginem deferentes, illa iterum in stabulo fuit reperta, quod in Cappellæ formam Patres exornandam curauerunt, maximaq; deuotione à fidelibus assiduè veneratur. Ex Sepulchrali lapide conspicitur Sacellum ob successiōnem possideri per V. I. D. Simonem Casi, natum Peritissimi Iurisconsulti Onuphrij.

In Diui Francisci Minorum Conuentualium Cœ-

70 Histor. Epitome

nobio, ante templi fores insculptum legitur.

*Conserues purum Pater Franciscæ Tafurum,
Quem uti deuotum reddant hæc limina totum.*

Regina Margarita de Duratio Serenissimi Landislai Regis Mater in dicto templo humata conspicitur in regali marmoreo tumulo, opera Antonij Baboso Sculptoris eximij, vt (a) Ioannes Antonius Summonte notauit cum his versibus.

(1)
Lib. 4. dell'
Hist. di Nap.

*I. Margarita cælos ubi fulgida vita
Scandito secura conducunt te tua thura:
Nam ibi Sacratum, terris Regina beatum,
Inclyta dimittis nomen, quod sacula victis,
Postera seruabunt liuonibus, & peramabunt,
Quadrigentenus is dum Domini duodenus
Annus millenus, sed non bis morte serenus
Augusti sexto, sed nonis lumine masto
Cum Saluatoris celebratur festa decoris
Infert Regnis, Inditio quinta supernis.*

Non procul ab hoc Regali tumulo antiquum Sacellum familiæ Cioffi reperitur, ex altera vero parte in quadam Vrna legitur.

Hoc est sepulchrum Magnifici, & egregij viri Domini Guillelmi de Agello militis de Salerno: Illustris Caroli II. Hierusalem, & Sicilia Regis, Magistri Hostiarij, & Gambellani, qui obiit anno Domini M. CCC. XV. die XXII. Ianuar. XII. Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

in eadem Ecclesia habemus in lapide.

Hic iacet corpus Matthai de Aiello de Salerno Regij Hospitiij Senescalli, ac Prothonotarij Regni Sicilia. & M. Cancell. qui obiit anno Domini M. CCCC. I. die I. mensis Septembris.

Mar-

De Rebus Salernit. 71

Marmoreus adhuc in dicto templo seruatur lapis
Cæsarij filij Stephani Ducis Neapolitani, qui cum
Principie Ariche bellum iniit, illiq; dedit pro obside
Cæsarium filium pro pace obtinenda, at Genitore
uiuente obiit, eiusque Elogia, vt scripsere Bartholo-
mæus Chioccarellus (a) ac Iulius Cæsar Capacius
(b) sic leguntur.

*Cæsarius Consul teneris sublatns in annis
Hic recubat moriens, ve tibi Parthenope
Æternum medio gestat in pectore vulnus
Militibus perijt murus, & arma tuis,
Et mea, qui hunc genui nos vulnere flete parentes,
Qui sobulum cupitis tam bene sorte frui,
Sors mea deterior dulcis in funere nati
Cuius flamma meum pectus, ubiq; cremat:
Aptus erat cunctis in verbis, promptus in aptis,
Consilio solers, fortis ad arma simul,
Rex Romæ præcelsa nouo, quo sceptræ reguntur,
Prætulit hac nostra ciuibus Vrbe suis.
Istis auxilio longæua paterna senectus
Tuta regebatur, iamq; quietus eram.
Virtus, ingenium, pietas, sapientia multa,
Ve cui cum genito, tot perire bona.
Sic blandus Bardis erat, vt fœdera gratis
Seruaret Sapiens inuiolata tamen.
Consul post Præsul genitor monumenta parauit,
Cui fuerat cura condere membra Patris.
O mihi non proles tantum, sed Collega fidus,
Cui tantos linquis, quos tuus arsit amor.
Nutritus obses Arichis moderamine Sancto,
Saluasti Patriam permemorande tuam.
Sex; quater, & binos his iam trascenderat annos.
Cui*

(a)
In Catalog.
Antist. Nea-
polit. Eccles.

(b)
Lib. 1. Hist.
Neapol. cap.
12.

*Cui flamen Christo credit esse suum .
 Vita senis tenuis, post nati funus acerbum,
 Post illum paucis credo diebus eam .
 Lux te precedat Christi charissime fili
 Sancte Ianuari, quod peto, posce Deum.
 Depositus est XII. Kal. Oct. Imperante nouo Constantino
 Et Irene Aug. anno XIII. Ind. XII.
 Arichis primus Salerni Princeps
 Secum è Parthenope duxit Obsid. em
 Cesarium Consulem ob tributi cautionem,
 Sic ò Princ. 4. lapidem Salernum transtulit
 Ladisla. 5 Fichinaram maiori
 At flamines posuere in sublimi M.*

Humatus cum Sepulchrali lapide in dicta Ecclesia Cosmus Setarius iacet, & circumcirca legitur.

Cosimo Setario in Decretis Doctore Rauellensi Pontifici, qui agens annu LXII. obiit VII. Octobris M. D. VI. Fratres posuere.

Et in Ecclesia Diui Laurentij Neapolis etiam Minorum Conuentualium habetur.

Hic iacet corpus viri mag. Domini Ioannis Setarij de Salerno militis Iurisciuiilis professoris Magna Reginalis Curie Magistri Rationalis, ac in partibus Prouincie, maiorumq; secundarum appellationum Iudicis, qui obiit, anno Domini M. CCC. LX. die X. mens. Septemb. i. Ind. Amen.

necnon legitur:

Ioanni Setario Neap. Pontificij, ac Cesarei Iuris Doctore celeberrimo, filij ob pietatem PP. obiit anno Domini M. CCCC. LXXXVI. die VI. mens. Iulij.

Insculptum in marmore, ex altera Meridici parte sic videtur.

De Rebus Salernit. 73

Hic iacet corpus nobilis, & egregij viri Domini Angeli Capuscrupha de Salerno Medicinae Doctoris, Militis, ac Imperij Regis Ladislani Physici, qui obiit sub anno Domini M. CCCC. VII. die XXVII. mens. Martij I. Ind. Amen.

In Ara Dominorum de Cauasfelice legitur.

Sacellum hoc fide Reipublicae vindicis Praecursori dicatum, vetustate propè dirutum Alphonsius, Matthaeus Hieronymus, Ioannes Baptista, Abbas Vincentius, Ottavus Cauasfelice, felicior in orbe uiuentis Antonij filij arte familiari restaurandum curarunt, anno Domini M. DC. XXXIII.

In cuius Pr. Sapiae tumulo haec insculpta habentur.

Nicolao Cauasfelici Ciuilibus Potestatis; Iuris consultissimo

Hic ob fidem, prudentiam, morum integritatem,

Dum apud Io. Cap. Aragonius cuius familiaris iam pridè

Erat causis audiendis praest. Neapolim oritur Ant.

Eius ossibus in patriam ex testamento relatis

Fratri dulcissimo pientissime posuit. Anno Salutis

M. CCCC. LXXXV.

legitur adhuc in dicta Ecclesia,

Hic iacet corpus nobilis viri Pacilij Manganarij de Salerno, qui obiit M. CCCC. X. mens. Aprilis: necnom alter Tumulus sic inscriptus videtur.

Hic iacet corpus Reu. in Christo Patris Domini Francisci Marchisij de Salerno Episcopi Triuentini. . qui obiit die Dominico XVIII. mensis Aprilis VIII. Ind. cuius anima requiescat in pace. Amen.

Subicorpus in hac Ecclesia reperitur, in quo Sacrum Oratorium Prothomartyris Stephani quam pulchree exornatum, cum domibus, ac pomario: anno 15836. erectum: magno cum studio à Religiosis-

74 Histor. Epitome

mis Dominis fraterno amore coniunctis moderatum, vbi maxima cum deuotione varia pietatis opera, multa cum charitate pro Virginum, ac egenorum subsidio exercentur.

Monasterium Sancti Nicolai subtus aquam, quod dicitur della Palma à B. Leone 11. Sacri Monasterij Cauensis Abbate, & à Lucio Vicecomite anno 1088. ædificatum, nunc est Conuentus Fratrum Minorum Obseruantiaæ cum Valetudinario, in quo cuncti totius Prouinciæ Fratres magna cum charitate curantur: in cuius Ecclesia in Diui Didaci ara humatus iacet Episcopus Rauellensis, hoc habens in marmore epitaphium.

D. O. M.

*Emilio Scattaretica Patritio Salernitano Iureconsulto
Episcopo Rauellensi, innocentia, pietate,
& doctrina singulari,*

*Qui sanctissime confecto LV. annorum circulo
XI. Nouembris c. l. X. mortalitatem deseruit,
Immortalitati maturus:*

*Flaminius Scattaretica Primicerius, & Salernitana
Metropolis Vicarius Fratri optimo .P.*

Meridiem versus in superiori parte, in Sepulchrali tumulo familiae de Fensa legitur.

*Iura pares, & amor quondam nunc detinet Vrna,
Vt viuere simul, nunc simul Vrna capit:*

*Et Simeoni, Thomam, Matthæum iuris utrumq;
Consultum Fensam: mire probatus amor*

*Matthæus Franciscus de Fensa Ecclesia Salernitana
Can.^s Card.*

*Et Ioannes Hieronymus eius frater Almi Colleg.
Salernit. Doctoris, ne tam clara aui memoria*

Pia

De Rebus Salernit. 75

*Pia vetustate corrueret, marmor hoc ita celan-
dum curaueret.*

In Diui Antonij Cappella in marmoreo Sepulchro
habetur.

*Hic iacet corpus Magnifici Iacobi Villani de Salerno
Domini Castellii Agelli.*

Humatus Vincius Massa in eius Sacello Sanctissi-
mæ Conceptionis iacet: quod ex successione nunc
possidetur à Nobili familia Dennice Ciuitatis Tra-
ni, cum hac inscriptione.

D. O. M.

*Vincio Masse Presuli Calaciensi Dei gratia,
et Sacr. Theolog. Doct.*

*Leone X. Pont. Max. ob singularem doctrinam,
vita integritatē, & innocentia quod XV. ann. Cardinalis
ab eo fuerat eruditus, ad Cardinalatus amplissimam
dignitatem accersito,*

*& ob eius immaturam mortem non consequto
Presuli optimo Pys. cui datū est in ade Casacensi corpus
Beati Stephani, quod hætenus latuerat inuenire
Michael Massa vir clarus, vita functo in sublimi F. C.
Anno post LXVI. Tridentini Concilij præcepto
è sublimi in humili posito corpore, atq; integrè reperto
eum summa Populi admiratione, & pietate
odorum suauitate afflante.*

*Ioannes Baptista, & Abbas Sebastianus Massa germani
fratres Iurisconsulti patris pietatem sequuti PP.
ann. M. D. LXXIX.*

Similiter in alia marmorea tabula huius Ecclesiæ
legitur

*Thomaaso Simeontio Artium, & Legū Doctōri præstatis.
dum atatis sua annorum XXXIII. ageret*

76 Histor. Epitome

*omnes coetaneos eius ingenio, atq; doctrina antecelleret.
publicè Salerni Iustiuale proficiens cum summa
omnium expectatione.*

*linoris gladio confossus est: interijt A.D. M.D. XXXIX.
mens. Aprilis.*

*Vincentius Rugius eiusdem sororius
ob singularem amorem, quo viuente prosequutus est
eo mortuo: conditorium hoc proprio sumptu
faciendum curauit.*

Prope ianuam dictæ Ecclesiæ ex Occidentis parte
in marmoreo tumulo insculptum conspicitur.

*Alexandro Mazza Equiti Salernitano
Vicario Admiratus Regni Neapolitani,
Alexander Mazza Ayo Materno benemerenti.*

In Conuentu Sancti Laurentij Minorū reformato-
rum, quamplurimi morantur Fratres, vbi perpulchrū
adeft Valerudinariū pro infirmis Fratibus Prouinciæ.

Anno 1559. Fratres Capuccini in sublimiori Ci-
uitatis loco eorum Cœnobium fundauerunt, in quo
tunc parua erat Ecclesia sub titulo Sanctæ Mariæ
Consolationis.

Societatis Iesu Collegium à Ciuitate erectum
anno 1592. in septa olim Monialium Sanctæ Sophiæ
nostram Urbem illustrat, suis cum Gymnasijs à Re-
ligiosissimis, non satis laudabilibus, doctissimisq;
Viris moderatum, ad iuuentutem litteris, ac pietate
efformandam, morum honestatem, vitæ integritatem
induendam, ad virtutes inferendas, & illam ad om-
nium scientiarum culmina euehendam: dictumq;
Collegium in dies exornatur ob munificentiam
Marci Antonij Sabbatini, qui in Collegij Ecclesia
cum hoc epitaphio humatus conspicitur.

D. Q. M.

De Rebus Salernit. 77

D. O. M.

*D. Marco Antonio Sabbatino
Canonico Cardinali, ac Generali Vicario
Ecclesie Salernitane
de Societate Iesu benemerito
eadem Societas Iesu
grati animi ergo monumentum posuit
anno Domini cl. lxxvi.*

Monasterium cum Ecclesia Sanctæ Mariæ Gratiarum à Canonico D. Philippo Marotta, anno 1508. fuit constructum, ac dotatum, vbi resident Fratres Diui Hieronymi ordinis Beati Petri de Pisa.

Nec Beati Ioannis Dei Fratres pro egenorum infirmorum subsidio cum eorum Xenodochio maximam erga ægros charitatem exercere desunt.

Cum ad Galliam Diuus Franciscus de Paula esset profecturus, Salernum venit, in Dominorum de Capograsso domibus hospitatus fuit: Regis Ferdinandi, & Christianissimi Oratores inuenit: & è Ciuitatis ianuis exiens, Ecclesiam quandam propè Urbis muros respiciens, socijs inquit: hic debet esse Conuentus nostri Ordinis, sic Pater Isidorus Toscana (a) scribit: anno 1516. à munificentia tunc Principis Salerni, Minimorum Religioni dictus locus Sanctissimæ Annuntiationis antiquæ, seu Sancti Bernardini fuit donatus, extrà Buffanulæ ianuam, & vbi nunc Ecclesia, ac Minimorum Conuentus conspicitur.

Extrà Urbis moenia Orientem versus adest Monasterium Congregationis Cœlestinorum, vbi plures Sanctissimi Pontificis Petri Cœlestini venerantur Reliquiæ.

Postmodum videatur Conuentus Carmelitarum,

an-

(2)
*Nella Via. di
S. Franc. di
Paul.*

78 Histor. Epitome

antiquæ obseruantiaë in plano Sancti Laurentij, à fundamine erectus ab Archiprælule Salernitano Mario Bolognino, vt lapis iuprà templi ianuam ostendit.

Marius Bologninus Bonon. Oriun. Archiep. Saler. De- notifs. Sanctifs. Virg. Carmel. Relig. hùc adduxit, Ec- clesiam extruxit, donis auxit, & censu an. M. D. XCV III.

In Sepulchrali tumulo dicti Antistitis legitur.

Ill. ac Rev. D. D. Marij Bolognini Archiep. Salerni- tani, Regj q; Consiliarij, sponsam, qui suam sanctis exor- nauit sanctionibus, monitis efformauit cælestibus, diui- nisq; munuit instructionibus, cuius nimia deuotio in Deiparam Virginẽ Carmelitici Ordinis præcipuam Ma- trem, Carmelitas hùc adduxit, Ecclesiam hanc extru- xit, Conuentum fundauit, donis, redditibusq; secunda- uit, non anima onustaq; meritis petiuit Olympum: sed cor- pus, PP. Carmelita eius implentes vota, huc transferri, & tumulari curarunt.

E' directo eius Ne pos Alphonsus cum hoc epita- phio tumulatus conspicitur.

Ad. m Perill. m Alphonsum Bologninum Ill. D. Marij Bolognini Nepotem, morum honestate grauem, charitate flammantem, & zelo in B. Deiparentem Virginem Car- meliticam deuotum, iuuentute probata, senem virilitate innocenti reslorentem, qui à Patruo, cui sanguine dum uiueret, & dilectione fuit coniunctus, corpore post obitum noluit esse seiunctus, PP. Carmelita eius testata satis- facientes voluntati, hoc marmoreo tumularunt Sepul- chro.

In Sacello de familia Gattula legitur.

*Matthaus Philosophia, & Medicina Doëtor
Horatj Gattula Almi Collegij Promotoris filius*

Hic

De Rebus Salernit. 79

Hic iacet

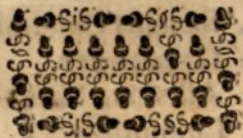
*Ioanna de Maria dolens ex gemino vulnere
antea infelix uxor, mox nimis agra mater
multis cum lacrymis pro dulcissimo filio
sibi, posterisque suis, ac verique familia sepulturam parauit.*

A. D. cIo. lOc. XV. M. lan.

Multa in dicta Ciuitate reperiuntur Templa, Oratoria, Laicorum Sodalitia, ac pauperum Montes præsertim Sacri Oratorij Sancti Stephani, in quibus maxima cum charitate multa pietatis opera, vt diximus, exercentur.

Nec pro pauperibus, & infirmis Xenodochia deficiunt: ergo iure in nostra Vrbe magnoperè Christianæ Religionis obseruantia refulget.

Demùm amplissimæ Salernitanæ Diœcesi Oppida olim multa non solum in spiritualibus, sed adhuc in temporalibus subiecta erant: nunc verò suæ Diœcesis loca sunt Ebulum, Castellucium, Olibanum, Monscorbinus, Gifonum, idest Vallis, & Plana, & sex Casalia, Sanctus Cyprianus, Castilionum, Sabba, seu Pinta, Sanctus Seuerinus, Caluanicum, Sanctus Georgius, Roccapimontis, Monsaureus, Solofra, Serenum, Forenum, Sanctus mangus, cum Filetta, & Pedemontio, Aquamalorum, Coperchia, Olearia, Pastina, multaq; alia Casalia Ciuitatis Salerni.

Mosca d'Am rex it
 catalo (cum epi). Sa-
 lern. p. n. de Sanay
 anty h'by, inde de abiz
 sey mo anatur.

De Episcopis, & Archiepiscopis Salernitanæ Ecclesiæ.

C A P. VII.

(a)
 In Catalog.
 de Salernit.
 Eccl. Episc.
 & Archiep.
 (b)
 Tom 7. Ital.
 Sacr. de Epi-
 sc. & Ar-
 chiep Saler-
 nit.

EPISCOPALEM olim Salernitanam Eccle-
 siam fuisse, nunc verò Metropolitanam esse
 asserimus, cuius Episcoporum, ac Archiepi-
 scoporum Chronicus Index sequitur: de quibus si-
 ngulis nil libet dicere, cum abundè de illis Gaspar
 Musca, (a) ac Abb. Vghellus (b) mira cum arte
 scripserint.

Antistites Episcopi.

An. à Christo nato.

1. Sanctus Bonosius.
2. Sanctus Gramatius.
3. Sanctus Verus.
4. Sanctus Eusterius.
5. Sanctus Valentinus.
6. Sanctus Gaudiosus.
7. Gaudentius.
8. Asterius.
9. Luminosus.
10. Ioannes.

500.
 534.
 652.
 680.

a. 536. asterius mittitur legatus
 Cplina. S. Augustino S. S.
 Testora. Hales. Ec. Lib.
 706. p. 26

In Conclio 1. Romano
 habito an: 499. sub Sim.
 maco S. P. reperitur Gaur-
 dentius Salernitanus e-
 piscopus. in collectione
 Conciliorum.

Luminosus ep. Salerni
 subscribitur in Concilio
 III. Romano Lateranensi
 sub Martino I.

De Rebus Salernit. 81

An. à Christo nato.

700.	11. Zaccharias.
	12. Columbus.
	13. Lupus.
	14. Renouatus.
	15. Benedictus.
	16. Talericus.
	17. Anderamus.
762.	18. Rodopertus.
818.	19. Rodoaltus.
834.	20. Petrus I.
844.	21. Rastulus.
848.	22. Magnaldus.
853.	23. Teupus.
867.	24. Alo.
872.	25. Landemarius.
909.	26. Bernardus I.
942.	27. Rachenaldus.
947.	28. Petrus II.
950.	29. Petrus III.
954.	30. Bernardus II.
958.	31. Petrus IV.
969.	32. Ioannes Postremus.

761. Leo Episcopus
 pous Salernitanus
 in diplomate Pauli
 I. apud Simianum
 de ortu et progress.
 Metrop. p. xcviii.

Cum Vrbs Archiepiscopali Sede clara dicatur Sa-
 lernum, à Philippo Cluuerio: (a) ad eius splendo-
 rem: ac maiestatem augendam Metropolis titulum
 obtinuit, ex Benedicti VII. priuilegio, & ex bulla Io-
 annis XV. anno 974. constat, ideoq; Archipræsules;
 qui illa potiti sunt, chronica serie enarrabimus.

(a)
 In Ital. antiq.

974.	1. Amatus.
980.	2. Dauferius.

L

Gri-

Amatus vixit usque ad an-
 num 992. ut ex inscriptione
 in Monasterio S. Georgii
 Salerni. P. 2

Bellandij die 15. Junii 1701. p. 1027. apud Iuvorh. Adat. ec. Cany
 p. 111. scribit an: 994. a Benedicto P. P. VII. Salernum obtinuisse
 titulum Archiepiscopatus: fallitur, dicto anno erat in solis Joanne
 XV. et in Benedicto anno 984.

82 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

985.	3. Grimoaldus.
1007.	4. Michael.
1016.	5. Benedictus I.
1019.	6. Amatus II.
1041.	7. Amatus III.
1047.	8. Ioannes I.
1057.	9. Alphanus I. <i>Leo ostiary. lib. III. c. 7.</i>
1085.	10. Alphanus II.
1123.	11. Romualdus I. S. R. E. Cardinalis.
1137.	12. Guillelmus I.
1157.	13. Romualdus II. Guarna.
1181.	14. Nicolaus I. Ayello. <i>De Malozochium de</i>
1225.	15. Cæsarius de Alagno. <i>De cathedra ecclie</i>
1263.	16. Matthæus de Porta. <i>de vicibus p. 262</i>
1273.	17. Ioannes II.
1281.	18. Philippus.
1297.	19. Guillelmus II. de Godonio.
1306.	20. Guido de Collemedio.
1306.	21. Bernardus I.
1310.	22. Isaurus.
1310.	23. Robertus Arcufati.
1312.	24. Onuphrius.
1319.	25. Bertrandus I. de Turre Cambo-
lico S. R. E. Cardinalis.
1321.	26. Amaldus.
1330.	27. Vrsus Minutulus.
1334.	28. Benedictus Capuano.
1347.	29. Rogerius Sanseuerinus.
1349.	30. Bertrandus II.
1364.	31. Guillelmus III. Sanseuerinus.

An.

*vide P. afflicta manu:
ne degeat scribere del
R. & Mag. vice Alfano*

*An. MCII. in consecra:
none Ecclesie Canoni:
nae inter fuit. Hic de:
109 copu Salernitanus
Tavara Relat. Eccl:
Canon. p. 170*

De Rebus Salernit. 83

An. à Christo nato.

1378.	32.	Ioannes III. de Acquaiuia.
1378.	33.	Guillelmus IV. de Capua S.R.E. Cardinalis.
1394.	34.	Ligorius de Maiorinis.
1400.	35.	Bartholomæus de Aprano.
1415.	36.	Nicolaus II. Piscicellus.
1441.	37.	Barnabas Vrsinus.
1449.	38.	Nicolaus III. Piscicellus.
1471.	39.	Petrus Guillelmus de Rocca.
1472.	40.	Ioannes III. de Aragonia Regis Ferdinandi filius S. R. E. Cardinalis.
1486.	41.	Octavianus Bentiuolus.
1500.	42.	Ioannes IV. de Vera S.R.E. Cardinalis.
1507.	43.	Federicus Fregosius.
1533.	44.	Nicolaus V. Rodolphus S. R. E. Cardinalis.
1548.	45.	Rodolphus Pius S. R. E. Cardinalis Carpenfis.
1548.	46.	Ludouicus Torres
1554.	47.	Hieronymus Scripandus S. R. E. Cardinalis.
1564.	48.	Gaspar Ceruantes S. R. E. Cardinalis.
1568.	49.	Marcus Antonius I. Columna S. R. E. Cardinalis.
1574.	50.	Marcus Antonius II.
1592.	51.	Marius Bologninus.
1606.	52.	Ioannes Beltraminus de Gu-uara.

Cont. p. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Sixt. IV. contulct archiep. Salernit. num Raphaelis Riario Card. an. 1477. ut ap. Martini Mart. vocat. h. vide Signorelli p. 103.

Sign. p. 106.

Freg. Lethi 1470. 2. p. 104. 11. p. 105. + avampour nel fan

Helle + Prose di Pietro Bomba bl. p. 4. ed. di Venes. in R. parlasi di Mef. in Fontano Gregorio, e nella Marina legge che fu poi Cav. donale evante nel 1539. da Laoloni. Landatur Gregorio e Bernardino Varchi in

capo di Sisto u. che cadde nel 1575. un si case conzi. nobilissima famiglia.

L 2 An.

Peteri Card. Bomba.

84 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1612. 53. Lucius Sanseuerinus S. R. E. Cardinalis.
1625. 54. Gabriel Trescius S. R. E. Cardinalis.
1630. 55. Iulius Sabellus S. R. E. Cardinalis.
1642. 56. Fabritius Sabellus S. R. E. Cardinalis.
1658. 57. Ioannes Torres.
1664. 58. Gregorius Carafa.
1676. 59. Alphonfus Alvarez Archipræful dignissimus ad præsens præst, cui Nestores precamur annos.

De Salernitanis Ciuibus ad dignitates promotis.

C A P. VIII.

VAMQVAM Illustres, ac insignes nostros Ciuēs cum summa eorum nominis, & famæ celebritate ad varias dignitates assumptos, nostrum sit in hoc capite enumerare: atqui ob temporum iniuriam, minimè cunctorum notitias haberi potuimus, propterea ab aliquibus dumtaxat, & ab illis primò, qui in Sancti tatis dignitate fuerunt adscripti exordium Chronico ordine sumamus: deinde

De Rebus Salernit. 85

de ab alijs Sanctitatis fama, ac vitæ claris, licet nondum in Sanctorum albo ab Ecclesia relatis : demum cœteros in Ecclesiastica, Laicali, Militari, ac Feudali dignitate constitutos recensebimus.

An. à Christo nato.

1057. Alphanus inter Sanctos refertur à Vuione, & ab alijs, vt in Chronica Cassinensî (a) notis illustrata.

(a)
Lib. 3. cap.
35.

980. Sanctus Alpherius, alias Adelferius Pappacarbonus I. Abbas, & Sacri Cœnobij Sanctissimæ Trinitatis Cauensis fundator; Vir Sanctitate, miraculis insignis, ac clarus : sepultus in sacratissimo specu, quod de ipsius cellula in Sancti Michaelis Archangeli Oratorium commutatum fuit, vbi requiescit, piaq; fidelium deuotione colitur: ex marmore legitur.

Sanctus Alpherius

Salernitanus Patritius

Cauensis Cœnobij Abbas. I.

Victorisq; III. Pont. Magister inclytus

Primus in hoc Sacro pater est Alpherius Antro

Sic reliquis vita, celsior, vt tumulo.

*hic tumulum incoluit viuens, vbi lumine Trino
admonitus, Triadi dedicat Ecclesiam.*

*Quid mirum exanimi vitam, si reddidit orans
qui validus semper vixerat in tumulo?*

Feria V. in Cœna Domini

Cœlestis cene conuiuia

Conscius efficitur

atatis suæ CXX. An. Christi M. L.

86 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

(a)
Nella vita
di S. Mat-
theo Apost. et
Euang. al
cap. 15,

(b)
In tom. I.
Ital. Sac. de
Episc. Ana-
gninis.

S. Bonosius Episcopus Salernitanus.
S. Eusterius Episc. Salernit.
SS. Fortunatus, Caius, & Anthes Martyres
Salernitani testatur (a) Paulus Regius
Episcopus Viciequensis.
S. Gaudiosus Episc. Salernit.

1062. S. Petrus Episc. Anagninus Salerni geni-
tus: ac in Cœnobio S. Benedicti eiusdem
Vrbis educatus: Principes namque Sa-
lernitanos affines habuit (b) ex Vghello. †
1070. S. Petrus Pappacarbonus Episcopus Poli-
castrensis, sub cuius effigie in Cauensi
Monasterij claustro legitur.

*Sanctus Petrus Patritius Salernitanus no-
bilissimus, Sancti Alpherij Nepos, Cœnobij
Cauensis Abbas III. Episcopus Policastren-
sis, Trium millium Monachorum Pater:
Sanctissimi Urbani Pont. Max. Institutor,
& corporis Caua constructor, vita austeri-
tate, atq; miraculorum virtute conspicuus.*

in Sacra vero Crypta prope Sanctum Alpherium,
vbi requiescit, in marmore epitaphium sic exara-
tum videtur.

*Hac tegitur petra Petrus Abbas III.
Alpherij nepos, & heres Sanctitatis
facta maioris vidit, & inuidit,
ille Cœnobium erexit,
iste euexit,
Primus legibus suos oneravit,
hic Dignitatibus honorauit*

ille

† Multa de S. Petri colligit
auctor Lectionum eius officii
ab Episc. Caputag. Iovvrisio editi
in officio S. S. pro eij. Procesi
die xxx. M. octobris.

De Rebus Salernit. 87

*ille primus oneribus præfuit,
hic primus honoribus profuit.*

*Abbatem namq; Mitra cumulauit primus,
tria millia Nepotum Alpherio pro uno reddidit,
Homines adhuc inuitos ferrea catena ad Cælum trahebat,
Miraris hoc?*

*Premiserat ad cæli ianuas Urbanum II. discipulum,
Floruit An. Domini M. C. XXII.*

An. à Christo nato.

S. Valentinus Episc. Salernit.

S. Verus Episc. Salernit.

1222. *chius erat
milla sic nona
august, et in m. l. g.
propriet. Eccl. Salernit.* Beatus Ioannes Guarna Ordinis Prædicatorum Diui Dominici socius, Conuentus Sanctæ Mariæ Nouellæ Florentiæ, ac aliorum locorum fundator, vt (a) notauit Ioannes Michael Pius.

1406. Beatus Massiminus à Salerno eiusdem ordinis, Diuæ Catharinæ Senensis Confessarius, ac familiaris: à Lombardello Beatus nuncupatur, vt (b) idem Ioannes Michael scripsit.

1317. Soror Angela à Salerno dictæ Religionis, de qua ob antiquitatem non multa extant, fuit vitæ clara, vt (c) testatur idem Pius: tandem ad triumphantium gloriam fuit vocata.

1649. Pater Bonaventura Pagano Capuccinus senio mortalitatem expleuit natalibus, & virtutibus clarus.

1550. Pater Ioannes Baptista Viualdus Clericorum Regularium vitæ, ac famæ conspicuus:

(a)

*Nel lib. 1.
della vit. de-
gl'huom. il-
lustr. di S.
Domenico.*

(b)

*Loc. cit. 2.
part. lib. 2.*

(c)

*Loc. cit. lib.
3.*

88 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

(a)
*Histor. Cle-
 ric. Reg. cap.
 69.*

Albairard

- cuus in Domino obdormiuit. (a)
1637. Frater Pacificus à Salerno Capuccinus pre-
 claræ vitæ ad gaudia migravit æternæ.
1149. Petrus Barliarius animam efflauit, postquã
 Sanctissimi Crucifixi effigies caput in-
 clinauit.
1579. Pater Rogerius Societatis Iesu primus Chi-
 næ Regnum ingreditur, multa pro ani-
 marum salute egit, tandem post magnos
 labores Salerni quieuit in Domino: ex
 Commentarijs P. Matthæi Ricci.
1342. Clemens VI. dictus Petrus de Rogerio,
 germanus Gulielmi de Rogerio, qui
 apud Lucanos, vnde originem trahebat,
 multorum oppidorum Dominus erat,
 vt (b)
- 1370 Gregorius XI. prius Petrus de Rogerio nun-
 cupatus Cambonæ ortus, e Salerno ori-
 ginem trahens.
1378. Urbanus VI. dictus Bartholomæus Prigna-
 no similiter à Salernitana Ciuitate
 oriundus.
1122. Ioannes Daferius Salernitanus S.R.E. Car-
 dinalis tituli Sancti Nicolai in carcere
 Tulliano.
1191. Ioannes Salernitanus S.R.E. Cardinalis titu-
 li S. Stephani in coelio monte.
1121. Romualdus I. Guarna S. R. E. Cardinalis
 Diaconus tituli Sanctæ Mariæ in via la-
 ta Archiepiscopus Salernitanus.

(b)
*Ex Arch.
 Reg. Sicl. ex
 registr. Ioan.
 2. an. 1343.
 & 44. lit. D.
 fol. 252. ar.*

Æmi-

De Rebus Salernit. 89

An. à Christo nato.

1578. Æmilius Scattaretica Canonicus, & Primi-
cerius Salernitanus Episcopus Ruel-
lensis.
1309. Andreas Capograsso Episc. Acernensis.
1319. Andreas Capograsso Episc. Valuentis, &
Sulmonensis.
1423. Andreas de Palearia Archiep. Amalphi-
tanus.
1481. Andreas de Rogerijs Salernitanus Archi-
diaconus, Episc. Sarnensis.
1418. Antonellus seu Antonius Syracæ Episc. Ne-
bienfis.
1472. Antonius Ayellus Archiep. Barenfis.
1465. Antonius Cafarus, e Salernitano Canoni-
catu Episc. Crotoniensis.
1419. Antonius Comite Liparenfis Episc.
1641. Antonius del Pezzo ex Polymnianensi
Episcopatu, Archiep. Surrentinus.
1043. Bartholomæus de Porta Episc. Scaturensis;
deindè Bouinensis.
1432. Bartholomæus de Salerno Episc. Liparëfis.
1616. Carolus Pinto Episc. Nicoterensis.
1593. Cæsar del Pezzo Episc. Valuentis, & Sul-
monensis.
1489. Cosimus Setarius Episc. Ruelensis.
1585. Fabritius Guarna Episc. Marsicensis.
1425. Franciscus Ayellus patriæ Canonicus: Pri-
mus Cauensis Episc; deindè Tuderti-
nus, postremò Barenfis Archiep.
1655. Franciscus Caieta Episc. Biterrens.

90 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1356. Franciscus Capograsso ex Decano Capua-
no Episc. Policastrensis.
1462. Franciscus Comite Episc. Caputaquensis.
1657. Franciscus Densa è Salernitano Canoniatu,
Sancti Seueri Episc.
1379. Franciscus Marchesius Episc. Triuentinus.
1612. Fuluius Thesaurerius Episc. Bellicastrensis.
1201. Gualderius de Palearijs Troianus Episco-
pus, postea Catinensis electus, deindè Pa-
normitanus Archiepiscopus.
1418. Guiduccius de Porta patriæ Ecclesiæ Ca-
nonicus Episc. Muranus.
1680. Hieronymus Prignano è Vicario Generali
Salernitano, ac eiusdem Ecclesiæ Ca-
nonico, meritissimus Campaniensis Epi-
scopus.
1517. Ioannes Antonius de Rogerijs Hostunensis
Episcopus.
1554. Ioannes Castellomata Episc. Policastrensis.
1611. Ioannes Franciscus Solimene è Primicerio
Salernitano, Episc. Acernensis.
1493. Ioannes Foracrapa è Salernitano Canoni-
catu, Episc. Sueffanus.
1131. Ioannes de Porta Archidiaconus Salernita-
nus, Archiep. Amalphitanus.
1273. Ioannes de Rogerio ex Archidiacono, vlti-
mus Archiep. à Capitulo Salernitano
electus.
1503. Fr. Ioannes de Salerno Ordinis Minorum
Episc. Montisuiridis.

De Rebus Salernit. 91

An. à Christo nato.

1393. Ioannes de Vetere Episc. Marficensis.
1062. Leo Comite primus Neapolitanus Archiep.
vt (a) Ioannes Antonius Summonte
refert.
1226. Marinus Filangerius ex Canonico Salerni-
tano, Barensis Archiep.
1635. Matthæus Granita è patriæ Canonicatu ad
Cauensem Episcopatum euectus, dein-
de Amalphitanus Antistes.
1263. Matthæus de Porta Salernitanus Archie-
piscopus.
1483. Nicolaus Angelus de Abbatissa Episcopus
Marficensis.
1181. Nicolaus Ayellus Archiep. Salernitanus.
1425. Nicolaus Maccia Salerni genitus, Episc. #
Minorensis.
1436. Nicolaus Solimene Archidiaconus Saler-
nitano, Episc. Acernensis, deinde Ve-
nufinus Antistes.
1396. Fr. Pacellus à Salerno Ordinis Minorum,
Episc. Acernensis.
1427. Petrus Ayellus Congregationis Cælesti-
norum, Episc. Sancti Angeli Lombardorum.
1062. S. Petrus Episcopus Anagninus.
1070. S. Petrus Pappacarbonus Episcopus Poli-
castrensis.
1281. Philippus patria Salernitanus Patriæ Ar-
chiepiscopus.
1364. Philippus Primicerius Episcopus Anglo-
nensis. M 2 Phi-

(a)
Lib. 1. fol.
437. 463.

92 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1336. Philippus de Sanctomagno Episcopus Caputaquensis.
1648. Pirrus Aloysius Castellomata Asculanus Episcopus.
1334. Riccardus de Rogerio Salernitanus Archidiaconus, Archiep. Capuanus.
- # 1394. Robertus Mazza Episcopus Nicastrensis.
1390. Robertus Ruffus Episc. Rauellensis.
1304. Rogerius de Domnmusco Archiep. Montisregalensis Regis Roberti Consiliarius.
- 1121: Romualdus I. Guarna cognominatus, Salernitanus Archiepiscopus.
1152. Romualdus II. Guarna Archiep. Salernitanus.
1573. Sebastianus Massa Episc. Gerutinenfis, & Cariatenfis.
1404. Stephanus Alphanus Episc. Cupersanensis.
1635. Thomas Ancora Clericus Regularis Episc. Motulanus, deinde Tranensis Archiep.
1376. Thomas de Buccamungellis Episc. Militenfis Ioannæ .I. à Consilijs.
1369. Thomas de Porta Canonicus Salernitanus Episc. Theanensis.
1371. Thomas de Porta Rhegiensis Archiep.
1340. Thomas de Sanctomagno Archidiaconus Salernitanus, Episc. Caputaquensis.
1238. Vgolinus Comite Archiepiscopus Beneventanus.
1640. Vincentius Caualelice è Salernitano Canoniatu Carinolenfis Episc.

Vin-

De Rebus Salernit. 93

An. à Christo nato.

1591. Vincentius de Calce Ordinis Prædicato-
rum S. T. insignis D. Episc. Venusinus.
1507. Vincentius Maffa primò Signinus, deinde
Caiacensis Episc.
1507. Barnaba Capograsso Ordinis Prædicato-
rum Inquisitor Regni.
1493. Benedictus Ruggius Abbas, ac per Alphon-
sum II. ad Venetos Orator.
1670. Horatius Quaranta omnis literaturæ eru-
ditissimus, Abbas, ac S. Congregationis
Indicis Consultor.
1580. Iohannes Angelus Papiro Vtriusq. Signaturæ
Referendarius, Sanctæ Inquisitionis Cõ-
sultor.
1378. Ioannes Grillo Monachus Cartusianus
Consiliarius Reginae Ioannæ I. ac Ora-
tor ad Vrbanum VI.
1295. Ioannes de Rogerio Archidiaconus Regi-
nus, & Riccardus de Domnuscò Sindi-
ci perentes à Summo Pontific. de-
clarationem iuris primogenituræ, ac
successionis in Regno Siciliæ post obi-
tum Caroli II. spectantis Roberto eius
filio Duci Calabriae.
1570. Iulius de Rogerio à Pio V. Pont. Max. In-
terndncius Apostolicus ad Sigismund-
um Poloniæ Regem destinatur.
1586. Marcus Antonius Maffa Camerarius à Se-
cretis Clementis VIII; ac Episcoporum
Examinator.

Enu-

94 Histor. Epitome

Enumeratis viris Sanctitate, ac Ecclesiastica dignitate fulgentibus, operepretium erit, qui laicales honores substinuerunt describere: electi namq; ad Magistratum dignitatem, post Deos immortales ad honores, & gloriae sedes à Platone (a) ponuntur: ex Magistratus enim officio Nobiles, & Illustres redduntur, vt Baldus (b) afferit, ideoq; Chronico ordine alphabetico describendi illi sunt.

(a)
Lib. 6. de legibus.

(b)
In l. Iudic. C. de dignitat. lib. 100.

An. à Christo nato.

1139. Adnolphus Mansella Magnus Camerarius sub Regibus Rogerio, & Guillelmo I.
 # Alexander Mazza Vicarius Admiratus Regni Neapolitani.
 1660. Aloysius de Vicarijs Regius Auditor in Prouinciam Luceriae.
 1140. Alpherius Comite Regni Senescallus sub Rogerio I.
 1110. Alpherius Guarna Magnus Camerlingus.
 1434. Andreas Castellomata Reginae Ioannae I. familiaris.
 1338. Andreas Cioffi Orator ad Regem Aragoniae ex Zurita.
 1657. Andreas Matthæus Sabbatini Procurator Regalis Patrimonij.
 1308. Andreas de Protoiudice familiaris, & fidelis Regis Caroli II.
 1384. Angelus Protoiudice Magister Rationalis M. C.
 1646. Anibal Quaranta Fiscus Patronus Prouinciae Principatus Citra, & Luceriae.
 1478. Antonius Galliciano Regis Ferdinandi fami-

De Rebus Salernit. 95

An. à Christo nato.

miliaris, ad Innocentium VIII. ac ad varios Reges Orator.

1383. Antonius Manganarius Locumtenens Magistri Iustitiarum Hydrunti: familiaris, & fidelis.
1481. Antonius Solimene Magister Rationalis M. C.
1423. Antonius Yssapica Iudex M. C.
1447. Baptista de Plantimone Vice Cancellarius Regni, Alphonsi I. Consiliarius.
1514. Berardus de Palearia Iudex M. C. V. ac Regius Consiliarius.
1283. Berardus Stellati Consiliarius, ac Regis Caroli familiaris, & ad Summum Pontificem Orator.
1375. Bernilius Guindacius M. C. Regni Magister Rationalis.
1304. Biscardus de Protoiudice Iudex Assessor Aprutij citra.
1622. Camillus del Pezzo Iudex M. C. V. Fiscipatronus, ac Regius Consiliarius.
1487. Carolus de Rogerijs Regius Consiliarius, ac per Ferdinandum I. ad Venetos Orator.
1203. Cioffus Straticotus Salerni, vt ex publico instrumento per Not. Ioannem Ferrarium de Neapoli.
1675. Dominicus Emanuel Cioffi iam Iudex M. C. V. nunc à Secretis Regni, cuiuslibet togæ dignissimus, Oliueti Marchio,

96 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

- ac Eques Ordinis Alcantaræ.
 Eufanon de Porta Vicarius Generalis Regni .
1445. Felix Caputscrupha Regni Vicecancellarius.
 1589. Franciscus Antonius David Præses, Locumtenens Regiæ Cameræ, ac Regiæ Cancellariæ Regens.
1300. Franciscus Comite à Consilijis Regiæ Ioannæ II. vt asserit Dux Guardix.
1649. Franciscus Lembo in Prouinciam Principatus Regius Auditor.
1549. Franciscus del Pezzo Iudex M. C. V.
 1343. Franciscus Setaro Magister Rationalis.
 Franciscus Solimene Iudex M. C. V.
1201. Gualderius de Palearijs Sicilia Cancellarius, Henrici VI. Imp. affinis, & familiaris, & de ipso sequens memoria extat.

Gualderio de Palearia

*E Nortmandorum Principum genere
 Gentilis Comitis Manupelli, ac Manerij Comitis,
 Germano fratri,*

*Troiano mox Catinensi Episcopo
 Magno Sicilia Cancellario,
 Atq; adeo vniuersi Regni Vicario,
 Henrici VI. Imper. affini,
 Ac inter optimos familiares primario,
 Friderici Regis infantis consanguineo
 Tutori, Propugnatori
 Regis instar cuncta suo arbitrati*

De-

De Rebus Salernit. 97

Decernenti, Disponenti.

Saracénorum, eorumq; Marcualdi Ducis,

Debellatori, Triumphatori.

Pueri Regis vitæ, Regniq;

Servatori,

A Friderico demum Imperatore,

Pro Hierosolymitana expeditione

Ad Venetos Oratori.

Ibi fato. non auro perfuncto.

Theogonia cl. CC. XXIV.

Mausoleum promerenti,

Vel tantulum monumenti,

Matthæus de Palearia

Familie reliquum

Gentili suo.

An. à Christo nato.

1314. Guillelmus de Ayello Magister Ostiarius,
& Cambellanus.

1307. Guillelmus Cauaselicæ Miles Capitaneus
Gaietæ, assessor penes Iustitiarium terræ
laboris, & M. C. Iudex.

1170. Guillelmus Guarna Magister Iustitarius,
Comes Marsici.

1347. Guillelmus de Rogerio Præses, & Capita-
neus generalis in terra Hydrunti.

1268. Guillelmus Scillatus M. C. Iudex, & Asses-
sor Siciliæ.

1326. Guillelmus Scillatus Cambellanus, Dome-
sticus, Familiaris, & Orator Ducis Ca-
labriæ.

1320. Guillottus Scillatus Cambellanus, familia-
ris,

98 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

- ris, & Deputatus ad custodiã Calabriae.
Horatius Galliciano Commissarius contra
exules in Prouinciam Basilicatae.
1340. Iacobus Capograsso Iudex M. C. ac Regius
Consiliarius.
1208. Iacobus Guarna sub Federico II. Magister
Iustitiarius, ac Marsici Comes.
1423. Ioannella Setaria Cameraria, domestica,
& fidelis Reginae Ioannae II.
Ioannes Andreas Cioffi Iudex M. C. V.
Præses Regiæ Camerae, & Regius Con-
siliarius. Toppius notauit.
1570. Ioannes Baptista Massa electus Regius Con-
siliarius.
1442. Ioannes Baptista Platamone Regius Con-
siliarius.
1325. Ioannes Capograsso Capitaneus Baroli.
1319. Ioannes Caputscrupha Capitaneus Duca-
tus Amalphiae.
1262. Ioannes Castellomata Principis Manfredi,
& Caroli I. familiaris.
1309. Ioannes Cioffi Præses Prouinciæ Barenfis
ex registro Reg. Sicilæ.
1486. Ioannes Comite Regis Ferdinandi I. à se-
cretis, ex Guardia Duce.
Ioannes de Dommusco bis Regens M.
C. V.
1512. Ioannes Ginifolus Regius Consiliarius, &
M. C. V. Regens.
1300. Ioannes Grillus Locumtenens, Vicepro-
tho-

De Rebus Salernit. 99

An. à Christonato.

- thonotarius Regni, ac S. R. C. Præses.
1273. Ioannes Mansella Mareſcallus Vrbiſ.
1328. Ioannes Mansella hoſpitij Sinifcalcus Ducis Calabriae, in Prouincijs Aprutij, & Principatus Præſes, ac Cambellanus.
1299. Ioannes de Porta Magiſter Rationalis, & Vicarius Regni Siciliae.
1255. Ioannes de Procida Magnus Cancellarius Regni Siciliae, eiusq; hæredes Iberiae Magnates fuere, cum Comitatu de Almenares in Valentiae Regnum.
1384. Iannottus de Rogerio Cambellanus, & familiaris Caroli III.
1381. Iannottus Protoiudice Magnus Regni Comestabilis sub dicto Rege, ac Comes Cerræ.
1271. Ioannes Rogerius Præſes in Barij prouinciam, ac Regis Roberti familiaris.
1270. Ioannis Scillati Stratigotus Ciuitatis Salerni.
1358. Ioannes Setarius Regiae Curiae Magiſter Rationalis.
1656. Ioleph Yſſapica Regius Auditor Prouinciae principatus, ac Fiſci patronus.
1417. Lucas Comite familiaris, & à Secretis Reginae Ioannæ II.
1178. Lucas Guarna Magiſter Iuſtitiarius, Comes Marſici.
884. Maionus Comite Dux Amalphytanæ Reipublicae, ex Duce Guardiae.

100 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1647. Marcus Antonius Cioffi Regius Confiliarius, ex Toppio.
1400. Matthæus Ayellus Senescalcus, Prothontarius Regni Siciliae, & Magnus Cancellarius.
1328. Matthæus Castellomata Regius Iudex M. C.
1319. Matthæus Comite Magister Rationalis M. C. & à Consilijs Regis Roberti, ex Campanile.
1679. Matthæus Franciscus Claritia Procurator Regiæ Visitationis, è Salerno vocatus.
1327. Matthæus Fundicarius familiaris Regis Roberti.
1610. Matthæus Hieronymus Mazza meus Patruus, Commissarius Campaniæ contra exules in Prouinciam Aprutij, Præses Regiæ Camerae Summariae, Matritij vbi obiit, à Supremo Consilio Italiae nominatus.
1662. Matthæus Mazza Authoris Germanus, Regalis Patrimonij Procurator.
Matthæus de Ayello dictus de Notarijs Magnus Cancellarius.
1269. Matthæus de Porta Iudex in Capitanata.
1308. Matthæus de Rogerio M. C. Magister Rationalis.
1336. Matthæus de Porta Magister Rationalis, Præses Regiæ Camerae Summariae, ac Regis Roberti à consilijs.
1291. Matthæus Rogerius Magister Rationalis.
- Mat-

De Rebus Salernit. 101

An. à Christonato.

1493. Matthæus Yffapica Regis Ferdinandi familiaris.

1431. Melchior Sanctomagno Regius Consiliarius.

1474. Nicolaus Capograsso Regius Consiliarius.

1300. Nicolaus Cioffi Orator ad Regem Federicum, ex P. Anzalonio.

1681. Nicolaus Galdo ex originaria familia Hispaniarum, & propriè Realis Villæ Medinæ del Campo Castellæ Regni, vt testantur D. Ioseph Pellicer Eques Ordinis S. Iacobi generalis Chronista per Catholicam Maiestatem (a), & D. Ioannes de Mendoza etiam Chronista generalis per Serenissimum Regem nostrum Carolum II: de hac familia ortū ducunt dictus Nicolaus eiusq; prædecessores, sic Baldassar Galdus Eques Ciuitatis Valledoliti publico instrumento edito in dicta Ciuitate die 12. Nouembris 1676. manu Notarij Emanuelis Rodiquez quinones Secretarij Sux Catholicæ Maiestatis declarauit: ac etiam exequutoriato per huius Regni Regium Collaterale Consilium: iure dictus Nicolaus ob multa sua merita fuit Numerator foculariorum Regni; Auditor generalis triremiū Neapolis; Fiscus nūc Patronus in Prouincia Calabria Ultra; ac per nostrū Inuicissimū Monarcham Carolum

(2)
In Commentar. histor. Hispan. tom. vltim.

102 Histor. Epitome

An. à Christonato.

rolū II. declaratus fuit eius Regalis do-
 mus familiaris, domesticus, & benemerit-
 us, vt ex originali priuilegio sub die
 1. Martij 1677. & à quocumq; Tribu-
 nali, recognosci minimè potest, ni so-
 lum ab Excellentissimo Regni Prorege:
 & in quadam epistola Augustissima Re-
 gina Mater asserit, quod dictus Nico-
 laus ob sua merita, & seruitia est capax
 cuiuscumq; Realis gratiæ. Suos igitur
 Maiores imitando in Regali Villa Ma-
 drid, vbi Aduocati officio fungebatur,
 vxorem duxit D. Ioannam Mariam Ma-
 lo de Molina de Aragona, y escalante,
 vt ex attestatione dicti D. Ioannis de
 Mendoza Chronistæ generalis per suã
 Catholicam Maiestatem habetur.

1434. Nicolaus Guarna M. C. V. Regens.
 Nicolaus de Palearia Regius Camerarius.
1343. Nicolaus Stellati Præses in Prouinciam
 Aprutij Citra, ac Aquilæ Gubernator.
1423. Pascalis Cioffi à Secretis Reginæ Ioannæ,
 Orator ad Regem Alphonsum, ex Con-
 stanzo.
1309. Paulus Scillatus Miles Iusticiarius Terræ
 Hydrunti.
1647. Petrus Antonius Comite M. C. V. Iudex,
 meritissimus ad omnes togæ dignitates,
 ni mors illum abstulisset.
829. Perus Comite Dux Reipublicæ Amalphi-
 tanæ.

De Rebus Salernit. 103

An. à Christonato.

1317. Petrus Comite Regis Roberti familiaris, ac
Magister Portulanus.
1326. Petruccius de Comite à Consilijs, & fami-
liaris dicti Regis.
1329. Petronus Comite dicti Regis Consiliarius,
& Iudex Neapolitanæ Urbis.
1495. Petrillus Comite à Consilijs Regis Ferdi-
nandi I.
1350. Philippus Comite familiaris Ioannæ I. Ma-
gnus Camberlanus.
1196. Philippus Guarna Magnus Iustitiarius sub
Federico II. Comes Marsici.
1275. Philippus Mazza familiaris, & Notarius
Regis Caroli I.
1322. Philippus Mazza Iudex M. C.
Philippus de Palearia Magnus Camerarius.
Philippus de Porta Regni Prothonotarius.
Riccardus Agello Regni Marefciallus.
1384. Riccardus de Agello Magister Ostiarius,
Consiliarius, & fidelis.
1307. Riccardus Comite Consiliarius Caroli II.
ad varios Principes Orator.
1307. Riccardus Mazza Magister Rationalis, Re-
gis Roberti Consiliarius, familiaris, &
fidelis.
1320. Rogerius Marchese Iudex Regij Hospitij.
Riccardus de Agello Regni Senescalcus.
1305. Riccardus Scillatus M. C. Magister Ratio-
nalis.
1327. Rogerius Capogrossus Cambellanus, & fa-
miliaris? Ro

104 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1384. Rogerius de Porta Magnus Cancellarius.
 Rogerius de Protoiudice Cambellanus, & fidelis Caroli III.
1307. Romoaldus Scillatus miles, Capitaneus Luceriæ.
1496. Scipio Cioffi familiaris Imperatoris Federici.
952. Sergius Comite Dux Reipublicæ Amalphantanæ.
1275. Simon Mazza miles familiaris, & fidelis Caroli II.
1271. Stephanus Mazza Iudex M. C.
1558. Thomas Agnellus Salernitanus Præses Regiæ Cameræ, Regens, ac S. R. C. Præses.
1423. Thomas Gioffi Cappellanus Maior Regis Ladislai ex Registro Regiæ Siclæ.
1330. Thomas Comite Regis Roberti Cubicularius.
1423. Thomastus Cioffi miles, familiaris Reginae Ioannæ II. ex Regia Siclæ.
1274. Thomas Mansella Baiulus Balduini Domini Sarconis.
1307. Thomastus de Procida Confiliarius, & familiaris Regis Caroli II.
1324. Thomas Manganarius Iustitiarius Terræ Hydrunti, loco citato.
1336. Thomas Mansella Magister Rationalis M. C. V. familiaris Regis Roberti, & Regius Cambellanus.
1269. Thomas de Porta M. C. V. Iudex, Caroli II. Confiliarius. Tho-

De Rebus Salernit. 105

An. à Christo nato.

1531. Thomas Petius M. C. V. Iudex.
1316. Thomas Rogerius Magister Hostiarius Regni.
1302. Thomas Scillati Magister Rationalis.
1381. Tirellus Mansella Consiliarius, ac familiaris Caroli III.
1461. Troianus Sanctomagno Regis Consiliarius.
1271. Vgo Comite Straticotus Ciuitatis Salerni, ex Duca Guardia.
1400. Vlielmus Solimene Præses Regiæ Camere Summarie, ac Locumtenens Camerarij Regni Siciliæ.

Cùm non solum ob literas nostri Ciues ad Magistratus gradus fuerunt adscripti: sed summos adhuc dignitatum honores ob militiam sint assequuti: quorum gloria ob ingentem eorum in animis vigorem apud plures Monarchas, & Reges præclarissime in conficiendis bellis enituit: at arduum videtur res gestas scribere ex Salustio (a) presertim præliorum: igitur solummodò militum seriem aliquam enunciabimus, quorum nos exempla docent, ac ad bellandum impellunt.

(a)
In Cat.

1576. Andreas Alphanus Dux militum contra Turchas sub D. Ioanne de Austria: cuius iussu Maluagiam in Peloponneso, si illam debellari poterat, nouit: facile posse assequi iudicauit, sicq; suo Regi retulit, à quo munificentissime fuit recognitus, ex Consto.

106 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

- Anibal Pintus Dux in bello Ostiæ sub Comite Popoli.
1479. Antonius à Calce Miles sub Ferdinando de Aragonia in bello Hydruntino.
1540. Antonellus Domnmusco dictus Gnrifolo Tribunus militum sub Carolo V; ac pro bellicis expeditionibus ad Galliam Cisalpinam missus, periit.
1381. Antonius Manganarius miles sub Carolo III. ex registro Regiæ Siciliæ.
1556. Cæsar Cioffi cum alijs militibus, ex Archivio Regiæ Camerae.
1587. Detius Mazza meus Patruus magnus, Dux militum sub Philippo III.
1556. Dominicus à Calce strenuus Dux militum sub Carolo V.
1627. Emanuel Mazza Patruus meus Dux Equitum Flandriæ, ac in varijs exitialibus prælijs bellum duxit: in munimine expertus, Tumultuarios Rebelles depressit, Henrici de Lorena Ducis Guisæ carcerationi adfuit.
- Fabritius Prignano Equitum Ductor, magnus miles in Cataluniæ bello, ac tandem in Barcinonis obsidione à bellico instrumento interemptus.
- Fabritius Sanctomango celebris Dux Equitum, ac Hierosolymitanus Eques.
- Ferdinandus Galdo Castellanus Castri Ciuicatis Salerni.

Fran-

De Rebus Salernit. 107

An. à Christo nato.

1330. Francischittus de Porta miles sub Ioanne Principe Peloponnesi.
Franciscus Cauafelice, dictus Salerno Ca-
uafelice, strenuus miles.
Franciscus Ruggius Dux Equitum Medio-
lani.
1343. Guillelmus de Rogerio germanus Petri de
Rogerio nuncupati Clementis VI. mi-
les insignis Cambonæ apud Francos,
ac multorum Oppidorum apud Luca-
nos Dominus.
1326. Guillelmus Scillati Dux electus ad condu-
cendum in partibus vltra montes Capi-
taneos, Comestabulos, milites scutiferos
numero mille.
1500. Hector à Calce miles in Germaniæ bello
sub Philippo I. Dux militum.
1541. Hector à Calce Dux militum Flandriæ sub
Philippo II.
1622. Hector à Calce miles Inclytus, Ductor mi-
litum Iberorum in regali classe mariti-
ma, ob præclara in varijs bellis gesta,
multa largitione dignatus fuit à muni-
ficientia Philippi IV. non solum Sancti
Iacobi habitum, sed suam vestem, ac
gladium, quibus tunc induebatur, aliasq;
ei mercedes largitus est.
1330. Iacobus Protoiudice miles sub Ioanne
Principe Peloponnesi.
1449. Iacomatius Guarna Strenuus miles equi-
tum,

108 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

- rum, ac peditum Ductor, Ciuitatis Cremonæ Gubernator.
1556. Ioannes Antonius à Calce eximius Tribunus militum, Ciuitellam è Gallorum oppugnatione defendit, ac sub Carolo V. & Philippo II. multa præclara egit.
1630. Ioannes Baptista Cauas felice dignissimus Tribunus militum.
1550. Ioannes Baptista Galliciano Dux militum sub Carolo V. & Philippo II.
Ioannes Baptista Sanctomango strenuus miles obiit Flandriæ.
Ioannes Domnmusco pater Antonelli adhuc Tribunus militum cum alijs de familia sub Rege Ferdinando.
Ioannes Felix Galliciano Tribunus militum.
Ioannes Franciscus Galliciano Dux militum.
1330. Ioannellus Comite Miles in Peloponnesi.
1293. Ioannes Grillo Dux militum sub Carolo II. in bello sacro ex Consto.
- Ioannes Guarna Dux militum Venetijs.
1271. Ioannes Mansella apud Urbem militat ad seruitia Regis cum gente armigera.
1451. Ioannes del Pezzo militum egregius Ductor sub Alphonso I.
1282. Ioannes de Procida Aragonensibus Siciliae Regnum dedit.
1272. Ioannes Mansella Equitum Dux, ac Præses in Prouincia Capitanatæ.
1319. Ioannes Mansella Dux, & Gubernator non nul-

De Rebus Salernit. 109

An. à Christo nato.

nullorum militum cum Ioanne Cauaselicè, Gulielmo Scillato, ac alijs nobilibus Neapolitanis ad partes Calabriae pro tuitione illius Prouinciæ.

1313. Ioannes Paganus Miles Castellanus Castrì Olibani.

Iannottus Protoiudice Capitaneus Generalis.

1610. Ioseph à Calce Dux militum Flandriæ, ac Germaniæ sub Philippo III. & IV.

1560. Iulius Cæsar à Calce Tribunus militum in Veneta Republica.

1191. Landolphus Cioffi Miles inter Barones belli Sacri, ex registro Regis Roberti.

1649. Ludouicus Pintus Sancti Martini Dominus, Dux militum.

1575. Marcus Antonius Gallicianus Tribunus Militum Flandriæ, ac Lombardiæ.

1632. Matthæus Cassetta Dux militum varijs in prælijs Nerlinguen, Valtellinæ, ac Noouares militiam conduxit.

1264. Matthæus de Porta miles sub Principe Manfredò.

Matthæus Rugius celebris Eques Hierosolymitanus in Rhodi bello vltimum suum clausit diem.

Miles, dictus il Brauo, Salernitanus maximi extitisse valoris legitur apud Paulum Iouium.

1491. Onuphrius Sanctomango miles sub Rege Ferdinando. Pa-

110 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1305. Parisius Grecus miles sub Philippo Tarenti Principe, ad partes Romaniae cum maritima classe accedit.
1635. Paulus Franciscus Sanctomango Dux militum sub Philippo IV.
1327. Philippus de Agello Capitaneus ad guerram, & Vicarius in Comitatu Albæ.
1637. Petrus à Calce Dux militum cum alijs egregijs militibus de familia sub Philippo IV.
1381. Riccardus de Agello Castellanus Altauillæ, Capitaneus ad guerram Salerni, Capuæ, & aliorum locorum.
1078. Rodolphus Pipinus Comite strenuè defendit Beneuentum.
1137. Rodolphus dicti Rodulphi nepos cum militum turmis contra Beneuentum obfidentes succurrit.
1384. Rogerius de Protoiudice Capitaneus ad guerram in Terra Campanæ.
1265. Rogerius Scillato miles sub Principe Manfredo.
1291. Sanfonus Comite Magister militum Generalis.
1305. Thomas de Procida strenuus Dux ad Romanie partes cū classe maritima accedit.
1616. Vincentius Mazza Authoris Patruus Dux militum in exitiali bello Alemaniae, & propriè in Vffing Vueilhasinensis fuit è viuis exemptus.

Mi-

De Rebus Salernit. I I I

Mirū igitur non est, si tot strenui enumerentur milites, cū ferē propulsantis naturæ impetū fuerint prosequuti, nā ab *infantia* paruuli in militia exercentur: inter Hispanos enim milites non solum adscriptū, sed *munificentissimè* à nostro Ibero Monarcha benemeritum video, ob multa eius familiæ merita D. Marcum Antonium puerulum triennium D. Dominici Emanuelis Cioffi Oliueti Marchionis tenerum germen.

At quoniam nostrorum Ciuium nobilitatem per proprias cōditiones diuersosq; gradus, ac differentias, ob *feuda*, & varia dominia internoscere expedit, ideò eorum dignitatem memorare arbitror, aliquorū nempe Principum, Ducum, Marchionum, Comituum, Baronum, ac locorum Dominorum: ceteri verò ob *vetustatem obliuioni diuturnæ sepulti iacent.*

An. à Christo nato .

Adaferius de Porta Comes .

Albertus de Porta Comes .

Alexander Mazza Comes Nicastrī .

1465. Aloysius Mazza Sācti Angeli Allelca Baro .

1383. Antonius Māganarius habuit à Rege Casalia
Andrani, & Castelloni in terra Hydrunti.

1489. Antonius Mazza ex Baronibus Sācti Angeli Allelca.

Antonius Solimene Comes Sarni.

1650. Antonius Solimene Marchio Guardiēbrung.

1291. Berardus Scillato Dux Atripaldæ.

1407. Brigidus Proto iudice Comes Cerræ, & Cuperfani filius Iannotti.

1392. Corradus Mazza Dominus Siliæ conf. Baiulationis Venerelli de pertinētij Cusentia.

Do-

112 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

1655. Dominicus Emanuel Cioffi Marchio Oliueti.
1645. Dominicus Naccarelli Ioannis Hieronymi filius Mirabellæ Marchio.
Dominicus de Rogerijs Montismurri, & Laurenzani Dominus.
Franciscus Mansella Dominus Bonialberghi, & Montiscalui.
Franciscus Sarignanus Cafalis Sarignani Dominus.
Franciscus Setarius Dominus Carinolæ.
Gaiferius de Porta Comes.
1170. Gotfridus Guarna, familia ex Principibus Nortmandis, Marsici Comes.
1500. Hieronymus de Giorno ex Phrigijs Penatibus, ac Cæsaribus Romanis, stirpis Iuliæ descendens, Magnus Comes Iuliæ, ac Dominus Sancti Apollinaris in Ciuitate Salerni: de quo Stephanus, Paulus S. T. M. Ord. Eremit. Sancti Augustini, D. Ioanna de Giorno, ac alij multi descendunt.
1208. Iacobus Guarna Comes Marsici.
Iacobus Philippus Manganarius Dominus Crispani, & Turdignani.
Iacobus Villanus Dominus Castelli Agelli.
Ioannes Alphontius Camodius Baro terræ Prignani.
Ioannes Baptista del Pezzo Ciuitatis Retenghi Marchio.
1645. Ioannes Camillus Quaranta Fusarij Baro.

De Rebus Salernit. 113

Anno à Christo nato .

1486. Ioannes Comite Cannichi Dominus.
Ioannes Dominicus de Ayello Dominus
Terræ Petinæ, & Romagnani.
Ioannes Guarna Comes Marfici.
1280. Ioannes de Procida Dominus Insulæ Proci-
dæ, Tramontis, Gaiani, Pistilionis, eiusq;
hæredes in Valentia Regno Comites Al-
menares:
Ioânes Pantolianus Baro Terræ Bracigliani.
1281. Iannottus Protoiudice Comes Cerræ, Cu-
persani, & Brundisij.
1392. Landolphus Capograssus Feudatarius.
1178. Lucas Guarna Marfici Comes.
1580. Ludouicus Pintus Sæcti Martini Dominus.
1640. Ludouicus Pintus alter, Sancti Martini Baro.
1534. Marcus Antonius Mazza Dominus Sancti
Angeli Allefca.
Matthæus Comite Baro Oppidi Aquaræ,
aliorumq; locorum.
1305. Matthæus Mansella Dominus Montis calui,
Rocchegloriosæ, & Bonialberghi.
Nicolaus Comite in Prouincia Principatus
multorum Oppidorum Dominus.
1335. Nicolaus Pagano Dominus Terræ Regini;
ac feuda, dicta Marchiasaua, & Dente-
ferro, sita in Ciuitate Salerni possidebat,
vt ex Registro Regiæ Siclæ.
1309. Pandulfus Domnomusco Dominus Casa-
lium Filectæ, Sancti Cypriani, & Coper-
chæ in pertinentijs dictæ Ciuitatis, vt ex
citato Registro apparet.
- Petrus Castellomata Comes. P Pe-

114 Histor. Epitome

An. à Christo nato.

- Petrus Guarna Comes Lauri.
1196. Philippus Guarna Comes Marsici.
1423. Philippus de Palearia Terræ Lacusnigri Dominus.
1271. Raynaldus Guarna, & fratres tenebant feudum in Ciuitate Salerni.
- Riccardus de Ayello Comes Ayelli Prouinciæ Calabriae.
- Riccardus Comes de Ayello.
1308. Riccardus Domnomusco Dominus Casaliū Filectæ, Sancti Cypriani, & Coperchiae.
1334. Riccardus Marcafaba possidet feuda in Ciuitate Salerni.
1315. Riccardus Mazza Dominus Casalis Melpiniani in Terra Hydrunti, à Rege donati.
1271. Riccardus Musca Feudatarius in dicta Ciuitate Salerni.
1680. Rogerius Cauafelice Sanctimanghi Pedimontis Dominus.
- Rogierius de Porta Dominus Turrismaioris.
- Romualdus Guarna Comes Lauri.
1580. Scipio Cecere Dominus Capograssi, Sarrazzezzanæ, & aliorum Casalium: Sico Castellomata Comes.
1312. Siginulphus Capograssus Dominus Casalis Aquauellæ.
1645. Stephanus de Giorno Dominus Salæ.
- Syluester Guarna Comes Marsici.
1335. Thomas de Porta Feudatarius in Ciuitate Salerni.

Tho

De Rebus Salernit. 115

An. à Christo nato.

1331. *Thomasius de Porta Feudatarius in Casali Cullanelli.*

1305. *Thomas de Procida Dominus Procidae.*

1307. *Thomas Mansella Môtisfalconis Dominus.*

1336. *Thomas Mansella Dominus Casalium Marigliani, Ayrolae, Gazani, & Sancti Georgij.*

Traianus Sanctomango Baro Filettæ, & Sanctimanghi Pedimontis.

1269. *Vgo Comite, & Riccardus Damnapintõ emunt Straticotiam Salerni, vt ex Registro Regiæ Sicilæ.*

Non solum multa præcitata, at ferè cuncta superius enunciata in dictis Serenissimorum Regum Registris leguntur;

Opus etiam est, per celebres Equites Fabricium, ac Ferdinandum de Vicarijs eius genitorem, Dominicum Emanuelem, eiusq; germanum Ignatium, Mariam Cioffi Trabeatos Hierosolymitanos, Sancti Iacobi de Spata, Alcantaræ, Calatrauæ, ac omnium Ordinum deserere; singulos namq; enumerare Epitomæ istæ non permittunt. Dumtaxat dicimus, quod Stagires celebrata minime esset, ni ob suum Ciuem Aristotilem. Nec præclara Atheniensis Ciuitas fuisset, ni ob illustrium Ciuium illius gloriam, qui magnum decus, clamorem, ac famam Patriæ dederunt. Iurè igitur si talis in Salernitana Vrbe est Ciuium præstantia in Sanctitate, Dignitate, Armis, Literis, ac Feudis, vt diximus, adhuc eximia, & celebris hæc Vrbs per Vniuersum Orbem decantari meretur.

(Cov. de Luca Relat. Rom. ... lye. XXXII. n. 18.
 S. Thomaj Bononicen. ... quatuor reliquarum scientiarum magis et magistra
 collocavit Parisiensem
 de h'et in ...
 initanum in medicina
 Anselmianum in
 docturibus.
 Card. de Luca
 De Beneficij Part. 1. dyc. 1.
 n. 15.
 ut scio de eccl'ia
 Salernitana dum Ingh:
 nationum ac' primi anxi
 ordinariam iectionem
 studij in ea civitate
 vacavit.

116 Histor. Epitome

De Antiquissimo Salernitano Studio, ac de eius Hippocratico Collegio.

C A P. IX.

A G N Æ multæ, variæq; sunt Salernitanæ
 Ciuitatis laudes à Cicerone, Luio, Strabo-
 ne, Lucano, Silio Italico, Plinio, Appiano,
 Patercolo, Frontino, Paulo Diacono, ac à multis alijs
 decantatæ: at re vera insignis, & sublimis ob suam
 celebrem, & antiquissimam Academiam recenseri
 debet omnibus numeris toto terrarum Orbe cele-
 berrimam: vigeant namq; in illa cuiuscumq; facul-
 tatis studia: iurè omnium scientiarum Magistram
 esse, Rénatus Moreau Doctór Medicus Parisiensis
 (a) scripsit.

(2)
 In prolego-
 min in Schol.
 Salern. cap.
 2.

(b)
 In sect. 1. Hy.
 drasiolog.

Assidue enim celeberrimi viri, Præceptoresq; exi-
 mij, ac clarissimi disciplinarum Interpretes, ait Mar-
 cus Antonius Marsilius Columna Archipræsul Sa-
 lernitanus (b) in illa florere: præfertim Sanctissi-
 mus Doctór Angelicus de Aquino: Augustinus Ni-
 phus: Alcadinus: Arnaldus de Villanoua: Franci-
 scus Storella: Marcus Antonius Zimara: Marianus
 Soccinus: Robertus Maranta: Thomas de Lauro: ac
 innumeri alijs.

Amplissimis cum honoribus ad varia Orbis lycea
 mul-

U

De Rebus Salernit. 117

multi ex hac Ciuitate cum plurima eorum nominis gloria, ac fama fuere vocati, nempè Aloysius Trentacapilli medicinæ Interpres in Neapolitano Studio : Ioannes Angelus Papio eximius Cathedraticus in patrio Lyceo, Auinionæ, & Bononia, de quo meminerunt Bernardus Tassus, (a) Paulus Sacratius, (b) & dictus Marcus Antonius (c) ob singularem eius doctrinam, ac probitatem à Sisto V. electus, ad Alexandrum Percutum Cardinalem de Montealto Sororis Nepotem instruendum, tandem Romæ obiit, & in Ecclesia Sancti Syluestri Clericorū Regularium à Cardinale Cusano sequens fuit positum epitaphium.

D. O. M.

Ioanni Angelo Papio Salernitano Iurisconsulto

Politioris doctrinae elegantia excultissimo:

qui Iusciuile supra annos XL.

in Patria, Auinione, ac Bononia

primo loco docuit:

E cunctis domo, & disciplina

Principes viri quàm plures prodierunt,

Viriusq; Signatura & ferendario,

Sanctæ uniuersalis Inquisitionis Consultori,

Sub Gregorio XIII. et Sisto V. Pontificia cōsulta Auditori,

vita innocentia præstanti, morum suauitate,

in extrema etiam senectute

iucundissimo:

vixit vegeta semper valetudine,

obiit octogenario maior

IV. non. Septemb. M. D. XCV.

Augustinus Cardinalis Cusanus

Præceptorum optimo merito

Posuit.

(a)
*Nel volumi
2. delle sue
lettere.*

(b)
*In suis Epist.
lib. 1. 2. 4. e 5*

(c)
Loc. cit.

118 Histor. Epitome

Ioannes Iacobus Corbelleſius Lector primarius matutinus in Meſſana Ciuitate: Ioannes Laurentius de Rogerijs Interpres Veſpertinus in Neapolitano Gymnaſio: Nicolaus Antonius Comite Lector Rhetorices in dicto Neapolitano Studio: Nicolaus Capograſſus Regius Conſiliarius in Patrio, & in Neapolitano Lyceo Cathedraticus: Pyrrhus Alphanus in Neapolitano Gymnaſio primarius Iuriſciuilis matutinus Interpres: Vincentius de Petrone in Patria Philoſophiæ, & in Piſano Gymnaſio Medicinæ Interpres: Piſis obiit, reperiturq; cum hoc epitaphio in Eccleſia Diui Franciſci Minorum Conuentualium ſepultus.

D. O. M.

Vincenio Petrono in Patrio Gymn. Salernitano primum Philoſophia primario, deinde verò in Piſano Areopago Medic. ord. Interpreti: ſua mors die XVIII. Iun. an. M. DC. LV. diem duxit ineuitabilem: an: agenti ætatis XLI. cuius eximijs doctrina parent.º virtute: ne memoriam tanti viri læthes perfunderet: impens. heredit. P. Hieronymus de Lugo Inquiſitor Generalis Piſ. P. Hieron. Perius The.º Publ. Philoſophia execut. T.º hanc urnam poſuere: an. M. DC. LVI. innumeriq; alij varijs in Scholis ſupputantur.

Honorifica celebriq; fama conſpicui apud Sereniſſimos Imperatores, ac Reges cum non paucis ſtipendijs fuerunt, Angelus Caputſcrupha, Antonius Solimene, Berardus Guindatius Medicus Imperialis, Cæſarius Coppula, Iacobus Comitius, Ioannes de Procida, Ioannes Rogerius, Matthæus

Fun:

De Rebus Salernit. 119

Fundicarius, Matthæus de Plantimone, Matthæus Scillati, Paulus Comite, Philippus Fundicarius, Saluator Calenda, & Vlielmus Solimene præstantissimi, ac nobilissimi Salernitani Medici, vt (a) constat.

(a)
Ex Reg. Archiu.

Nec omnes, qui literarum gloria excellere, & ad Iurisprudentiæ, Philosophiæ, Medicinæ, Theologiæ, ac aliarum scientiarum culmen Salernitanum Gymnasium euexerät, in his Historicis Epitomis narrari possunt: aliquos solummodò Salernitanos Scriptores, quorum multa typis excussa videntur enumerabo: *primulq; in alphabetico ordine extat.*

Alphanus I. Salernitanus Archiepiscopus, Principis Guaimari affinis, Theologus, Poeta, Musicus, Medicus, nil mirum, nam Principes viri Medicinæ peritiam adamabant: Salerni præsertim magnæ estimationis Medicina erat, vt asserit (b) Abb. Angelus de Nuce. Typis igitur dedit.

(b)
In Chronic.
Cassinens. not.
illustr. lib. 3.
cap. 7.

De *unione verbi Dei, & hominis: de unione anima, & corporis humani: Hymnos de S. Benedicto, de S. Matthao, & de S. Fortunato: Passionem de S. Christina, ac SS. Martyrum duodecim fratrum Beneuentanorum: de quatuor humoribus: Epitaphia quamplurima virorum insignium, aliaq; multa.*

Alphanus II. fuit Author *Poematum*, quæ seruat Bibliotheca Vaticana, vt ex annotationibus Antonij Caraccioli: alij vero dicunt illorum Authorem Alphanum I. esse.

Aloysij Grotto *Commentaria super analitica, posterioristica Aristotelis m. s. reperiuntur.*

★ Andreas Guarna *Grammatica opus nouum, & Grammaticale bellum* scripsit. Ancl-

U

120 Histor. Epitome

Anelli de Rogerijs Societatis Iesu Neapolitane litteraturæ Theatrum Oratio.

Anonymus ignotus Ciuis Salernitanus, de Historia Principum Longobardorum.

Antonellus de Rogerijs de Substantia Orbis m. s.

Antonius Solimena de Pulsibus, & Vrinis.

Bartholomæus Grotto multa in prosa, ac metrico carmine m. s. composuit, trahitq; originem ab eius auo Bartholomæo nobili Veronense, qui Salernum venit.

Benuenutus Graffio in Hyerusalem in lucem dedit, Artem probatam de egritudinis oculorum.

Boccutius Grillo de Practica Medicina m. s. de differentijs pulsuum, & februm.

Carolus de Rogerijs super 1. Infort. & in 2. Decretou; & in 2. Decr. vet. scripsit.

Cyprianus Pinto de Auxilijs m. s. hic in Ecclesia Diui Nicolai, & Cataldi in Licij Ciuitate sepultus iacet, vbi legitur.

D. O. M.

Ex Lyciensiu moestissima Ciuitatis lacryma pro Patrono perduto, parente amisso inconsolabiles: D. Cypriani Pinto de Salerno huius Monasterij Abbatis optimi, doctrina, pietate, prudentia, omnigena virtute insignissimi: ossa, & cineres Tumulo hoc asseruantur: mens ad perennes euolauit superiorum sedes, post exactos summam cum laude annos vita, in humana conuersatione LIII. Generalis Vicariatus in Oliuetana Congregatione III. Abbatatus in hac Ciuitate IX. XXII. Kal. February cIo. lOc. XXVII.

Deodatus Solera Ordinis Eremitarum S. Augustini
S.T. Magister il Principe Vigilante.

De-

U

De Rebus Salernit. 121

Detius Grisignano, *il Vafro Comedia.*

Detij Pennella *Practica omnium accidentium, qua humanum corpus ledere possunt m. s.*

Dominicus Antonius Auera Salernitanæ Ecclesiæ Cantor, quamprimum typis dabit: *il Biasimo dell'interesse, discorso morale.*

Dominicus de Rogerijs: *la Nemica Amante, Opera scenica.*

Egidius Vrsone *de Pulsibus, & Vrinis.*

Erchempertus Longobardus Salernitanus Civis ex Longobardorum Principum profapia, antiquus Chronologista eius *m. s.* typis dedit Antonius Carracciolus Clericorum Regularium, vt ex Toppi Bibliotheca Neapolitana constat.

Ercules Ayello: *il Camino Spirituale.*

Fabritius Mordente Methamaticus Imp. Rodulphi II. *Il Compasso, e Riga.*

Fabritius Pintus: *Salerno affediato da' Francesi: innumeras Iurium allegationes, ac breui typis dabit: Il Discorso Politico Legale del danno, che ha cagionato al Regno, l'accordar i banditi in esilio.*

Fabritij Thori, *Compendia super Decisiones S. R. C. & alia opera.*

Franciscus Alphanus *de Peste, febre pestilenti, & maligna: de Variolis, & morbillis.*

Franciscus Elio Marchese *della Nobiltà Napoletana, ac varia opera scripsit.*

Fulgentius Iudice Ordinis Eremitarum S. Augustini S. T. M. Regens in varijs studijs, Concionator eximius: *Tomum primum cursus philosophici ad mentem Doctoris Egidij Columna, & successivè alios tomos vsq; ad quintum typis dabit.*

122 Histor. Epitome

Gaspar Musca, de *Episcopis, & Archiepiscopis Salernitana Ecclesia.*

Gauferij Salernitani Monachi Cassinensis *humilia Aduentus, Natiuitatis, & Epiphania Domini: Vita Sancti Secundi.*

Gulielmus Capograsso de *Iure patronatus.*

Hermogenes Thorius Ordinis Minorum *Conuentionalium ad principium tituli Instit. de Action. Comment.*

Hieronymus Cafaro, *Grammaticam, & Grammaticales elegancias composuit.* †

Horatij Quaranta, *Oratio habita Capua pro apertione studij: Oratio in funere P. D. Caroli Carafa Congregationis Piorum Operariorum Fundatoris, & denuo impressa in Vita dicti Patris: La fenice oratione fatta nell'esquie di Gerardo Gammacorta: Vita del B. Giovan di S. Fecondo: ac multa alia opera huius peritissimi viri extant.*

Ioannes Angelus Papio, de *Pracedentia Ducis.*

Ioannes Antonius Brando Tertij Ordinis Diui Francisci Clementis VIII. carus, heroico carmine scripsit, *il Rosario della B. V. Literas ad Rempublicam Venetam Apostolico interdicto subiectam, ut respiceret, & Romano Pontifici obediret: Chronicon Romanorum Pontificum: Vitam S. Philippi Agyrensis.*

Ioannes Antonius Vitalis, publicæ luci dedit *Apolo-
logiam de Capitis Vulneribus: Supplicium contra Elo-
gium Pellegrini: Questiones Proæmiales Chirurgia:
Questiones de Capitis Vulneribus: & quamprimum
videbitur Additio dictis questionibus, cum peculiari
tractatu de decem modis Conuulsiois, & Paralisis,
que in Capitis Vulneribus contingere possunt.*

† *Ciceronianæ
phrasæ ad rectam
Latinæ loquendi nor-
mam apponere utiles
auctore Hieronymo
patri Salernitano nunc
minimus in lucem editæ
Venetis 1713. apud
Lucesum Strinadam.
12*

† 1713 III.

De Rebus Salernit. 123

- Ioannes Baptista Cyprus composuit *li Mottetti, & Armonici Madrigali.*
- Ioannes Baptista Prignano Ordinis Eremitarum S. Augustini S.T.M. *Historiam m. s. fecit Nobilium Familiarum eius Patriæ, quæ Romæ in Bibliotheca Angelicana apud S. Augustinum extat.*
- Ioannes Baptista Sarluca Canonicus Cardinalis, *La Patria di Torquato Tasso m.s.*
- Ioannes de Mediolano Insignis Verificator *Salernitana Schola.*
- Ioannes de Procida, *utilissima Practica Medica.*
- Ioannes de Rogerijs, *Esposizione delli Sacri Hinni del nuouo Breuiario Romano.*
- Ioannes Franciscus Scafollerius scripsit *in Iure canonico.*
- Ioannes Grillo *super Capitula Regni.*
- Ioannes Nicolaus de Rogerijs, *de Primatè Predicatorum, Expositio trium tractatum Auerrois in logica magna, de termini definitione: particularium an vniuersalium sit definitio: de medio demonstrationis: solutionum contradictionum in medica facultate: & commentaria in libros Galeni de ratione curandi per sanguinis missionem.*
- Ioannes Nicolaus de Vicarijs typis dedit: *Scripta, Considerata: Allegationes in iure: Vigilia in lecturam ordinariã prima part. Infort. super iii. solut. matr. & in l. Gallos de liber. & posthum. multaq; Consilia m.s.*
- Ioannes Platearius *de simplicibus medicamentis: de Pulsibus, & Vrinis: practica breuis pro curandis morbis, ac multa alia, vt in Indice librorum Symphoriani Camparij Physici habetur.*

124 Histor. Epitome

Ioannes Vincentius de Rogerijs *de Sede animæ, & de concursu actiuo, vel passiuo mulieris ad prolem.*

Ioannes Vincentius Quaranta eruditissimas *Iurium allegationes ob varias causas composuit.*

Ioannes Vitus de Rogerijs *de Sede Anima, & de introductione fœtus.*

Ioseph à Calce omnis *literaturæ eruditissimus, ac Neapoli Princeps Academicæ vulgò de Curiosi.*

Ioseph Barabraam Salernitanus *Ciuis in suo libro Orto di Noe, in primo libro loquitur de dictionibus, in 2. de literis, in 3. de punctis lingua hebraica, & (a)*

(2)
Nella Piazza
Vniuersale
Discors.
29.

Thomas Garzoni dixit: *Per giuditio di molti nessuno hà scritto della Cabala più artificiosamente, più chiaramente quanto detto Giuseppe.*

Isidorus Auersa Salernitanus *Archidiaconus, il Mondo Armonioso.*

Iulius Grillo, *il Trionfo di Marco Antonio Colonna: Encomij di Sisto V.*

Iulius Ruggius *antiquitatis studiosissimus multa m. s. composuit.*

Laurentius Grillo *de Sapore dulci, & amaro.*

Mafuccius Guardatus, *le Cinquanta Nouelle.*

Matthæus Franciscus Alphanus *super predicabilia, predicamenta, & perhiermenias m. s.*

Matthæus Hyeronimus Mazza *Auctoris Patruus, philosophus; physionomicus, electus discipulus Ioannis Baptistæ de Porta, ac Iurisperitus multa m. s. in dictis scientijs edidit, omniumq; antiquarum rerum eruditus.*

Matthæus de Platamone *de Puteolanis Balneis metric m. s.*

Matthæi S Iuatici, *opus Pandectarum Medicina, obijt*

De Rebus Salernit. 125

Maximus à Salerno Ordinis Prædicatorum scripsit
Vitam S. Catharina Senensis.

Michael Roccus, *Anticensuram in litterarium duellum*
sub nomine Francisci Parthenij composuit.

Michael Scottus eximius Astrologus apud Fredericum II. *Astrologica m. s.* edidit.

Michael Vicinantius *de Pane sale miscendo ad Sifstum*
V. m. s.

Nicolaus Capograssus Reg. Conf. *super Dig. vetus.*

Nicolai Salernitani *Antidotarium cum commentò*
Ioannis Platearij.

Pandolfus Arnone *de viris illustribus.*

Pauli Grisignani *de Pulsibus, & in Aphorismos Hippocratis* expositio.

Petrus Aloysius Castellomata Episc. Aufculan. *Amor del prossimo dialogo, amor della patria dialogo.*

Petrus Birliarius omnium scientiarum eruditissimus
multa in Necromantia scripsit.

Petrus Capograssus *super Instituta.*

Petrus Follerius *de Censibus: Præctica Criminalis: & commentaria super Pragmaticas Regni.*

Petri Gartula *Grammatica, & Madrigali.*

Pius Mazza Ordinis Prædicatorum S. T. M. Concionator, Authoris germanus, prælo mandavit *le Vite di S. Ludonico Bertrando: di S. Rosa, e del Beato Pio V.*

Pomponius Lætus Rhetoricus, ac Poeta eximius scripsit *de Romanis Imperatoribus: i veri luoghi delle Romane rouine: librum Epigrammatum in Gigantum ossa, qua Puteolis visuntur: & Compendium Grammaticale;* obiit 1484. Romæ: in Ecclesia S. Saluatoris in Lauro cum hoc epitaphio est humatus.

Hic

126 Histor. Epitome

*Hic iacet exigua Latus Pomponius Vrna
Cuius honos merito pulsat utrumq; polum,
Latus erat Romæ Vates sublimis, & idem
Rhetor nunc Campis latior Elisijs.
Domitius Palladius .P.*

Rogerij de Procida *Chirurgia antiqua.*

Romualdus II. Guarna *Chronicam* ab ipsis Mundi primordijs ad sua vsq; tēpora longobardis characteribus inscripsit: in Vaticana Bibliotheca originalis *m.s.* adseruatur: necnō *Sermones super Humilias, & Hymnos: vitas multorū Sanctorū: ac antiquum Breuiarum secundum usum Salernitanæ Ecclesiæ.*

Sabbatus Robortellus scripsit *Apologiam notabilis historię motus Spasmonidis ex lumbricis.*

Scholæ Salernitanæ *Opusculum de conseruanda valetudine pro Anglicano Rege.*

Scipio Thesaurerius *de Peste.*

Sebastiani Maffæ *commentaria cum paradoxis, & argumentis doctissimi viri Thoma Simeontij in l. si quis, is pro emptore de usucapionibus, &c.*

Thomas Agnelli Salernitani *Decisiones Supremorum Tribunalium Regni Neapolitani, ac Regij Collateralis Consilij.*

Thomas de Rogerijs, *il Tempio delle rime: il mesto pianto della Croce: li Strombati: Discorsi della Cometa: Norma Scolastica: l'Inni del Santo Sacramento dell' Altare.*

Thomæ Simeontij *Paradoxa, & argumenta in l. si is, qui pro empt. de usucapion.*

Tiberius del Pezzo *Schola del diuino amore.*

Torquatus Tassus à Lelio Peregrino in Romano Sapientiæ Liceo Philosophiæ Interprete, in funebri

ora-

De Rebus Salernit. 127

oratione ob dicti Torquati obitum, Romæ coram Eminentissimis Principibus, & Proceribus fuit Salernitanus appellatus, vt Toppius (a) refert : & si à Manso Surrenti ortus ponitur, minimè fuit Torquatus, sed Torquatinus ; ideoq; possumus cum Hieremia dicere : *Perdix fouit, qua non parit*; imò Salerni in antiquo Tassorum Palatio legitur in marmore.

Si Solem adoramus orientem,

Venerare Amice adem.

Quæ Torquatam Tassum vitæ peperit,

Solem scilicet, sed inter musas,

Et quidem hoc in monte, & hunc ad fontem,

Ne Phebo Parnassus deesset nascenti

At vt memoria obduresceret, hunc posuit lapidem

Mattheus Franciscus Naccarelli Comes Palatinus

Consepultam pene domum vitæ reddidit:

Ne tacti viri consenescerent incunabula.

Suo doctus Cycno, ac Fistulis Apollini famulari,

Indignum etiam ratus, eius esse sepultas cunas,

Qui Diuinum Sepulchrū immortalitati dicauerat.

composuit il Rinaldo : le due Gierusalemme; e varie prose, erime.

Vincetius de Pettone publicæ luci dedit litterariū Duellum inter Salernitanos, & Neapolitanos Medicos: orationem pro Sapientia in ingressu ad Pisanum Lyceum : æ vermiculis quibusdam cucurbitini seminis referentibus speciem in ceruorum, & aprorum hepate inuentis, Consilium habitum coram Serenissimo Herurria Duce.

Vincetij Braca non pauca iocosa extant m. s. quamplurimii alij describi possent, quos, ne sim prolixus, dessero.

Ne.

(2)
Nella Bi-
bliot. Napol.
let,

128 Histor. Epitome

Neque eruditi, ac per celebres viri, qui Chirurgicam facultatē locupletare studuerunt, defuere: ait namq; dictus Renatus Moreau (a) *quatuor Magistrorum in Chirurgia Salernitanorum opera audio afferuari in Bibliotheca Ossonensi, & Cantabrigiensi in Philosophia maximi nominis.*

Post eruditos tot homines, qui scribendo multum laboris, & operis consumpserunt, superesse videntur fœminæ: muliebri namq; genus in huius Civitatis Lyceo adhuc suarum laudum habet aperitissimum campum: eruditas enim multas habemus mulieres, quæ nonnullis viris ad multa præstantiores, ipsosq; doctrina, vel vicerunt, vel æquarunt: nam ad medicam facultatem mulieres, sicut & viros aptas esse scripsit (b) Plato, & Martialis (c) cecinit.

(a)
Iac. cit.

(b)
5. de Republ.

(c)
Lib 11. epigram. 72.

(d)
L. ult. §. ne autem C. de confer. manu, & l. ult. C. condelega.

(e)
In l. Connubial. nu. 30. & lib. de nobilit. cap. 31. num. 352.

(f)
lib. 2. medic. patroc. cap. 12.

(g)
Nella Bibliot. Napol. lit.

Protinus accedunt Medici, Medicaq;

& apud Iurium professores (d) adhuc habetur.

Floruere igitur in Patrio Studio docendo, ac in Cathedralis disceptando Abella, Mercuriadis, Rebecca, Trotta, quam alij Trotulam vocant, miris sanè encomijs celebrandæ, vt notavit (e) Tiraquellus, ac Sentia Guarna, vt ait (f) Fortunatus Fidelis.

Prima metrico carmine typis dedit *libros duos de Atrabile, & de Natura seminis humani*, vt scripsit Toppius. (g) *Abella*

Secunda varios libros prælo mandavit, *de Crisibus: de febre pestilenti: de curatione vulnerum: & de Unguentis.* *N. v. un. 8.*

Tertia in lucem dedit vnicum volumen *de Febris: de Vrinis, & de Embrione.* *Abella.*

Quarta eulgavit in lucem libros *de Feris: de Mulierum*

Trotta

rum

De Rebus Salernit. 129

ram passionibus, ante, in, & postpartum, Venetijs denudò impressos anno 1555. ac Argentinae, vt idem Tiraquellus (a) testatur, quod à Naburgése, Mazzella, Henrico Alemano, Toppio, & ab alijs adhuc recensetur.

(a)
in traſt. Medic. nu. 337.

Laurea etiam Doctoralis Constantia Calenda filia, Saluatoris Prioris Salernitani, & Neapolitani Collegij fuit insignita, quæ nobilis, & erudita mulier cum Baldassarre de Sanctomango de Salerno nupta fuit, ex Registro Regiæ Siclæ (b) vt refert Toppius.

(b)
sub Ioãna II, sign. 1423. fol. 20. ar.

Cuius antiquissimi Salernitani Studij primæui fundatores fuere Rabinus Elinus Hebræus, qui primus Salerni medicinam Hebræis de litera hebraica legit. Magister Pontus Græcus de litera græca Grecis. Adala Saracenus Saracenis de litera saracenicâ. Magister Salernus Latinis medicinâ de litera latina legit: cum ob loci amœnitatem Salernum aduenissent, vt nonnulli referunt, & in antiqua Chronica Ciuitatis habetur: quamuis Carolo Magno imperante tria celeberrima instituta primùm fuere Collegia, vt asserit (c) Scipio Mazzella Neapolitanus, dicens: *E benche si famosissimo Studio antico sia, si legge nondimeno, che nell'anno di Christo 802. Carlo Magno l'instituisse, nel qual tempo due altri ne furono instituiti dal detto, l'vno in Parigi, e l'altro in Bologna.*

(c)
Nella descritt. della Prouincia di Princip. citr. fol. 72.

Illustrior extat Salernitani Studij antiquitas, cui vnamquam vetitum fuit, vt in qualibet scientia legi nõ possit, imò honoribus, ac priuilegijs multis magnificentissimè illud cumularunt, honorarijsq; legibus auxerunt Imperatores, ac Reges, præsertim circa

130 Histor. Epitome

(2)
*In Archiuo
 Reg. Sicl an.
 1342. lit. A.
 fol. 64.*

annum 1300. Rex Robertus, de Reformatione Studij Neapolitani ampliauit etiam priuilegium concessum Studio Medicinæ Ciuitatis Salerni, (a) interdicens omnes scholas vbilibet infra Regnū, expresse declarauit minimè Studia Ciuitatis Salerni comprehendi, tum ob antiquatam consuetudinem, & Regni constitutionem, tum ob veterem prædecessorum Regum traditionem: ita vt in Capitulo Grande fuit, iussit dicens: *excepto Studio Medicina, quod inibi exerceri, consuetudo diuturna restatur: hoc enim, & Iuris scripti sanctio admonet, & ipsorum Regum traditio constitutionis inducit usquequaq; tenaciter obseruari.*

Ioannes Antonius de Nigris super dictum Capitulum inquit, *hoc tamen fallit in Studio Medicina Ciuitatis Salerni, quia ibi est antiquissimum Studium in Medicina, & semper in eo floruit Studium in utroq; Iure, & non est memoria in contrarium, ita quod habet vim constituti, & infra subdit: & in Ciuitate Salerni similiter ex inueterata consuetudine iura docentur, & florent in Medicina, & in Medicina possunt ibi doctorari: non autem doctorari possunt in Iure Ciuili, & Canonico.*

Et si ab immemorabili tempore Iusciuile, ac Canonicum à peritissimis viris assidue in publicis Studijs fuit explanatum, eius Alumni hinc doctoralem lauream adhuc in Iure accipere debebant: quapropter Ciuitas apud perennem memoriam, Catholici Regis Philippi III. instetit, vt Legalis facultatis Collegium construeretur, à quo magnanimo Principe fauorabile obtinuit rescriptum (b) Excellentissimo tunc temporis Proregi pro in-

(b)
*Ex Archiu.
 Ciuit. Salerni.*

for-

De Rebus Salernit. 131

formatione, at deindè instatum amplius non fuit. Federicus II. Imperator circa annum 1200. Constitutionem fecit, vt refert (a) Ioannes Antonius Summonte cum sequenti titulo. *Vt nullus audeat praticare, nisi in Conuentu publicè Magistrorum de Salerno sit approbatus.*

(a)
Nella part.
2. del lib. 2.
dell' Histor.
di Napol.

Utilitati speciali prospicimus cum omni salutis fidelium providemus: attendentes igitur graue dispendium irreuerabile damnum, quod posset contingere ex imperitia Medicorum: iubemus in posterum nullum Medici titulum pretendente, audere praticare aliter, vel mederi, nisi Salerni primitus, & Conuentu publico Magistrorum iudicio comprobatus, &c.

Memor. uole uniuersita
120 Salerno par' Em
Deu eu Federic II.

Idem Imperator in Constitutione, quæ incipit: *in terra qualibet iubet, electuaria, syrups, ac alie medicina legaliter fiant, & vendantur Salerni, maxime per Magistros in Physica hac volumus approbari: presenti etiam lege statuimus, vt nullus in Medicina, vel Chirurgia, nisi apud Salernum, aut Neapolim legat in Regno, nec Magistri nomen assumat, nisi examinatus in presentia Magistrorum eiusdem artis.*

A Regina Ioanna die 23. mensis Augusti anni 1365, hoc confirmatur dicente, quòd Magistri medicinalis scientie Ciuitatis Salerni habent ex privilegio, & consuetudine, quòd ipsi Medici, siue Physici eorundem Magistrorum testimonio, testimonialibus ipsorum Magistrorum literis comprobatis in scientia supradicta, absq; alia licentia possint praticari liberè in dicta scientia medicinali, vt (b) ex originali instrumento.

(b)
In Arch. al-
mi Colleg.

Rex Ladislauus Doctores de Collegio, ac suos Alūnos immunes fecit ab omnibus datijs, tributis,

132 Histor. Epitome

ac gabellis in ampla forma, inquit. Licet per antiqua privilegia Diuorum predecessorum nostrorum Regum Sicilia, & antiquatam consuetudinem diutius obseruatam: in cuius possessione fuerunt, & nunc persistunt omnes Physici Ciuitatis Salerni, sint, & debeant esse liberi, franchi, & immunes ab omnibus, & singulis solutionibus, &c. & intra, iuxta consuetudinem in supradictam, ipsasq; immunitates, franchitias, libertates, & exemptiones, de quibus plenarie constat nobis, iuxta ipsorum privilegiorum antiquorum seriem: in abundantioris cautelæ suffragium, qua prodesse, & non officere consuevit, tenore presentium de certa scientia confirmamus, ratificamus, & approbamus, subdens, & ex eorum exquisita peritia causatur Medicorum copia, & nostris fidelibus multa sequuntur commoda: vt ex privilegio membranaceo (a) latius apparet: datum in Castronouo Neapoli die 5. Februarij

(a)
In dicto Archiu.

1413.

Regina Ioanna II. die 8. mensis Augusti, anni 1430. Neapolitanum cum fundasset Collegium, tres Moderatores è Salernitano Collegio cooptauit, & in Priorem elegit Saluatorem Calendam Salernitani Collegij Priorem, & in illius Doctorum numero posuit Loygium Trentacapilli, ac Paulinum Caputscrupha, omnes milites Medicos Salernitanos, cum sciret tres posse Collegium constituere: à Ciuitate Neapolis dumtaxat Angelum Galeota elegit, aliosq; à varijs locis, forsan alumnos, ac in dicto Collegio graduatos, vt ex fundationis privilegio registrato (b) à Regente Tappia, vbi inter cætera legitur. Item volumus, quod ad presens sint de dicto Collegio infrascripti Doctores

(b)
In tom. I. ius
Regni fol.
411. sub tit.
offic. magni
Cancell.

De Rebus Salernit. 133

*Etors Saluator Calenda de Salerno Miles libera-
lium artium, & Medicina bona mentis Doct̃or, Prior
Collegiatorum Medicinalis scientia, & artium li-
beralium Neapolitani, & Salernitani Collegij, Phy-
sicus noster: Loysius Trentacapilli de Salerno mi-
les, & medicina Doct̃or: Paulinus Capuiscrupha de
Salerno, & paulò suprà elegit, in dicto Prioratus
officio supradictum Saluatorem, sua siquidem
vita durante, cum potestate in sua absentia ali-
quem de dicto Collegio, quem elegerit subrogan-
dum, vt etiam (a) notatur à Summonte.*

Rex Ferdinandus I. die 26. Ianuarij 1477. ob exe-
quutionem, & obseruantiam Capituli, eius iussu
emanati circa Visitationem Medicorum Regni, de-
fistere fecit Straticotū Ciuitatis Salerni, respectu
Doct̃orum, & Doct̃oratorum in dictæ Ciuitatis
Almo Collegio, cui præiudicium inferre minimè
intendebat, vt ex infrascriptis verbis clarè patet:
*Mai fù nostra intentione, che per vigore dell'infrac-
scritto Capitolo di detta nostra lettera, al detto Studio
pregiudicasse, ò derogasse: e questa nostra ordinatione,
e volontà volemo sia decreto per voi, e per tutti, e qual-
siuoglia altro Officiale inuiolabiliter, & ad vnguem
offeruato.*

Meritò ob Studij antiquitatem, Collegij singularita-
tem, Medicorumq; eximiam doctrinam ab Ange-
lico Doct̃ore Diuo Thoma Aquinate, Salernitana
Vrbs inter celebres Europæ enumerata fuit, di-
cente, (b) *Quatuor sunt Vrbes cæteris præeminen-
tes, Parisus in Scientijs, Salernum in Medicinis, Bo-
nonia in Legibus, Aurelianus in Actoribus.*

Eximius Poeta Franciscus Petrarca in suo Itinera-
rio

(a)
*Nel lib. 4.
dell' Histor.
di Nap.*

(b)
*Opusc. 71. de
Virt. & Vir.
cap. vlt.*

134 Histor. Epitome

rio anni 1330. *Salernum Medicina fontem* appellat, ac *Gymnasium nobilissimum, ubi feliciter litterarum omnium disciplina consistit.*

(a)
Nei discorsi
accademici
al problem.
43.

Franciscus de Petris adhuc (a) dixit. *Gl'Asani contendono, ch' il maggior ingegno del Mondo fosse quel di Galeno, la cui Chiosa superò il testo di Hippocrate; perche tacete voi dicono gl' Italiani la Scuola Salernitana fonte della Medicina? da cui ricorsero i Dionisij, i Dary, gl' Alessandri, con tanti altri Prencipi dalle più remote parti del Mondo?*

(b)
Nella de-
scritti d' Ital.

(c)
Nell' Opu-
scol.

(d)
Lib. 2. histor.

(e)
Lib. de lun.
ad AEgid.
Erem.

Academiam omnium scientiarum fuisse Salernum, ac generale Studium dixerunt Leander Albertus, (b) & Thomas Costus, (c) necnon Raphael Volateranus (d) Salernum, inquit, primaria Vrbs Metropolis, artium, & disciplinarum alumna, & mater.

Celebris Laureatus Poeta, ac Orator eloquentissimus Ioannes Iouianus Pontanus de hac Academia loquens (e) ait: Academia Salernitana, que diu floruit Ægidi Eremita, rerum naturalium, eiusq; disciplina, ita quidem tutata est partes, ut latina quoq; orationis curam minimè abiicisse videatur, multiq; ex ea Schola Medica res satis etiam ornatè litterarum tradiderint monimentis, tum prosa oratione, tum carmine: appareatq; magis illis bona defuisse tempora; quàm ipsos defuisse temporibus, ita quidem cognitioni rerum incubuere, ut Philosophia illic initio nata putaretur, atq; apud eiusdem gentis homines educata, & culta.

Benjamin Tudulensis Hebræus anno 933. in suo Itinerario ex hebraico in latinum à Benedicto Ariamontano translato, ait, *unius diei itinere Salernum*

De Rebus Salernit. 135

num deuectus sum Urbem Medicorum Scholis illustrem: etiam illustrem Salernitanam Academiam esse scripsit (a) Abb. Vghellus.

Marcus Antonius Sabellicus Salernum Urbem Medicinæ Studijs multa fama celebrem esse (b) inquit. Abbas Angelus de Nuce (c) *celebrem*, ait, *extitisse Scholam Salernitanam, quæ Anglorum Regi valetudinis leges præscripsit.*

Marcus Antonius Marfilius Columna Salernitanus Archipræful de Salernitana Vrbe loquens (d) inquit, *Gymnasium habes post hominum memoriam satiss præclarum, ubi clarissimi omnium semper disciplinarum Interpretes celebres floruerunt, quos, ut audiat cupida disciplinarum iuuentus, undiq; confluit: dictæq; Scholæ nomen esse celeberrimum, idem Antistes* (e) scripsit.

Beatus Guilelmus Abb. de S. Theodor. in Vita S. Bernardi (f) inquit: *In Vrbe Salernitana notissimis succumbentibus Medicis, quorum ibi præcipuè ars viget, & Studium: viro cuidam Nobili auxilio desperato Virum Sanctum in curationibus efficacem Salernum aduenisse: dedit aquam de lauacro manuum eius, bibit, & conualuit: sic etiam legitur* (g) apud Surium.

Esse namq; Salernum Ciuitatem Medicinæ utiq; artis diu famosam, & præcipuam, habetur in Chronica Romualdi II. dictæ Urbis Archiepiscopi: Præful enim hic fuit artis peritissimus, salutaria multa Medicinæ consilia Guillelmo Regi tribuit, ut in dicto Chronicon apparet: & similiter (h) Alphanus Antistes Medicinæ scientiam non paruam habebat.

(a)

Tom 7. Ital.
Sac. de Epi-
sc. & Archie-
pis. Salernit.

(b)

Orat. 6.

(c)

In Chronic.
Cassin. not.
illustrat. lib.
3. cap. 7.

(d)

In sect. 1. by-
dragiolog.

(e)

Lib. de Vit.
& gest. B.
Matth. Apo-
stol. et Eu. g.
cap. 8.

(f)

Lib. 1. cap. 7.

(g)

In Vit. S.
Bernard.

(h)

Lib. 3. Chro-
nic. Cassin. f.
cap. 7.

136 Histor. Epitome

(a)
Lib. 1. quæst.
forcinar.

Philaletes Polycopiensis (a) multa de Italiæ locis exaravit: Amant, refert, Florētini philosophiæ partem, quam principes rerum causæ traduntur, plurimi faciunt Calabri græcas literas, Neapolitani Etruscas, Lucenses diuinas, Veronenses politiores, Vicentini philosophiam moralem, Bononienses methamaticas artes, Veneti rem musicā, Ferrarienses, Patauini, Salernitani medicinam, Senenses dialecticorum argutias, Perusini Ius Pontificiū, Mantuani Hebræorum litteras, & Papienses Sophistarum nugas. Multa alia de Itolorum mercatura, bello, & bellicis instrumentis scripsit; vt ingeniosissimus, ac eruditus Episcopus Petinensis Antonius Zara (b) refert.

(b)
Sect. 1. mem-
bri X.

Subtilissimus Archiater Magni Philippi IV. Gaspar Brauo (c) enumerans singulas Academias, ait. *In Italia sunt Romana, Bononiensis, Ferrariensis, Florentina, Mediolanensis, Ticiensis, Patauina, Perusina, Pisana, Salernitana, Senensis, Veneta, Bergomensis.*

(c)
Resolut. me-
dic. part. 4.
disput. 2. apo-
logetic. reso-
lut. 1.

Abbas Ioachim Hippocraticam Ciuitatem Salernū appellat, & Hippocraticum Collegium iurè nuncupari meretur, eius namq; Medici, extincto græcæ, ac latinæ linguæ nitore, Salernitana Schola Hippocratis aphorismos ex Arabica in latinam, linguam translatos cognoscere cepit, sic (d) scripsit Ioannes Manelphus Erotianus Sabinus Medicus Romanus: & ad præfens circūcircuitā Salernitani Collegij Sigillum adhuc legitur *CIVITAS HIPPOCRATICA.*

(d)
In Discept.
de Ellebor.

Quapropter decoratum honoribus, sublimatum, dignitate, ac magnæ existimationis semper dictum Hippocraticum Collegium apud cunctos Salerni-

De Rebus Salernit. 137

tanæ Urbis Nobiles fuit: splendorem namq; litterarum, præsertim medicinæ sanguinis natalibus adde-
dere non sunt dedignati, vt ex multis cedulis in Archiuo Almi Collegij sistentibus constat: decem ve-
rò Doctores, qui Collegium constituunt, vel omnes, vel maior pars Nobiles notabantur, & (a) apud
varios Reges nobilissimi Milites, ac Equites Salernitani Medici fuere, vt diximus, & Marra Dux Guardix
(b) ait: *Che vi fu Matteo Scillati eccellèrissimo nella Medicina, professione in quel tempo particolarmente trà i Nobili Salernitani tenuta in preggio: ideò mille laudum insignia nostrum Collegium decorandū conspicitur.*

Nil mirum, si illustriores Viri studiosi, vndiq; Salernum confluebant ex gente præsertim Hebræa: nam D. Constantinus Afer medicinæ artis illustrator, omniumq; scientiarum, ac linguarum genere præditus, postquam in Africam, Indiam, variasq; mundi partes profectus est, Salernum tandem venit, vbi stetit, & medicinæ rudimenta circa annum M. X. habuit: de-
indè sua Medica opera Abb. Desiderio, qui fuit Victor III. dicauit, & Monachus Cassinensis factus est, scribit (c) Vuion. Sic etiam Albertus Bolognettus S. R. E. Cardinalis clarum in Studij genere tam Bononiæ, quàm Salerni nomen suum summa cum laude illustrauit, vt etiam Paulus Aretius S. R. E. Cardinalis Salerni Iuris scientiam didicit, vt Ciacconus (d) refert: necnon Emin. Io: Baptista de Luca S. R. E. Cardinalis in eodem Lyceo legali scientiæ egregiè vacauit, illiusq; Studij anno 1623. Rector fuit: hodiè verò ad maximum laudis, & claræ famæ præconium, vbertim remotissimæ quoq; gentes à varijs Europæ locis ad dictum Hippocraticum Collegium ob do-

(a)
*Ex Regio
Archiu.*

(b)
*Nelli Di-
scors. della
famig. Scil-
lati.*

(c)
*In lign. vit.
cap. 98. fol.
819.*

(d)
*In Vit. Pon-
tif. S. R. E.
Cardinal.*

138 Histor. Epitome

(2)
Nell' Opu-
scol.

Etorem lauream sumendam confluunt: sua namq; autoritas, ac potestas vbiq; locorum, vt notauit (a) Thomas Costo se extendit, & cum Imperialis sit, per totum terrarum Orbem dilatatur.

(b)
In Iur. Re-
gn. de offic.
Not. & In-
dic. sub tit.
de offic. Ma-
gn. Cancell.

De ista Illustrissima Ciuitate loquês Regens Tap-
pia (b) ait, *Salernitana Ciuitas celeberrima existima-
tur cum sit decorata tam legalis disciplina, quam Philo-
sophia, ac Medicina Studio, & Philosophorum, ac Medi-
corum celeberrimo Collegio, cuius Prior Regia facultate
Philosophia, & Medicina Doctoratus insignia confert.*

(c)
De Iur. Re-
gn tom. 7. tit.
2. de Annon.
Ciuit. Neap.
& Salernit.
Pragm 10.

Quamquam strictim antiqui Scriptores de hac ce-
lebris Vrbe, antiquissimo Studio, ac Collegio egif-
sent, vt apud Liuium, Plinium, Ptolomeum, Stra-
bonem, & alios legi potest: attamen inter Recen-
tiores dictus Spectabilis Regens eis sequenti elo-
gio (c) coronam imponit, non pauca dilucidan-
do, inquit: *Ciuitas Salerni est vna ex insignibus Ci-
uitatibus Regni, est multis nominibus decorata, propter
situm, qui est amœnissimus, propter aerem, qui est salu-
berrimus, propter mare, quod aperit viam contractationi,
ob ingenia incolarum, ob Reliquias B. Apostoli, & Euan-
gelista Matthæi, quæ ibi in Ecclesia maiori venerantur,
propter Studium, & Collegium Doctorum Philosophia, &
Medicina, & propter humanitatem, atq; optimos Ciuium
mores, &c. Quod adhuc à Michaelè Zappulo, (d) &
à Leandro Alberti (e) cofirmatur.*

(d)
Nel Cõpend.
dell' Histor.
di Napol. fol.
267.

(e)
Nella de-
scritt. d' Ita-
lia.

(f)
In Constit. in
terr. qualib.
& in Const.
quissquis in-
rubr. de pro-
babil. exper.
medicor.

Afflictus de hoc Collegio loquens (f) *Magnam,
dixit, Medici Salernitani occupauerunt sibi famam, ma-
ximamq; gloriam transmiserunt posteris, multa scri-
bendo, opusq; illud de Conseruanda Valetudine Rober-
to Duci Normandia, & Regni Anglicani heredi di-
cando, à summo illo Medico, ac Theologo Arnaldo de*

Vil-

De Rebus Salernit. 139

Villanova commentato : qui erat Medicus Caroli II. Magister Ostiarius, & Capitaneus M. C; floruitq; (a) ex Samfouino, anno M. CCC; cum suis Commentarijs, Viindex, ac illius Scholæ illustrator fuit.

(2)
Nella Chronolog. del
Mond.

Cui vltra Arnaldi Commentaria, nō paucas Enarrationes addidit Iacobus Curio, & Iacobus Crelius Ephordiani Medici, sicut Constanzonus, ac etiā Renatus Moreau Animaduersiones dictæ Scholæ in publico Parisiensi Studio exaratas Zaccaria Syluius, innumeriq; alij addiderunt.

Medicina Salernitana
id est conservanda be-
næ valetudini præ-
cepta cum luculentis
cautionibus Arnaldi
Villanovani in singulis
capita Exegeri, per Johan-
nem Curium deo-
grata et expurgata

Tempus, quo fuit Codex hic vulgatus circa annum M. LX. varijs typis, in Italia, Romæ, Florentiæ, Venetijs: in Germania, Francofurti, Basileæ: in Gallia, Parisijs, Lugduni, Monspessuli, Lutetiæ Parisiorum, Genevæ, Rotærodami, Amstradam, alijsq; locis.

Tandem doctissimus Physiater, Neapolitanæ Ecclesiæ Canonicus Franciscus Lombardus in fine Salernitanæ Scholæ cecinit.

Hæc sunt, quæ scripsit Regi Schola docta Salerni

Dogmata, quæ totum lustrant per sæcula Mundum,

Testantur studia antiqui, ut per magna Salerni.

Almum Collegium tantum ex decem Doctoribus nomi vltra componitur: vno illorum præmortuo, alius in gradu antiquior succedit: Prior autem est ille, qui antiquior est, ac in Collegio antiquiore mortuo, in Prioratus officio vsq; ad finem vitæ permanet: in priuilegij titulo Prioris dumtaxat nomen, & cognomen inscribitur, cum eiusdem Almi Collegij pendente sigillo, in quo gloriosissimi Patroni Apostoli, & Euangelistæ Matthæi cernitur effigies, (quæ adhuc est Ciuitatis stemma) super septem fascias rubei, ac albi coloris sedentis.

140 Histor. Epitome

Quis Doctoratus laureola insigniendus est, per fides, ac testes, legitima natalia, probare tenetur, ætatem non minorem vigesimi primi anni, publici Studij in Medicina septennium iuxta Regias sanctiones: acri perpenditur examine: publicè explanare tenetur puncta medicinalia, aut in lib. Tegni Gal. vel p.^æ seu primi Auic. vel in lib. aphorism. In artibus autem in lib. physic. aut in lib. poster. analitic. (a) multisq; iuramentis adstringitur (antequam Doctoratus Insignia à Priore, vel ab alio, qui Priori placuerit, ei conferantur,) (b) & sunt, ne Almo Collegio contradicat, falsa, ac mendacia non doceat, à pauperibus nec oblatam mercedem recipiat, suis languentibus Pœnitentiæ Sacramentum mandet, cū Aromatarijs nullam inhonestam habeat sortem, Vterogentibus abortiuum ne exhibeat pharmacum, nec humanis corporibus venenosum medicamentum. Insignia postmodum ei tribuuntur, liber nempè clausus, mox apertus, autoritas ei conceditur, vt vbique locorum, ac per vniuersum terrarum Orbem Philosophi, & Medici munus possit exercere, anulari digito aureus anulus imponitur, caput laurea coronatur Corona, osculoq; amplectitur, ac demum Paterna Benedictione Doctoratus dimittitur.

(a)
*Ex capitul.
 Alm. Colleg.*
 (b)
*Ex dictis
 Capitul.*

Septennium igitur cū matriculis sui laureandi probare nō tenentur, sicut doctorandi in Almo Neapolitano Collegio, vigore Regiarum Pragmaticarum: nam sæpè ab Ill.^e Abellinatum Principe Magno Regni Cancellario, & ab Almo Neapolitano Medicorum Collegio coram Regio Collaterali Consilio fuit instatum contra dictum antiquissimum Salernitanum Collegium, quod ad sui beneficium plures

ob-

De Rebus Salernit. 141

obtinuit sententias, tùm ab Ill.^e Marchione Campi Regente Henriquez, tùm à Spectabili Regente Zufia, & dlemum à Spectabili Regente Vlloa causæ Cōmissariio, nunc S. R. C. dignissimo Præside: à quibus fuit decisum, Alnum Salernitanum Collegium non compræhendi in vltima Pragmatica emanata (a) die 7. Iunii 1652. quamquam plurimas in contrarium attulisset rationes eruditissimus Franciscus de Petris Iuriconsultus Neapolitanus, qui Salernitani Collegij glorias minimè negans, ait, (b) *Salernitani Collegij peruetustum splendorem non negamus, de quo latius in nostra historia, &c.*

Celeberrimus Salernitani Collegij Patronus, deindè meritissimus Consiliarius Franciscus Maria Prato affert (c) Iurium allegationes typis datas, non parum ab V. I. D. Fabritio Pinto tunc Aduocato, & Cōsultore elaboratas, vt refert, (d) idem Regius Consiliarius Prato, dicens: *Ibi, & quod multos habet incolas politioris literaturæ Magistros, ac Oratores eximios, qui calamm arripere queant: inter quos agnosco peritissimum, ac eruditione præstantissimum Consultum Dominum Fabritium Pinto amicum meum, multis mihi collaudandum nominibus, cui in ijs, in quibus ego defeci supplere datum est, quaq; modo exarauimus ad victoriam Collegio aucupandam.* Et tandem per Regium Collaterale Consilium infrascriptum decretum fuit latum.

Die 30. mensis Iunii 1661. Neap.

Factade prædictis relatione S.E. in Regio Collaterali Consilio per Spectabilem Regentem D. Felicem Vlloa Regium Collateratis Consiliarium, & Cause Commissarium. *Visus videndis, consideratis considerandis, &c.* Pro-

ui-

(a)
Sub tit. de
scholar. do-
ctorand.

(b)
Consil. 4. nu.
6.

(c)
Tom. 3. di-
scept. forens.
cap. 42.

(d)
Loc. cit. nu.
86.

142 Histor. Epitome

uidet, decernit, atq; mandat, quòd infra quatuor dies audiantur partes, & interim suspensò decreto per Regium Collaterale Consilium sub die 7. mensis Junij 1652. manuteneatur predictum Almu Collegium Medicorum Ciuitatis Salerni in possessione graduandi Scholares Medicina in Collegio predicto, seruata forma decretorum desuper interpositorum per quondam Ill.^{em} Regentem D. Ioannem Henriquez sub diebus 30. mensis Nouembris 1624. & 25. mensis Aprilis 1630. Decreti interpositi per dictum Regium Collaterale Consilium sub die 1. Septembris 1636. & decreti interpositi per Ill.^{em} Regentem Didacum Bernardum Zufia sub die 23. mensis Maij 1637. hoc suum, &c. Galeota Reg., Muscettula Reg., Vlloa Reg., Nauarra Reg., Griuella. Sic constat ex processu originali, & ex Archiuio Almi Collegij.

A qua sententia cum reclamatum fuisset, partes in integrum restitutionem petentes, prosequuta instantia minimè fuit, imò dicti Collegij Consultor Pintus satis doctas Iurium allegationes typis dedit, à petita restitutione in integrum Almu Neapolitanum Collegium excludens, multasq; prerogatiuas, quæ vndiq; celeberrimum Salernitanum Collegium ostendunt, in illis compendiauit.

Medici verò in Salernitano Collegio graduati, absque alio examine vbiq; mederi possunt: statuit Imper. Federicus (a) imò priùs Medici approbati, ac in quacumq; Academia doctoratus gradus insigniti, ei medicam facultatem exercere permissum non erat, ni à dicto Salernitano Collegio approbati fuissent iuxta allegatam Constitutionem dicti Imperatoris, quæ incipit, *Vtilitati speciali*: iurè cunctos alios Salernitani Medici antecellunt (b) tamquam primi

(a)
*Consil. Vti-
 lit. ubi Af-
 ficit. num. 3.*

(b)
*Ex Consil.
 in terr. qua-
 lib.*

De Rebus Salernit. 143

ab eodem Imperatore Federico vocati, ratio habetur (a) apud Afflictum dicentem: *Medici Salernitani occupauerunt sibi magnam famam, nam ipsi multa scripserunt in Medicinis in diuersis partibus Mundi, ut patet in libro de Regimine Sanitatis per Medicos Salernitanos ad Regem Angliae, & non sic scripserunt Medici Neapolitani, &c.*

(c)
Supr. dictam
Constit. n. 1.

Ab eodem Salernitano Collegio medicandi licentiæ adhuc per vniuersum terrarum Orbem conceduntur: imò habitis controuersijs, manuteneri in dicta possessione per Regium Consiliarium Theodoro cum diffinitiuo decreto S. R. C. sub die 24. mensis Decembris 1572. In Banca de Felice, fuit decisum: necnon per Regium Consiliarium Regiæ Cameræ Præsidentem de Vera sub die 28. Iulij 1604. fuit similiter dictum, quod Collegium manuteneatur in possessione concedendi licentias medicandi.

Demum per Ill. ^{em} Ducem Diani, olim Regiæ Cameræ Præsidentem, nunc meritissimum Regiæ Cancellariæ Regentem fuit dictum.

Die 15. mensis Martij 1668. Neapoli. In causa inter Almu Collegium Medicorum Ciuitatis Salerni cum Regio Prothomedico Ciuitatis Neapolis, & Magnifico Arrendatore dicti Prothomedicatus super uisitatione facienda in aromatarijs dictæ Ciuitatis Salerni, & Casalium, &c. Factaq; de prædictis relatione in Regia Camera Summaria per Ill. Dominum militem V. I. D. Don Carolum Calà Ducem Diani, & dictæ Regiæ Camera Præsidentem, ac Commissarium coram Spectabili Domino Locumtenente, alijsq; Dominis Præsidentibus ipsius, ac audito Domino Fijsci Patrono, fuit per Cameram ipsum consi: prouisum, & decretum, prout præfenti decreto decernitur,

144 Histor. Epitome

atq; prouidetur esse deferendum restitutioni in integrum petita pro parte Almi Collegij Ciuitatis Salerni, fol. 22. vol. 2. & prouidè pro exequutione decretorum S. R. C. & Regia Camere fol. 22. 23; & 39. manuteneatur Collegium prædictum in possessione concedendi licentias medicandi, & Visitandi aromatarias in dicta Ciuitate, & Territorio ipsius. Hoc suũ, &c. Calà Regens, Vidit Fiscus. Cons. Bolin. ut clarè (a) constat.

(a)
Ex trib. Volum. process. origin. Reg. Cam. & in 2. volum. fol. 132.

Super cūctas igitur aromatarias, etiã manuales Ciuitatis, & in nudinis ipsius dictum Almu Collegium iurisdictionem exercet, illasq; omnes adhuc in Casalibus, & Territorio existentes visitat, sicq; ab immemorabili vſitatum.

Prioralis Curia cum Consultore, Secretario, primo, & secundo Actorum Magistris, ac Bidellis iurisdictionem exercet: procedit namq; semper, ac solita est in Alumnorum, Aromatariorum, & similibus causis procedere, sic accidit inter Cæsarem Troyſiũ, & Augustinum Pisanum Aromatarios, ut (b) patet.

(b)
In 3. volum. proces. Alm. Colleg. & Reg. Prohib. med.

Cui Priorali Curiaẽ assiduè à varijs Tribunalibus, præsertim sepè à S. R. C. Alumnorum, & adhuc in causa Aromatariorum manualium Ciuitatis Salerni ex vna, & Almu Collegium fuit interpositum infrascriptum decretum.

Die 13. mensis Septembris 1618. Neap. Per Ill. Marchionem Tauiani Iacobum de Franchis Regium Consiliarium, & cause Commissarium, &c. Visis actis fuit prouisum, quòd supradicta causa remittatur ad Almu Collegium Salernitanum, quòd de iustitia prouideat, &c. de Franchis.

In Collegialium, aut de eorum fãmilia causis Regia Audientia Prouincialis, ac Curia Straticotalis
in-

De Rebus Salernit. 145

intromittere, ac procedere minimè possunt, sed S.R.C. sic (præcedente priùs rescripto S.E. porrecto) dictum, per integerrimum, ac eruditissimum Dominum Don Carolum Preta Regium Consiliarium, ac causæ Commissarium, vt legitur (a) apud Actuarium Faluum.

(a)
Ex process.
S.R.C.

Prior verò quolibet tempore, omniq; die etiam festiuo, & solemnè lauream doctoralem præbet, vt ex decreto Sacræ Congregationis Rituum sub die 17. Iunij 1679.

Omniq; loco ad sui libitum, etiam in Ecclesijs dicta Sacra Rituum Congregatio declarauit, dicens: *Non esse contrarium Ritui Ecclesiastico, imò laudabilem antiquum usum dandi in Ecclesia lauream doctoralem, sub die 20. Iulij 1669.*

Nec omittendum, quòd Doctores dicti Almi Collegij die 5. mensis Decembris 13. Ind. an. 1554. considerantes ob bonum regimen aliqua eius statuta fuisse, vel diminuta, aut omissa: collegialiter congregati Antonellus Rogerius Prior, Ioannes Hieronymus de Paleatia, Adrianus Orofinus, Gabriel Grifignanus, & Franciscus Alphanus Doctores, de consilio Magnificorum I. V. DD. Domini Petri Follerij, & Domini Matthæi de Granita Aduocatorum dicti Collegij: Deum præ oculis habentium, & non solum corporis, sed animarum saluti etiam solliciti, multa statuerunt, & inquirunt.

In primis, quia in curandis quibusuis morbis, id præcipuè difficultatis, vt eorundem cause cognoscantur: idcirco cum per Sacros Canones doceamur, infirmitatum, & aduersitatum omnium, qua nobis in hoc saculo eueniunt, præcipuam causam fore inimicitiam, quam propter pec-

T

cata,

146 Histor. Epitome

cata, cum Deo in dies contrahimus; idcirco etiam conducere videtur, ut ante hominum terrenorum curationes in corpus, anime precedat curatio: quare Sacros Canones imitantes, statumus, & expressè præcipimus, ut nemo deinceps Physicorum, aut Chirurgorum post primam visitationem infirmorum audeat, seu presumat eosdem visitare, nisi prius fuerint confessi, & contriti, & Sacram Eucharistiam receperint sub pœna vntiarum quatuor pro qualibet vice: aliaq; sequuntur statuta.

Salernitanum igitur Collegiũ anteuenit id, quod Sanctissimus Pontifex B. Pius V. post annos duodecim pro animarum salute inuigilans, statuere debebat, ut à Medicis moneantur ægroti, quòd sua confiteantur peccata, sic statuit anno 1566. die 8. Martij, cum bulla, quæ incipit: *Supra Gregem Dominicum*: in qua habetur, quòd omnes Medici ad infirmos cum fuerint vocati, ipsos ante omnia moneant, vt eorum peccata confiteantur, &c.

Rector Studij deferendus nõ est, cum in graduando adhuc in Collegio sedeat: olim non paucam tenebat iurisdictionem, maximis tamen honoribus, ac præeinentijs gaudet: quolibet enim anno alternatim, aut Medicus, aut Iurisperitus die gloriosissimi Prothomartyris Stephani eligitur; conuocatis præuia cedula, à Spectabili Priore signata Ill.^{is} Decurionibus, Promotore, ac Doctoribus Almi Collegij, vt Fusius (a) legitur in Capitulis de officio Rectoratus per dictum Almu Collegium, & Ill.^{am} Ciuitatem statutis.

(a)
Ex Archiu.
Alm. Colleg.

At si magnoperè celebratæ, ac conspicuæ vndiq; Studij Salernitani, eiusq; Hippocratici Collegij laudes resonant: prætereundum siquidem non est, id, quod

De Rebus Salernit. 147

quod peritissimus Renatus Moreau exarando Animaduersiones in publico Parisiensi studio ad Scholam Salernitanā, ait: *Inter tot Collegij Salernitani laudes unum subiungo vitium, quod erit veluti neuus in formoso vultu: cum attestatione Iulij Cæsaris Capacij, (a) ac Francisci Petrarca, (b) qui narrant quòd res famosissimi Salernitani Medici miraculosè nauisubmersi fuere, dum è Ciuitate Salerni Puteolos transfetauerunt, ibiq; inscriptiones, in quibus Balnearum virtutes erant inscriptæ deleuerunt.*

Addidit etiam Scipio Mazzella, (c) *ch'erano ne i tempi antichi in tutti quelli Bagni le figure degli huomini intagliate in marmo, che accennauano con le mani quelle membra, alle quali erano tali acque gioueuoli, e di sotto v'erano l'inscrizioni à che uso seruivano.*

Verùm quamuis dictæ imagines ad loca passionū, seu membrorum manus tenentes, gratis asserantur, quia hæ mutilatæ effigies, & inscriptiones, forsan à vetustate erant consumptæ, vt idem Mazzella de Frituli Balneo loquens asserit: aut si deletæ, quòd subdubio ab omnibus ferè ponitur, recens cum fuisset memoria, denuò à Puteolanis ciuibus efformari poterant.

Quapropter ineptè prænarrata falsa, ac veritati non consona tuèri minimè possunt: Balnearum enim vsus, non ad publicum commodum erat, sed ob Imperatorum luxum, ac voluptatem præsertim Neronis, ac Caligulæ: Primus namq; exilio multauit Cicinam Tuscum, qui lauisset in Balneo, quod sibi paratum fuerat: igitur non omnibus Balnea erant communia.

Multa adhuc nouant Terremotus, Aluuiiones,

(a)
*Lib. de Baln.
Puteol.*

(b)
Lib. 5. Epist.

(c)
*Nel lib. dell'
antich. di
Pozz. uol. nel
cap. 19.*

148 Histor. Epitome

Conflagrationes, cum ab incunte ævo Puteolana Regio assidue maximis terremotibus fuit agitata: anno namq; 1198. sub Frederico II. terremoto tota Regio concussa est. Sub Alphonso Aragonæo pridie Kal. Augusti anni 1488. ædificiorum, ac multorum hominum internecio facta est: & sic Thermæ non paucas mutationes habuere, præsertim ob terremoto die 29. Septembris 1538. tam terribilem, & per viginti dies loci adiacentes ita fuerunt afflicti, vt domus nulla superesset integra: nullum ædificiũ, quod non certam, & proximam minaretur ruinam, vt Capacius, (a) ac Simon Portius (b) notauere: nouus mons prodidit, qui vnus diei, noctisq; spatio congestus fuit ad instar aliorum montium, & vulgò dicitur, *Il nuouo Monte di Cenere*, qui multa balnea detegit, recentes adhuc emergerunt fontes, vt scribit (c) Ioannes Tarcagnota, quorum Balneorum ruinis meminit Simon Portius, (d) dicens, *Balneæ illa tot sæculis celebrata, quæq; tot agris salutem præstabant, cinere, sepulta iacent*: nam Puteolana Regio sulphureo bitumine plena, has natura sortita est conditiones, cum sit mari finitima, eiusq; terra velut spongia sit poris affluens, & cauernis, ideoq; frequenter, & assiduos passa fuit terremotus (e) Capacius, Borgia, Petrus Iacobus à Toletto, ac Marcus Antonius Falconius confirmauere, vt Canonicus Lombardus (f) refert.

Præterea Barbarorum adhuc maximas Puteolanæ pertulere iniurias ex Liuiio (g) *Anibal cum Exercitu ad locum Auerni, per speciem sacrificandi, re ipsa, vt tentares Puseolos, quiq; ibi præsidio erant descendit: peruastato agro Cumano, usq; ad Miseni Promontorium, Puseolos repente agmen conuertit ad opprimendum præsidium*

(a)
Lib. 2. Neap.
Histor. cap.
24.

(b)
De Conf. agr. Puteolan.

(c)
nel lib. 3. del sito, e lodi di Napol.

(d)
loc. cit.

(e)
loc. cit.

(f)
in Compend. Balnear. ca.
23.

(g)
lib. 4.

De Rebus Salernit. 149

dium Romanorum, deinde ad populandum agrum Neapolitanum.

A Gothis publica, ac priuata ædificia Puteolana, anno 406. incensa fuere, Ciuitatem populati sunt, vastauerunt agros, & moenia funditus euerterunt, nihilq; fuit reliqui, quod vastitatem, squalloremq; non obtenderet ob Genserici Regis Vandalorum ingressum, circa annum 456. vt (a) scripsit Capicius.

(a)
loc. cit.

Ulteriùs à Longobardis plurimas Puteolani perpesti sunt calamitates, anno enim 568. cuncta Saraceni devastant: Guibaldus ad Lotharium auxilium petens, hæc scripsit, vt legitur (b) in Chronica Casinenfi. *Saraceni, Nortmandi, & Longobardi Campaniam irrupere, & incendio, ac cade omnia miscuere: & sunt Ciuitates Puteolana, Alifana, &c. que nil aliud, nisi olim se fuisse demonstrant, nam postquam fortunas, & homines exhauserunt, incendium subiecerunt.*

(b)
loc. cit.

Ioannes Tarcagnota adhuc refert, (c) quòd in Ciuitate Neapolitana erant Balnea aquarum calidarum: & Strabo (d) dixit, *habet etiam Neapolis Balnearum apparatus, vt narrat Franciscus de Pietri, (e) & ob temporum iniuriam non reperiuntur.*

(c)
Lib. 1. del fi-
so, e lodi di
Napol.

(d)
Lib. 5.

(e)
Nel lib. 1.
dell' Histor.
Napol.

Adhuc Henrici III. Imper. Sueui tempore, anno 1014. Europa, Italia, Baiianæ, ac Puteolanæ Regionis, ac Thermæ deuastatæ, obliuioniq; traditæ fuere, nam omnia fert ætas: adueniente verò in Italiam, Henrico, sua Cæsarea munificentia Balnearum vsus restituit, & ne in posterum deleteretur memoria, ingenioso Poetæ Alcadino iussit Fridericus II. Henrici filius, vt de illis scriberet, qui metro Carmine de Puteolanis, & Baianis Balneis sic cecinit.

150 Histor. Epitome

*Inter opes operum Deus est laudandus in illis,
 In quibus humana deficit artis opus.
 Res satis est dictu mirabilis, horrida visu,
 A Flegethonteo prouenit amne salus.
 Nam quæ defunctos aqua feruens urit in imis,
 Hac eadem nobis missa, ministrat opem.
 Cætera cum ficitis curentur Regna syrupis,
 Balnea, quæ curant Terra laboris habet.
 Vos igitur, quibus est nullius gutta metalli,
 Querite, quæ gratis auxilientur aquas.
 Quarum virtutes, & nomina maximè Cæsar,
 Presens pro mira laude libellus habet.*

Varia adhuc opera Alcadinus composuit, vt ex
 subscripto epigrammate ad Federicum Cæsarem
 apparet.

*Suscipe Sol Mundi, tibi quem mitto, libellum,
 De tribus ad Dominum, tertius iste venit .
 Primus habet partes ciuiles in arte triumphis,
 Mira Federici gesta secundus habet.
 Tàm loca, quàm vires, quàm nomina pene sepulta,
 Tertius orbatae iste reformat aquas.
 Cæsaris ad laudes tres scripsimus ecce libellos,
 Firmius est verbum, quod stat in ore trium.
 Si vacant annales Veterum, lege Cæsar Auorum,
 Pàuper in Augusto nemo Poeta fuit.*

Alcadinus Syracusanus Salernum Studiorum cau-
 sa missus, ob ingenij præstantiam, breui Philosophiã,
 ac Medicinam in publico Salernitano Gymnasio
 summa cum laude professus est, tàm magni nominis,
 ac famæ fuit, celebrisque Medicus; vt Magnates
 cuncti nobilissimum hunc Iatrophysicum, ac Poetã
 summopere optarent, vt idem Scipio Mazzella (a)
 testatur.

De-

De Rebus Salernit. 151

Denique somniatus Salernitanorum Medicorum euentus circa dicta, antè Alcadini tempus nullo pacto accidere potuit, vt notauit (a) Ioannes Antonius Summonte fuisse anno 1243. aliter post paucos annos Balnearum virtutes Alcadinus non exarasset: nec peritissimus Matthæus de Plantimone, & tamen Vgolinus dicit, se legisse Opusculum de Balneis, auctore Matthæo de Plantimone Medico Salernitano, quorum virtutes metricè ibi erant descriptæ: cuius M. S. vetustate ferè consumptus in Bibliotheca Monasterij Sancti Seuerini Ordinis Cassinensis Neapoli conseruatur: eruditus verò noster Poeta Pomponius Lætus adhuc metricè in Gigantum ossa, quæ Puteolis videntur scripsit: auxerunt ergo, illustrauerunt, ac Balnearum omnium virtutes Salernitani Medici eruditissime descripserunt, minimè, vt falsò circumfertur, destruxerunt.

Ex prænaratis euidenter apparet non ob Salernitanos Medicos, sed ob voragines, ac creborum terremotuuum vim, atque imperum successisse balnearum interitus, per tot sæculorum hostiles iniurias; Barbarorum incursiones, vt vix speciosissimæ Regionis facies discerni possit: Vbi enim Ciuium Romanorum tot Villæ? Sumptibus Imperialibus æquandæ? Lucij, Luculli, Q. Hortentij, Seruiliij Vaccie, M. Tulli, Cæsaris, ac Magni Pompei? in puluerem, ac piscium cauernas cõuersæ: Vbi Portus? Thermæ? Amphiteatra? in præsentiarum omnia ruinis oppleta, & temporis edacitate prostrata iacent.

Ceterum neq; Ladislauo Regi anno 1409. poterat esse marmorea tabula exhibita, in qua trium Salernitanorum Medicorum nomina erant inscripta, qui
Bal-

(2)
Nella i. parò
del lib. 4. del.
l'hist. di Na-
pol.

152 Histor. Epitome

Balnearum virtutes deleuerunt, quorum vnus vocabatur Antonius Solimène.

Hoc veritati consonum esse non potuit, paulò enim post, nempe anno 1413. Rex Ladislaus ad Gulielmi Solimène preces multis exemptionibus, ac priuilegijs Salernitanos Medicos cumulauit, sic (a) in priuilegio est scriptum. *Laudabilis est gloria Principis, estq; uehementius collaudanda, dum peritis medicinali scientia, quorum prospectione mirabili, & graui iudicio humana natura per corruptibiles vias aggressa protegitur, ac tuetur: condignas exhibet gratias, vsicuti eorum perspicaci examine à grauibus corruptionibus, & infirmitatum incurfibus homines potissimum liberantur: sic principalis auctoritas, cui talis precipua cura subest, hos liberet à pressuris, &c.* Et paulò infra in dicto priuilegio legitur, quòd Gulielmus Solimène erat vir nobilis Miles, Doctor in Physica, Præsès Regiæ Camerae Summariae, Locumtenens Camerarij Regni Siciliae, Physicus, ac Consiliarius dicti Regis, apud quem Salernitani Medici magnæ erant existimationis, & præsertim Solimène familia, igitur minimè erat prædicta tabula apud Regem Ladislauum: nec primus Solimène poterat esse destructor, si pauco post temporis spatio elapso, alter Solimène magnoperè à Rege existimatur.

Nec omittendum instrumentum per Notarium Dionysium de Sarno stipulatum tenoris sequentis.

In nomine Domini Nostri Iesu Christi amen, anno 1409. Pontific. Sanctiss. in Christo Patris Domini nostri Dom. Gregorij Diuina prouidentia Papæ XII. die 3. mensis Februarij, 3. Ind. Ego Not. Dionysius de Sarno accersitus à Mag. Antonio Ianuarij familiare Regis Ladislaui,

(a)
Ex Almi Salern. Colleg. Archiu.

De Rebus Salernit. 153

dislaui, ut hanc conscribere vellem Chronicam: qualiter Sacra Maieslas dicti Regis habet penès se quandam tabulam marmoream longitudine palmorum duorum, & latitudine vnius palmi, quæ reperta fuit in loco, ubi dicitur le trè Colonne Puteolis, in qua tabella annotati sunt Medici Salernitani, qui omnes virtutes Balneorum euerterunt, & etiam in alijs locis extrà Puteolos quatuor miliaribus, ubi aliæ erant inscriptiones marmoreæ multas Balneorum virtutes indicantes: quæ tabella literis antiquis inscripta erat his verbis.

Ser Antonius Solimène, Ser Philippus Capograssus, Ser Hector de Procida famosissimi Medici Salernitani suprà nauim ab ipsa Ciuitate Salerni Puteolos transfretauerunt, cum ferreis instrumentis inscriptiones, Balneorum virtutes deleuerunt: & cum reuerterentur, fuerunt cum nauì miraculosè submersi.

Ità in dicta tabella marmorea continetur, quod scripsi, & exemplauì manu meâ predicti Notarij Dionysij de Sarno Apostolica autoritate Notarij, & signo meo signaui in hac carta membrana.

Quæ cuncta sunt longè à veritate, & à ratione, auersa: instrumentum autem minimè verum censetur: primò quia in illo non explicatur locus, in quo talis publicus actus fuit stipulatus.

Neq; fuit in Gregorij XII. Pontificatu, hic enim ob scisma à Pisano Concilio fuerat tunc depositus.

Nec Inditio III. erat anno 1409. sed currebat Inditio II.

Præterea cur Regali domui Apostolicus inseruiebat Notarius? forsan Regia autoritate Notarij La dislaui Regi decerant?

Demùm, ut probatum est, nulla huic Notario Dio-

154 Histor. Epitome

nyfio debetur fides, aiunt, si verum sit, fuisse ob patrata à Magistratibus punitum.

Quæ singula fortè aduertens Michael Sauanarola (a) ait, *hoc fabulosum facio*: sic etiam Bartholomæus Taurinus (b) confirmavit: & in Chronica Cassinensi notis illustrata (c) habetur: *Salernitanos Medicos Puteolana Medica lanacra exturbasse, defecisseq; Puteolana Plebis fabella est*: frustra igitur est, totaq; aberrant via, ac fabulosi Scriptores sunt vocandi illi, qui Salernitanos Medicos tempestate obrutos inter Capreas, & Mineruæ promontorium perijsse aiunt, vt doctissimus Canonicus Lombardus (d) refert.

Haftenùs ex dictis, manifestè veritas emergit, & videtur, quàm nullius roboris, falsa, ac fabulosa sint contra Salernitanos Medicos adducta: qui dato, quòd aliqua deuastassent Balnea, de quo certè est ambigendum, forsan accidit, quia noxia, inutilia, fallacia, ac sanitati minimè proficua, ideò destructa, vt testatur subtilissimus Philosophus Petrus Iacobus de Toletto: poterat enim, vt damnosa à Salernitanis Medicis damnari, isti dumtaxat tunc præerant, vt patet ex Constitutione XVIII. Regni, quæ incipit: *Vtilitati speciali, & in terra qualibet altera, vt dictum est.*

Olim adhuc derelicta Balnea hæc fuere, nam Octavianus Augustus diù arthritide laborans, calidis aquis tantummodò lauabatur, & cum morbus magis inualesceret, ab Antonio Musa Medico prohibetur, ne in balneis se lauaret, imò perfusionibus frigidis vitur, saluti restituitur Imperator: ægri cuncti cœperunt Balnea deserere, vt innuit Horatius (e) dicens.

(a)
Lib. 2. de
Baln. rubr.
19.

(b)
3. de Baln.
cap. 30.

(c)
Lib. 1. cap.
36.

(d)
Compend.
Baln. cap. 48.

(e)
Lib. 1. epist.

Sanè

De Rebus Salernit. 155

— — — *Sanè myrteta relinquit,*

Diēt aq; cessantem neruis, elidere morbam.

Sulphura contemni, vicus gemit, inuidus agris.

Locus proindè his fabulosis dictis haud esse debet, nam Salernitani Medici natalibus, doctrinaq; præstantes viri illustrauerunt, non destruxerunt Puteolana Balnea, vt satis probatum est; vndè optimè decerni potest, quòd non adest næuus in formoso vultu, sed potius cum Ouidio (a) dicam

Nullus in egregio corpore næuus erit.

(a)
*Lib. 5. Trist.
eleg. 13.*

De alijs Rebus ad Salernitanam Urbem spectantibus.

C A P. X. & ultimum.

N I M I S enim longum esset, omnia hic percurrere, ac cuncta ad Salernitanam Ciuitatem attinentia describere, sed hùc, illùc vagamur floriferis, vt apes in saltibus, & erraticè varia libamus, quæ præclaram nostram Urbem demonstrant: & primò dicimus, quòd hæc Ciuitas Lucaniæ caput extitit, vt (b) Valateranus, & alij scripsere, duarum Prouinciarum caput, atq; Metropolis: nunc Prouincia Principatus Citrà appellatur, in illa verò residet Regiæ Audientiæ Præsidialis Sedes.

(b)
Lib. Histor.

Gloriatur magnoperè ista Ciuitas, cum iisdem priuilegijs fruatur, quibus Neapolitana, & Messana Ciuitas decorabantur: apud suos namq; Officiales annuales

156 Histor. Epitome

nuales eligit Iudices, vt Ciuium oppressiones auferantur, & ne suis priuilegijs defectus aliquis eueniat, illa obseruare dicti Ministri iurant: de qua prerogatiua loquens Afflictus, (a) sicut etiam de nomine Straticotis, nam Prætor græco adhuc vocabulo nuncupatur Straticò, qui vnicus tali potitur nomine: exercet enim iurisdictionem Ciuilem, Criminalem, & mixtam, non solum per Ciuitatem, sed etiam per Casalia cum suo Regio Iudice, & Curia: Afflictus verò ait, *Ibi Straticos. Quòd in Ciuitate Salerni est Officium, quod dicitur Straticos, qui habet omnium iurisdictionem Ciuilem, & Criminalem ordinariam, qua antiquitus habet prerogatiuam, respectu aliarum Ciuitatum Regni, vt patet ex Constitutione, quam posui supra in Constitutione Capitaneorum, & habet priuilegia antiqui Studij.*

(a)
Super Con-
stit. num. 12.

(b)
De subfeud.
lib. 1. tit. de
antiquit. sta-
tus Regn. n.
14. versic.
Constantin.

Freccia loquens (b) de varijs nominibus attinentibus illis, qui Ciuitatem Salernitanam regebant, ait, *Salerni Straticotos, quod clari nominis Oppidum, Metropolisq; illustris, Lucanis imperitabat Græcis auctoribus, eratq; sedes primaria illius Regionis.*

De hac singulari prerogatiua adhuc in Sicilia Regno Messana Ciuitas gloriabatur, quam ob suam defectionem amisit, sicut non pauca alia priuilegia: solummodò nunc Salernitana Ciuitas hoc Straticotis nomine decorata ad sui maiorem splendorem, ac gloriam remansit. Nam priusquam Præsides in Regni Prouincijs demandarentur, Straticotus in Ciuitate Salerni ponebatur, qui iusta nominis ethymologiam Strator dicebatur, vt Præsidis dignitas, sic docet (c) Glosa relata cum alijs doctrinis ab Afflicto: (d) deriuari etiam potest dicta denominatio

(c)
In i. vnica.
C. de Strato-
rib. lib. 2.

(d)
Loc. cit.

à ver-

De Rebus Salernit. 157

à verbo sterno, vt dixit Lucas de Penna, (a) nam
sternit maleficia, afferens Persij carmen.

Sternimus indomitum, quod inspumare Falernum.

Morantur in hac Ciuitate Regius Quæstor, seu
Perceptor Prouinciarum Principatus Citra, & Basili-
cata, necnon Regius Magister Portulanus, cuius
officium magnæ authoritatis, & existimationis cen-
setur.

Adfunt plures Regiæ Dohanæ, nempè Vestiga-
lium, Salis, & ferri cum eorum Regijs Officialibus: si-
cut etiam in qualibet hebdomada tripliciter Nundi-
næ habentur, ex quibus Annona efflorescit ex prin-
cipalioribus Regni, vt in pragmatica (b) habetur, in
qua frumenta, ac fruges copiosè venduntur ob in-
colarum propè, & longè habitantium commodum.

Bis in anno maximè percelebre Emporium habe-
tur: Nundinæ enim liberæ cum numeroso concur-
su à pluribus Europæ, ac Asiæ locis celebrantur,
mensibus scilicèt Maij, & Septembris, quæ alterna-
tim à primogenitis Ruggi, & Paleariæ familiæ mode-
rabantur: at anno 1560. ab Ascanio, & à Martio de
Palearia fuit hoc Ius venditum Matthæo Angelo
Ruggi, nunc verò dumtaxat à nobilissima, & fama
perenni, multis memorata in oris Ruggi familia mo-
derantur: maiores Italia, & si olim Europæ, in qui-
bus è remotissimis terrarum partibus Mercatores
concurrunt, concessæ tempore Præfulatus Cæsarij
de Alagno, ad preces Ioannis de Procida Ciuis præ-
claræ memoriæ: Ciuitati concessum à Rege Manfre-
do priuilegium Nundinarum: per octo dies in ho-
norem B. Matthæi, vt eius festiuitas die 21. Se-
ptembris maiori cum hominum frequentia celebra-

(a)
In dist. 6.
unic.

(b)
Pragm. 10.
sub tit. de
Annon.

Ball' Imp. d'ordine mandauang. a governan- retur. al nome Citta della Ca
labria, e della Sicilia, nmaro soggetto al Greco Impero di dice uero
Istruighi da Spatnyos Capitano d' e uento. Franca de Casnami
p. 229.

158 Histor. Epitome

(a)
In Archiep.
Salernit. Ec-
clesi.

retur. Deindè ex Caroli II. priuilegio sub die 21. mensis Augusti anni 1303. vt octo dierum Nundinæ ad decem prorogarentur, & hoc impetratum ad preces Gulielmi II. Archiepiscopi, vt ex priuilegio (a) legitur: *quod magis, & dignius accresceret Ciuitas ipsa compendijs, & Cathedralis veneraretur Ecclesia, in qua reconditur corpus eius, &c.* & per dictos decem dies, aut plùs si per alios dies Nundinæ prorogentur, Magister illarum, loco Straticotis Iurisdictionem exercet, cuius Curia dicto tempore silet.

Per alios dies decem die 6. Maij fiunt Nundinæ, & celebratur Translatio dicti Sanctissimi Apostoli, & Euangelistæ Matthæi, quo tempore adhuc cessat Straticotis Iurisdictione, quæ olim à familia Sarluca extincta exercebatur: ad præsens harum Nundinarum Magister à Spectabili Locumtenente Regiæ Cameræ Summariæ prouidetur, Regia enim Curia successit: fuerunt igitur dictæ Nundinæ à Serenissimis olim Regibus concessæ, vt ob Populi concursum maior veneratio dictis Apostoli festiuitatibus, eiusq; Ecclesiæ tribueretur.

Aliæ familiæ varijs gaudent priuilegijs, habet nempè Cauaselicæ iurisdictionem Carcerum Regiæ Curia, & Meretricum.

Familiæ Cioffo, & Pinto habent tempore Nundinarum, seu fori maioris, quæ fiunt mense Septembris Ius in maritima, seu plagia eiusdem Ciuitatis Salerni logias, pergulas, apothecas ordinari facere, seu fieri facere, & construere, & constructas tenere; in quibus morantur Mercatores euentes, & vendentes, sic per Reginam Ioannam concessum ob grata, grandia, & accepta seruitia Matthæi de Porta Mili-

De Rebus Salernit. 159

tis M. C. Magistri Rationalis, & Locumtenentis Prothonotarij Regni Siciliae, vt latius ex priuilegio: deinde hoc Ius successit Comitibus de Ayello: demum familiae Cioffo, & Pinto, cui succedunt per participationem Reu.^m Capitulum Salernitanum, Venerabile Monasterium Sanctae Mariae de Porta Ordinis Praedicatorum, ac Nicolaus Comite, filius Siluiae Pinto; Ius tùm ob dominium, tùm ob maximum lucrum magnae existimationis.

Guarna familia exigebat Ius, quod dicitur *della Pizzella* à Pistoribus; necnon aliud Ius dictum, *del Mazzenello*, quod exigebatur à qualibet olerum, farcina, quae intrà Ciuitatem ingrediebatur.

Familia Pagano habet Ius exigendi decimam supra aliquos pisces.

Familiae autem de Rogerio, & Sanctomango infra octauam Translationis dicti Euangelistae, à Dioecesis Clero habent recognitionem ob quarumdam domorum solum dicto Euangelistae donatum, vt de familia Sanctomango P. Carolus Borrellus (a) refert de Sanazarijs familia loquens, ait, *Clerus Salernitanus remunerationis loco singulis annis, quasi tributarium munus persoluit, spheram ex floribus fabrefactam, ubi ex una parte Sanctissimi Apostoli imago, ex altera verò Sanctimanghi familia insignia representantur, atq; huiusmodi annua merces Patrio natu maximo è Sanctomangorum familia, Cleri nomine dono datur.*

At prolixius ne protrahamus, haec pauca de Rebus Salernitanæ Urbis strictim delibata tetigimus; ac è tenebris istius antiquissimæ Ciuitatis, ne illarum memoria deperiret, elicere licuit: Coetera verò

ob

(2)
*Vindic. Ned.
polit. Nobilit.*

160 Histor. Epitome

ob vetustatem obscurata, totq; sæculorum cursibus ab ætate nostra remota, & quæ non ità magni momenti videbantur, tanquam inutilia omisimus: animaduertentes materiæ huius vbertatem peculiarem, ac ingentem librum omninò exigere, at quæ notatu digna, vel præcipua esse putauimus, sumus prosequuti, illaq; omnia gratissima fore perito Lectori arbitramur, qui latius cuncta perpendendo cognoscere poterit.

Alius enim aliò plura inuenire potest, nemo omnia.

F I N I S.

Ad laudem Dei, & Sanctissimi Apostoli,
Euangelistæ, ac Martyris Matthæi.

INDEX

OMNIVM NOTABILIVM,

Quæ in hoc Libro continentur.

A

BBAS in Ecclesia Diui Petri ad Curtim ponitur à Catholica Maiestate. fol. 21.

Abbatia, qua subsunt Salernitano Archiepiscopo, fol. 61.

Abila Saracenorum Dux sexagintaduobus millibus militibus Salernum circumuasi. fol. 24.

Abila irabe lapsa inuis Ecclesiam SS. Martyrum Fortunati, Cai, & Amhes, dum super altare sacrissima committebat, moritur fol. ibid.

Abimalec Saracenorum Dux, post mortem Abila electus fol. ibid.

Academia in Ciuitate Salernitana erecta à Diuo Bonaventura, ac ab Angelico Doctore. fol. 66.

Academia Salernitana toto terrarum Orbe celeberrima, eiusque laudes. fol. 116.

Ademarius Salerni Princeps ob auaritiã oculis, ac Principatu à Salernitanis orbatus. fol. 23.

Aeris Salernitani laudes. fol. 5. & 10.

Aeris salubritati prospiciendum in Urbibus condendis. fol. 5.

Alpheus ex Tribu Leni pater Apostoli Matthæi. fol. 35.

Amalphitani Siconulfo Salerni Principi se obtulerunt. fol. 23.

Anacleus Pontifex Salernum venit. fol. 30.

Andreas de Salerno egregiè pinxit effigiem S. V. Pietatis. f. 42.

Index omnium notabilium.

- Angelicus Doctor in Studio Salernitano Interpres. Vide Praeceptores.*
- Animus facit nobilem . fol. 18.*
- Annum Victorinum in maxima veneratione extitisse apud Populum Salernitanam . fol. 16.*
- Anno octavo post Saluatoris Ascensum ab Euangelista Matthaeo scribitur Euangelium . fol. 26.*
- Antonellus Sansuerinus cum Regni Baronibus contra Regem conspirauit : atque è Regno proficiscitur . fol. 32.*
- Antonellus odio habuit Reges , nam Magni Admirati Officium in eius personam prorogare minimè voluerunt . fol. ibid.*
- Antiquior Collegialis succedit in Prioratu, mortuo Priore . f. 139.*
- Aphorismos Hippocratis Salernitana Schola, extincto Graeco . & Latina lingua nitore, ex Arabica in linguam Latinam translatos cognoscere cepit . fol. 136.*
- Aqua Silaris fluminis proprietas . fol. 8.*
- Archalais interpretatur salus . fol. 64.*
- Archiepiscopatus titulum à Benedicto VII. Salernitana Ciuitas obtinuit . fol. 15. & 81.*
- Archiepiscopus Salernitanus primatum in Regno tenet . fol. 61.*
- Archiep. presentatur à Catholica Maiestate . fol. ibid.*
- Archiep. quot Suffraganeos habeat . fol. ibid.*
- Archiep. nonnulla feuda olim possidebat . fol. ibid.*
- Archiepiscoporum Catalogus . fol. 81. vsq; ad 84.*
- Ariadenus Barbarossa Salerni vastationem aggreditur, eiusq; Classis ob tempestatem dispersa Apostoli Matthaei patrocinio . fol. 58.*
- Arichis è Longobardorum genere primus Salerni Princeps , ac primus Beneuenti Dux, ad Principatum viua voce à Populo eligitur . fol. 20.*
- Arnaldus de Villanova Caroli II. Medicus : Scholae Salernitanae illustrator . fol. 139.*

Index omnium notabilium.

B

- B** Alnearias Puteolorum virtutes deuastatas à Salernitanis Medicis. fol. 14. contrarium author rationibus, & authoritatibus comprobatur. fol. 147. vsq; ad 154.
- Baptismalis fons unico lapide incisus. fol. 40.
- Bartholomei Apostoli corpus è Liparis Insula à Sicardo Beneuentum translatum. fol. 22.
- Basilica Salernitana a Roberto Duce constructa. fol. 29.
- Beati Salernitani. fol. 87.
- Beneuenti Ducatus attinuit Radelchifio in diuisione facta cum Siconulfo. fol. 23.
- Bibliotheca Diui Thoma Aquinatis. fol. 66.
- Brachium S. Apostoli Matthai. fol. 53.

C

- C** Alistus Pontifex Salernum petit ad pacem componendam inter Rogerium, & Gulielmum. fol. 29.
- Calix aureus sanguine consecratio intinctus. fol. 54.
- Campana ex se sonum edidere. fol. ibid.
- Campanile Cathedralis cubitorum bis centum. fol. 37.
- Campanula in Conuentu Ordinis Prædicatorum recensetur assiduum miraculum. fol. 66.
- Capitolium, aliq; proximiora castra à Roberto Guiscardo combusta. fol. 27.
- Capitulum in quatuor menses prouidet Canonicatus vacantes, licet antiquitus per totum annum prouidebat. fol. 60.
- Capituli Dignitates, quæ sint. fol. 59.
- Canonici Cardinalitio titulo insigniti. fol. ibid.
- Canonici mitris absq; limitatione vtuntur; fol. 60.

Index omnium notabilium.

- Canonicorum vestes.* fol. 59.
Carolus Andegauensis Rex titulum Principatus Salerni Carolo filio contulit. fol. 30.
Carolus V. Imp. Salernum venit, & à Principe Salerni hospitatur. fol. 33.
Catharina Sfortia mater Antonelli Sansseuerini. fol. 32.
Cathedralis Ecclesia describitur. fol. 37.
Cæmeterium dictæ Ecclesiæ. fol. *ibid.*
China Regnum, quis prius ingressus. fol. 88.
Chorus magnificus in Cathedrali Ecclesiâ. fol. 41.
Chronica Salernitani Lycei. fol. 3.
Ciues magnum decus Patriæ afferunt. fol. 115.
Clerus Salernitanæ Diœcesis singulis annis familia de Roggerio, & Sanctomango tributarium munus persoluit. fol. 159.
Collegiales immunes à Gabellis. Vide Doctores de Collegio.
Collegiales non possunt recognosci, nisi à S. R. C. & quomodo fol. 145.
Collegij Neapolitani institutio, eiusq; Moderatores fuerunt electi à Collegio Salernitano. fol. 132.
Collegium Hippocraticum Salernitanum singulis annis integrum depositum unius doctorandi Diuo Apostolo Matthæo grato animo persoluit. fol. 58.
Collegium quot Doctoribus constituatur. Vidè in verbo Decem.
Collegium tres Statuas aneas construi, ac reponere fecit in Ecclesia Diui Matthæi. fol. 57.
Colonia minimè libertati Reipublicæ repugnat. fol. 12.
Colonia Romanorum Salernum. fol. 11.
Conservatorium Pauperum Virginum, fol. 56.
Coronatio Salernitani Principis ab Episcopo fieri solebat. fol. 21.
Corpora SS. Archelæ, Teclæ, ac Susannæ Salerni quiescunt. f. 63.
Corpora SS. Mart. Fortunati, Cai, & Anthes in Basilica Apostoli Matthæi conuiescunt. fol. 57.

Index omnium notabilium.

- Corpus dicti Sancti Apostoli Matthæi, quoniam tempore, & à quibus in Salernitana Vrbe repositum. fol. 35. & 36.*
Corpus Sanctissimi Ianuarij Mart. à Sico Spoletino à Neapoli extrahitur, Beneuentum ducitur. fol. 22.
Crucifixi imago, apud quam accidit conuersio Petri Barliary. fol. 56.
Curia Nandinarum Magistri. Vide verbo Nundinæ.
Curia Prioralis habet suum Consultorem, & alios Officiales cognoscit causas Alumnorum, Aromatariorum, & similium. fol. 144. Remittuntur ei causæ à varijs Tribunalibus. fol. 144.

D

- D***aniel naturalis filius Raymundi Vrsini Nolæ, ac Sarni Comitatum obtinuit. fol. 21.*
Denferius ad Nuceriam relegatus. fol. 22.
Decem Doctores Collegium Salernitanum constituunt. fol. 139.
Decretum ad fauorem Collegij pro concedendis licentijs medicandi, ac aromatarias in Ciuitate, & territorio visitandi. fol. 144.
Dens Dni Matthæi, ac S. Iacobi Minoris in argentea cruce venerantur. fol. 14.
Desiderius Abbas Cassinensis ad Pontificatum electus. f. 28.
Diœcesis Salernitana. fol. 79.
Digitus Sanctæ Catharina Senensis. fol. 53.
Doctorandi non tenentur probare septennium cum matriculis, ut deusum etiam per Reg. Collaterale Consilium. fol. 140.
Doctorandus que probare, ac facere tenetur. fol. 140.
Doctorari in Iure Ciuili, & Canonico non potest in nostra Vrbe, ni tantum in Philosophia, Medicina, & Chirurgia. fol. 130.
Doctorari potest die festo, ac etiam in Ecclesia. fol. 145.
Doctores de Collegio immunes à Datijs, Tributis, & Gabbellis, fol. 132.

Index omnium notabilium.

*Doct̄oratus in Collegio Salernitano per totum Orbem Philosophi,
& Medici munus exercere potest. fol. 140. & absq; alio exa-
mine. fol. 142.*

Doct̄oratus qua iuramenta obseruare promittit. fol. 140.

Dobana Regia quamplures. fol. 157.

E

Ecclesia Dini Apostoli Matthai, ex Roberti are constructa.
fol. 36.

*Ecclesia Sancta Maria Incoronata Neapolis à Margarita Regi-
na extructa, ubi coronata fuit. fol. 31.*

*Eminentiss. Ioannes Baptista de Luca S. R. E. Cardinalis in Ly-
ceo Salernitano legali scientia vacauit, eiusq; Studij Rector.
fol. 137.*

Episcopi Salernitani, qui inter Sanctos connumerantur. fol. 57.

Episcoporum Salerni Catalogus. fol. 80.

*Episcopi Suffraganei assistere tenentur in festo Translationis
Apostoli Matthai. fol. 26.*

Episcopatus titulo quanto nam tempore durauit. fol. 80. & 81.

*Equites cuiuscumq; Ordinis inspiciuntur in Ciuitate Salerni.
fol. 115.*

Euangelium ab Apostolo Mattheo prius omnium scribitur. fol. 20.

F

Familia diuersa. fol. 74. vsq; ad 75.

Familiaris Ferdinandi Sansuerini, morti traditur. f. 34.

*Felix Vrsinus Salerni Princeps à Ferdinando Aragonensi Prin-
cipatu priuatur. fol. 31.*

Ferdinandus Sansuerinus. fol. 33.

*Ferdinandus in coronatione Caroli V. cum Marchione Astor-
ghe*

Index omnium notabilium.

- gha precedentiam contendit. fol. ibid.*
Ferdinandus cum Placido de Sangro causa Sanctæ Inquisitionis imponendæ ad Imperatorem venit. fol. ibid.
Ferdinandus odio habitus a D. Petro de Toletto, Venetias proficiscitur, fol. ibid.
Ferdinandus scopli iectus à Perseo de Roggerijs percussus. fol. ibid.
Ferdinandus pro Regni debellatione Turcas conuocauit. fol. 34.
Fertilitas Salernitanae Vrbs. fol. 9.
Feuda, quæ per aliquos Salernitanos possessa fuerunt, & ad præsens possidentur. fol. 111. usque ad fol. 115.
Fidelitas Salernitani Populi à Roggerio commendatur. fol. 30.
Fides Populi Salernitani erga Romanum Imperium. fol. 7.
Floribus, ac fructibus maximè pollet Salernitana Ciuitas. fol. 9.

G

- G** *Alli à Siculis trucidati, vide in verbo Vespere.*
Galli quo tempore Salernum inuaserunt. fol. 7.
Gisulphus filius Guaimari, patris necem contra Salernitanos animaduertit. fol. 27.
Gregorius VII. ope Roberti Guiscardi propriam Romanam Sedem obtinuit. fol. 28.
Gregorij VII. corpus integrum in Salernitana Ciuitate veneratur. fol. 44. ipseque duo leguntur miracula. fol. 45.
Grimoaldus ampliavit muros Salerni. fol. 22.
Grimoaldus à Pipino Caroli Magni filio Luceria in carcerem ductus. fol. 21.
Guaiferius Salerni Princeps, Principatu priuatus, à Salernitano Populo in carcerem fuit detentus. fol. 23.
Guaiferius patruus Dauserij Religionem Diui Benedicti ingreditur, deposito Principatu. fol. 24.

Index omnium notabilium.

Guaimarus à Salernitanis occisus. fol. 27.

Gulielmus habuit inuestiturā Apulix, & Calabria à Gelasio. f. 29.

H

H *Ebdomadarij decem assistunt in Cathedrali. fol. 60.*

Henricus gratiam pro Ferdinando Sansuevino obtinere non potuit ab Hispaniarum Rege. fol. 34.

Henricus III. Imperator Senam proficiscitur, obterritus aduentu Roberti Guiscardi. fol. 27.

Hippocratica Ciuitas Salernum appellatur. fol. 136.

Honorius Papa aliqua priuilegia confirmauit. fol. 29.

Horatij dictum circa Religionem. fol. 36.

I

I *oannes de Procida medicus, atque familiaris Manfredi Regis. fol. 43. Ipsius astutia circa Siculos commendatur. fol. 43. & 44.*

Illustres persone tum in Ecclesiastica, tum Laicali dignitate insignita recensentur. fol. 88. vsque ad 105.

Imago Sanctissimi Crucifixi, vide in verbo Crucifixi.

Imago B. V. de Constantinopoli primū Salerni innotuit, ac postmodum in ceteras partes deuotio propagata est. fol. 68.

Insignia doctoratus, quæ sint. fol. 140.

Isabella Villamarina in Hispaniam missa, quia auxilium Ferdinando viro præstabat. fol. 34.

Italia loci non nulli commendantur ob varias scientiarum professiones. fol. 136.

Ius iuranda, quæ obseruare promittuntur à doctorando 140.

Index omnium notabilium .

L

- L** Andalphus Salerni Princeps Diui Benedicti Religionem ingreditur. fol. 26.
Leges Dux imponebat. fol. 13.
Leontius Proconsul decapitare fecit Martyres Fortunatū, Caium, & Anthem. fol. 57.
Libri in lucem editi à quibusdam Salerni Ciuibus. fol. 119. usque ad 128.
Lignum Sanctissima Crucis. fol. 54.
Liparis Insulam subiugauit Sicardus Salerni Princeps. fol. 22.
Lucia Virg. Ciuitatis Calatagerone corpus, Salerni quiescit. fol. 64.

M

- M** Agistratus quamplures in Ciuitate Salernitana. fol. 157
illorumque ordines. fol. 13.
Manna Diui Matthai. fol. 55.
Manus Sancta Anastasia. fol. 53.
Matthai Apostoli corpus Lucanie finibus inuentum, in Vrbe Salernitana Gisulphus è Pestana Ciuitate trastulit. fol. 25.
Mattheus Apostolus Salerni patronus acclamatur. fol. 36.
Maxilla Sancti Geminiani. fol. 53.
Medici Salernitani à Regibus exteris vocati, ac apud ipsos non modica existimationis habiti. fol. 118.
Medicina professionem è varijs mundi partibus, ut discerent, Salernum uti Lyceum petierunt. fol. 137.
Mænia, nuasque fabricas reparauit Aricbis primus Salerni Princeps. fol. 21.
Messana Ciuitas Straticoris officio est priuata. fol. 156.
Metropolis titulum obtinuit Salernitana Ecclesia. fol. 81.

Index omnium notabilium.

- Milites Sirenuī in nostra Ciuitate. fol. 106. vsque ad 111.*
Militia, & litteræ nobilitatem pariunt. fol. 17.
Miraculum ligni Sanctissime Crucis D.N.I.C. fol. 54.
Monarchia, Imperia, & Regna ex militia originē traxere. f. 17.
Monasteria Regularium. fol. 65. vsque ad 78.
Monetas cudebat Populus Salernitanus, ipsarumque inscriptiones. fol. 13.
Montes, ac alia pia loca, quæ Charitatis opera exercent. fol. 79.
Mulieres erudite. fol. 128.
Mulieres aptæ ad medicam facultatem. ibid.
Mulieres, quæ in Studio Salernitano legerunt ibid.
Mulieres, quæ typis libros dederunt ibid.
Mulier, quæ doctoralis lauream habuit. fol. 129.
Municipes, qui. fol. 13.
Muros Salerni desolauit Grimoaldus. fol. 21.

N

- N** *Il semper suo statu permanet. fol. 14.*
Noë bis in Italiam profectus est. fol. 2.
Noë genuit Sem, Cam, Iaphet. ibid.
Nobilitas apud omnes in magno honore. fol. 17.
Nobilitas Salernitana. fol. 16.
Nobilitatis tres species. fol. 18.
Nundina bis in anno in Salernitana Ciuitate fiunt, & quo tempore. fol. 157.
Nundinarum Magistri officium, mense Mayi prouidetur à Speciali Locumtenente Regiæ Camera. fol. 158.
Nundinarum tempore Curia Strancolis silet. fol. ibid.

O

- O** *Officia diuersa ab aliquibus familijs exercentur. fol. 158.*
& 159.

Index omnium notabilium.

- Originis antiquitas eadem ex terra in omnibus. fol. 18.*
Origo Ciuitatis Salerni. fol. 1. & 2.
Otho primus Dux Salerni. fol. 13.

P

- P** *Andolphus Capua Princeps à Germanis in carceres detēctus ope Guaimari liber euasit. fol. 26.*
Parochiales Ecclesia. fol. 62.
Paschalis Pontifex vexillum Gulielmo concedit. fol. 29.
Patritij appellantur nobiles de Sedili. fol. 19.
Petrus de Aragonia Regni coronam ope Ioannis de Procida adeptus. fol. 44.
Petri Barliarij Conuersio. fol. 65.
Pipinus Caroli Magni filius carceribus mancipauit Grimoaldum. fol. 21.
Penitentia Sacramentum à Medicis exortandum vide in Verbo Statutum.
Populus Salernitanus à primordijs foundationis à nobilitate distinctus. fol. 16.
Portus Salerni à Manfredo inceptus. fol. 8.
Præceptores, ac Interpretes qui in Salernitano Studio fuere. fol. 116. Alij ad varia orbis lycea vocati. ibid.
Prærogatiua Collegij Salernitani in doctorandis, ac examinandis tum Physicis, tum Chirurghis. fol. 131.
Principatus Salerni ad Reges Sicilia translatus. fol. 30.
Priuelegia quamplurima Capitulo concessa. fol. 60.
Prior Collegij Salernitani Regia facultate Philosophia, & Medicina doctoratus insignia confert. fol. 138.
Prioris officium est ad vitam. fol. 139.
Prioris dumtaxat nomine titulus priuelegij inscribitur, cum Collegij sigillo. fol. ibid.

Index omnium notabilium.

- Præcedit Salernitana Civitas Capua. fol. 15. atque inter cæteras primatum obtinet. fol. 16.*
Prophetia Divi Gramatij Episcopi Salernitani. fol. 26.
Prophetia Sancti Francisci de Paula; ubi eius Conventus edificandus. fol. 77.
Puteolorum devastatio. fol. 148. & 149.

R

- R**aymundus Ursinus Principatum Salerni obtinuit cum potestate dividendi inter naturales eius filios. fol. 31.
Serenissimi titulo fuit decoratus ibid.
Reſtoris Collegij Salernitani laudes. fol. 146.
Reſtor alternatim Iuriſperitus, aut Medicus eligitur. ibid.
Regulorum potentia. fol. 20.
Religio eſt firmiſſimum Principatus fundamentum. fol. 36.
Religionem ſi Princeps neglexerit à Deo negligetur. ibid.
Reliquia multa in Eccleſia Cathedrali. fol. 53.
Reliquia feruntur proceſſionaliter in memoriam patroſinij habiti contra Turcas. fol. 59.
Requiſita in doctõrando. fol. 140.
Robertus Guiscardus à Gregorio VII. vocatur. fol. 27.
Robertus Sanſeuerinus Salerni Principatum obtinuit, nec non pecunias cudendi poteſtatem. fol. 32.
Robertus edificavit ad eam Neapoli, ubi nunc eſt Domus profeſſa Societatis Ieſu. fol. ibid.
Robertus II. D. Mariam de Aragonia in uxorem duxit. fol. ibid.
Robertus Agropoli moritur, & Salernum ducitur. fol. 33.
Rogerus Sicilia Comes bellã geſſit cum Innocentio II. fol. 30.
Rogerus feudatarius Eccleſia. ibid.
Rogerus multa loca occupavit. ibid.
Romualdus Archiepiſcopus Salernitanus à Calisto Pontifi-

Index omnium notabilium .

ce in Diaconum Cardinalem consecratur. fol. 29.

S

- S** Acrarium in quo multa reliquia, ac non nulla vasa, aurea,
& argentea inspiciuntur. fol. 53.
Salerni ethymologia, fol. 1. & 2.
Sale Silernum condidisse, nomenque illi dedisse. fol. 2. & 4.
Salernitana Urbis originis, Authoris opinio. fol. 2.
Salernitana Ciuitas Lucania caput. fol. 155. atq; Metropolis. ibid.
Salernum Caesarum Sedes. fol. 35.
Salernum antiquissima Ciuitas. fol. 3. eiusque laudes. fol. 133.
vsque ad 138.
Salernum inter perspicuas Vrbes ab Angelico Doctore enumera-
tur. fol. 133.
Salernum saluberrimi aeris. fol. 5.
Sancti Salernitani. fol. 85. vsque ad 87.
Sanguinis ebullitio SS. MM. Fortunati, Cai, & Anthes. fol. 57.
Saraceni assidue Salernum vexabant. fol. 24.
Saraceni expulsi ab Italia. fol. ibid.
Saraceni quindecim mille trucidati in Ciuitate Salerni. fol. ibid.
Schola Stirnitana quo nam tempore fueris edita. fol. 139.
à quibus commentata. fol. 138.
Sedilia quot sint, & cur instituta. fol. 19.
Sem. fol. 2. & 4.
Seminarium admittit Alumnos Ciuitatis, & Diœcesis. fol. 61.
Senatoribus odorum delitia placebant. fol. 14.
Sicardus Princeps crudelis à Populo Salernitano occiditur. fol. 22.
Siconulfus à Dauferio liberatur, ac in Principatu acclamatus. ibid.
sub memita forma mulieris è carceribus euasit. fol. 23.
Siculi Gallos sexaginta mille trucidarunt. fol. 44.
Sigillum Collegij Salernitani habet circumcirca inscriptum Ciui-
tas Hippocratica. fol. 136.

Index omnium notabilium.

- Sub corpus S. Apostoli Matthæi à Philippo II. & III. Hispaniarum Regibus ornatum. fol. 16.*
Nec cessat Almu Collegium illud exornare. fol. 58.
Statutum ne Medici accedant ad infirmos post primam visitationem, ni egroti fuerint confessi. fol. 46.
Straticotis dignitatem Messana Ciuitas amisit. fol. 156.
Straticotus Salerni. ibid.
Straticotis authoritas. ibid.
Straticotis titulo sola Salernitana Ciuitas est decorata. ibid.
Straticotis ethymologia. fol. 157.
Studium Salernitanum quo tempore institutum. fol. 129.
qui nam eius fundatores. ibid.
illiusq; prerogatiua, ac privilegia. ibid. & seq.

T

- T** *Arrij Ciuitas à Barbaris destructa. fol. 35.*
Templi Diui Matthæi longitudo, ac latitudo. fol. 40.
Templum Iunoni Argiue dicatum, nunc Castrum. fol. 7.
Templum Sanctissime Annunciationis à Ciuitate erectum. fol. 61.
Tributa singulis annis soluebantur Pipino. fol. 21.

V

- V** *Esperæ Siciliæ. fol. 43. & 44.*
Victor III. Pontifex creatus in Ciuitate Salerni. fol. 28.
Virginis Trophomæna corpus translatur fol. 22.
Virtutis, ac sanguinis gloria, qui illustratur, nobilissimus efficitur. fol. 18.
Virtus suis radijs nobiles corruscat. fol. 17.
Visitari non possunt Doctorati in Salernitano Collegio. fol. 133.
Vrbanus II. triplici corona dignum Apostolum, Euangelistam, ac Martyrem, Matthæum reputauit. fol. 26.

F I N I S.

*Historiarum hac licet Epitome Typographicis adhuc scateat erro-
ribus, tum ob omiffa, tum non debito modo collocata pun-
cta, commata, & accentus. Pro erroribus autem
corrigendis prior numerus paginam indicat, fe-
quens lineam, cui subnectitur Error, quem
immediate sequitur Correctio.*

P Ag. 19. lin. 12. *Secundæ. Secunda.* 41. 18. Virgini.
Virginis. 44. 2. *Vesperæ. Vesperis.* 46. 31. *Pia. Pio.*
52. 14. *Agnelli. Agelli.* 53. 20. *Sacerarium. Sacra-
rium.* 59. 11. *Calumna. Columna.* 71. 26. *Couful.
Consul.* 88. 4. *Æternæ. Æterna.* 115. 11. *Dânapinto.
Domnapinto.* 140. 1. *Quis. Qui.* 155. 20. *Valatera-
nus. Volateranus.*

Matteo Alfani Solomitano P. afflitt. p. 217.

Francesco Alfani di Salerno p. 217.

Giuseppe Alfani di Sal. p. 219.

Piero Alfani di Sal. p. 219.

Giuseppe Alfani p. 219. e seq.

Alfani amb. di Sal. p. 227. Don nota che i P. afflitt.

mette il Pilonytus di S. Bened. vicino Salerno. un' p. cento.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Sotto Carlo I. d'Angio. Sum. p. 321. Aug. Saraceni
Tommaso della Porta di Salerno us. della Corte C. di Marullo
Sotto Carlo II. p. 129.

Andrea d'Avignone di Salerno us. di Napoli
nate della Corte

Tommaso Salluto di Salerno Mayor Reale
della S. C.

Adolfo di Proveda di Salerno. (us. boni) p. 340.
Nicola di Salerno milite d. p.

Giovanni da Proveda Salernitano oia Medico
autore della cacciata de' Francesi da Sicilia.
Celleuscho p. 2. c. 126.

Alfonso figlio di S. Lodovico nel 1293. in corte di Salerno
art. di univ. leg. date p. 504.

Scuola Salernitana, Navigimur sanitatis compilata
di L. de' Lombardi. Signorelli p. 260. c. 2.

Tiberio Roselli discepolo di Agostino Hippo
lesse 4 anni filosofia nell'università di Salerno
D. L. Sighinwardi voce Finigliano in cal. ult.

Joannes qui dicitur Surgillus Sacerdos et Cardinalis Salerni
tunc ecclesie. Grandi de' cognomi p. 267.

Antonio Lucano p. 1289.

di Pietro Bracco & Salerno Salerno Longo

Romualdo Ariv. di Salerno fu autore del
Breveario che si trova la chiesa di Salerno fino
al 1567. che è differente dal Romano.

Altrivi dice Romualdo Muratori Prefazio
T. VII. Scip: Revi Tertiarum
vol di lui Cronico

Devo cronologica delle Storie Sacre - Proprie di Napoli
1567. 1568. 1569. Secolo
1615. Pontio di Salerno, Città del R. di Napoli.

100
100
100
100
100
100

100

